

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU
MANAGEMENT TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

BRAZÍLIE JAKO DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU

DIPLOMOVÉ PRÁCE

Vedoucí práce:
Ing. Miroslava Navrátilová

Zpracovala:
Martina Šrámková

SRPEN 2006

Název práce:

Brazílie jako destinace cestovního

Název v angličtině:

Brazil as a tourism destination

Cíle práce:

Cílem této práce je charakterizovat Brazílii jako destinaci cestovního ruchu. Nahlédnout pod obecné povědomí o Brazílii, podat ucelený obrázek o kulturním a sociálním prostředí, odkryt možnosti, které tato obrovská země nabízí v oblasti cestování a cestovním ruchu, rovněž také zhodnotit nabídku zájezdů do Brazílie na českém trhu a navrhnout modelový individuální zájezd.

Metoda:

Diplomová práce vychází z popisné a komparativní analýzy. Pro zjištění detailnějších informací týkající se nabídky zájezdů českých cestovních kanceláří byl vypracován dotazník.

Výsledky:

Získané výsledky podávají přehled o možnostech Brazílie v oblasti cestovního ruchu a cestování a osvětlují nabídku zájezdů do Brazílie na českém trhu.

Klíčová slova:

Brazílie, cestovní ruch, cestovní kanceláře, cestovní agentury, turista, návštěvník, nabídka zájezdů do Brazílie, modelový zájezd, nezávislé cestování

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma „Brazílie jako destinace cestovního ruchu“ jsem vypracovala samostatně. Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Praze, dne 28. srpna 2006

Podpis: *Martina Franková*

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Miroslavě Navrátilové za odborné vedení práce a konzultace a cenné rady, které mi v průběhu zpracování této diplomové práce poskytovala.

OBSAH

ÚVOD	10
1. TEORETICKÁ A METODOLOGICKÁ ČÁST	12
1.1. CÍLE PRÁCE	12
1.2. METODOLOGIE	12
1.3. CESTOVNÍ RUCH	15
1.3.1. OBECNÉ VYMEZENÍ CESTOVNÍHO RUCHU	15
1.3.2. DEFINOVÁNÍ CESTOVNÍHO RUCHU	16
1.3.3. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ V OBLASTI CESTOVNÍHO RUCHU	17
1.3.4. VÝZNAM CESTOVNÍHO RUCHU	17
1.3.5. VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU	18
1.3.6. VIZE CESTOVNÍHO RUCHU DO ROKU 2020	19
1.3.7. TRENDY V CESTOVNÍM RUCHU	20
1.3.8. TYPOLOGIE CESTOVNÍHO RUCHU	24
1.3.9. CESTOVNÍ RUCH A ČESKÁ REPUBLIKA	25
2. ANALYTICKÁ ČÁST	33
2.1. CHARAKTERISTIKA BRAZÍLIE	33
2.2. ZÁKLADNÍ INFORMACE O BRAZÍLI	34
2.2.1. BRAZÍLIE V KOSTCE	34
2.2.2. GEOGRAFICKÉ A ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ	35
2.2.3. PODNEBÍ	37
2.3. HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ	37
2.4. VNITROPOLITICKÁ CHARAKTERISTIKA	41
2.5. ZAHRANIČNĚ POLITICKÁ ORIENTACE	41
2.6. EKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA ZEMĚ	42
2.6.1. EKONOMICKÝ VÝVOJ V 90. LETECH	43
2.6.2. ZÁKLADNÍ MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE	44
2.6.3. SHRNUTÍ EKONOMICKÉHO VÝVOJE V ROCE 2005	45
2.7. SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ	47
2.8. KULTURNÍ PROSTŘEDÍ	54
2.8.1. BRAZILSKÁ KULTURA	54
2.8.2. INTERKULTURÁLNÍ KOMUNIKACE	57
2.9. CHARAKTERISTIKA TRHU CESTOVNÍHO RUCHU	59
2.9.1. STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA TRHU CESTOVNÍHO RUCHU	59
2.9.2. CHARAKTERISTIKA ZAHRANIČNÍCH TURISTŮ V BRAZÍLI	62
2.9.3. ATRAKTIVITA BRAZÍLIE	67
2.9.4. BRAZILSKÉ TOP TURISTICKÉ DESTINACE	68
2.9.5. TYPOLOGIE ZÁJEZDŮ DO BRAZÍLIE	75

3. PROJEKTOVÁ ČÁST	76
3.1. BRAZÍLIE V NABÍDKÁCH ČESKÝCH CESTOVNÍCH KANCELÁŘÍ	76
3.1.1. CK ZAJIŠŤUJÍCÍ ZÁJEZDY DO BRAZÍLIE	76
3.1.2. POZNÁVACÍ ZÁJEZDY	78
3.1.3. POBYTOVÉ ZÁJEZDY	81
3.2. MODELOVÁ NABÍDKA INDIVIDUÁLNÍHO ZÁJEZDU	84
3.2.1. VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA	84
3.2.2. PROGRAM	84
3.2.3. KALKULACE	89
3.2.4. POROVNÁNÍ JEDNOTLIVÝCH ALTERNATIV ZÁJEZDŮ	93
3.3. VYUŽITÍ ZJIŠTĚNÝCH CHARAKTERISTIK PRO VOLBU BRAZÍLIE	94
3.3.1. 10 DOBRÝCH DŮVODŮ, PROČ NAVŠTÍVIT BRAZÍLI	94
3.3.2. ALTERNATIVY CESTOVÁNÍ DO BRAZÍLIE	96
3.3.3. RADY PRO TURISTY	98
ZÁVĚR	99
SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ	101
POUŽITÉ ZDROJE	103
SEZNAM ZKRATEK	108
SEZNAM PŘÍLOH	108

ÚVOD

V Brazílii se říká, že bohatí umírají strachy a chudí hlady. Toto brazilské úsloví dokonale charakterizuje zemi, která se v současnosti otevírá hluboké vnitřní přeměně, a to za existence solidního institucionálního a ekonomického rámce. Brazílie je také země nepředstavitelné krásy, tajemných deštných pralesů, rozpálených pláží a přátelských Brazilců.

Zpráv z brazilského prostředí se obvykle českému člověku do rukou příliš nedostává, vyjma kratičkových zpráv o kácení brazilských pralesů, o vlivu úrody či neúrody na cenu kávy, o průběhu světoznámého karnevalu v „Riu“ nebo případně o úspěších českých badatelů při objevování pramenů Amazonky, ale málokdo ví, že k jejím nejvýznamnějším vývozním položkám patří letadla, že její přímořské ropné vrty o hloubce přes dva kilometry jsou založeny na špičkové domácí technologii, která se nikde jinde nevyužívá. V poslední době je také možno nabýt zkresleného pohledu na brazilský život v podobě televizního fenoménu, brazilských telenovel. Avšak jaká je Brazílie ve skutečnosti? Jací jsou Brazilci?

Pátá největší země na naší planetě, pátá nejlidnatější. Devátá nejmohutnější ekonomika světa s třemi procenty světového HDP a čtyřiceti procenty HDP Latinské Ameriky. Na prvním místě ve světě jako exportér cukru, kávy a sóji, druhý v železe, třetí v oceli, osmý v automobilech a vojenském materiálu. Je ovšem šampiónem v sociální nerovnosti a v propastných rozdílech mezi jednotlivými regiony země. Poměr mezi dvaceti procenty nejbohatších a dvaceti procenty nejchudších je 4:1 v Japonsku, 10:1 v USA a Francii, ale v Brazílii 35:1. Významný brazilský intelektuál, kněz Frei Betto, kdysi pronesl, že Jeho země je Belindie, čili kombinace rozvinuté Belgie a zaostalé Indie.

A dopady bídy přesahují náš obrázek relativně vyrovnaných bezdomovců v Evropě, ba i bezprizorních dětí v Rusku. Tlupy malých dětí bez přístřeší se organizují do smeček, ztrácejí lidský rozměr - takřka ve všem včetně jazyka.

Toto vše ve mne vyprovokovalo touhu vstoupit alespoň částečně do víru života této země plné kontrastů a přiblížit její specifika té části českého národa, která zvažuje tuto exotickou zemi navštívit. Poskytnout minimum informací, které jí umožní získat částečný přehled o možnostech cestování a cestovním ruchu v Brazílii. Moje odhodlání podpořil i studijní program „Doing business in Brazil“, který jsem absolvovala v roce 2004 na univerzitě v

São Paulo, Escola de Administração de Empresas de São Paulo da Fundação Getulio Vargas, a měla tak možnost alespoň částečně nasát klima tohoto prostředí.

Diplomová práce je vyvrcholením několikaletého úsilí studenta na akademické půdě a s tímto vědomím také k práci přistupuji. Mnoho postřehů a informací jsem získala z rozhovorů s odborníky a lidmi, kteří brazilské prostředí dobře znají, ať již v Čechách či v Brazílii. Pro moji práci se mi podařilo shromáždit nepřehledné množství podkladů, avšak při podrobnější analýze jsem často narážela na problém odlišnosti a nekompatibility informací z jednotlivých zdrojů. Koneckonců Brazílie je obrovská země plná kontrastů, jak jsem později zjistila, rozmanitost této země se projevuje i v rozmanitosti informačních zdrojů. Těžko se hledá nějaká obecná pravda. Navíc Brazílie prochází neustále dynamickými změnami, a tak každou informaci o Brazílii musíme brát skutečně jako relativní a jako námět pro další zkoumání.

1. TEORETICKÁ A METODOLOGICKÁ ČÁST

1.1. Cíle práce

Cílem této práce je charakterizovat Brazílii jako destinaci cestovního ruchu. Nahlédnout pod obecné povědomí o Brazílii, podat ucelený obrázek o kulturním a sociálním prostředí, odkrýt možnosti, které tato obrovská země nabízí pro zahraniční, tudíž i české cestovatele. Dalším cílem je upozornit na specifika cestování do Brazílie, vyzdvihnout kulturní a přírodní atraktivitu této země, analyzovat nabídku zájezdů do Brazílie na českém trhu a navrhnout modelový individuální zájezd.

K dosažení uvedených cílů byly vytyčeny následující úkoly:

- S pomocí odborné literatury nastudovat a objasnit pojmy z oblasti cestovního ruchu, nastínit význam, vývoj a trendy v cestovním ruchu.
- Komplexně se seznámit s Brazílií, jejím ekonomickým, historickým, politickým, sociálním a kulturním prostředím
- Seznámit se základními skutečnostmi v souvislosti s cestovním ruchem a cestováním do Brazílie
- Vyhledat CK nabízející zájezdy do Brazílie
- Seznámit se nabídkou cestovních kanceláří
- Navrhnout vlastní zájezd do Brazílie

1.2. Metodologie

V případě metodologie je třeba se především odvolat na tezi, že reálné systémy většinou postačuje popisovat pomocí verbálních, údajových a grafických prostředků. To se týká i Brazílie jako reálného sociálně – ekonomického systému.

Při zpracování této diplomové práce byly použity následující výzkumné metody:

- Popisná analýza
- Komparativní analýza

Popisná analýza

Metoda popisného výzkumu je využívána u velké části výzkumných projektů. Účelem je poskytnout přesnou informaci o konkrétních aspektech zkoumaného prostředí. Popisná analýza umožňuje popis sekundárních dat, např. nejrůznějších dokumentů, výzkumných zpráv, zpracovaných analýz, rovněž jako článků v odborných časopisech a ročenkách.

Postup popisné analýzy se skládá z následujících bodů:

- Vytyčení cíle
- Vyhledání obsahových jednotek – vytyčení určitého problému, který je nutno vzhledem k cíli sledovat
- Určení souboru materiálu
- Čtení
- Systematické sledování
- Vyjádření výsledků, názorů, tvorba přehledů a grafů
- Rozbor a hodnocení

Popisná analýza byla v této práci použita pro popis informací, vyjádření výsledků a pro tvorbu grafů týkající se oblasti cestovního ruchu a v rozhodující míře pro analýzu jako destinace cestovního ruchu.

Komparativní analýza

Komparaci (srovnávání) lze charakterizovat jako výklad shod, podobností a rozdílů mezi několika jevy, skutečnostmi a jejich hodnocení dle vytyčeného hlediska. Komparace umožňuje generalizaci, formulování hypotéz, koncepcí a teorií týkajících se vztahů mezi jednotlivými fenomény.

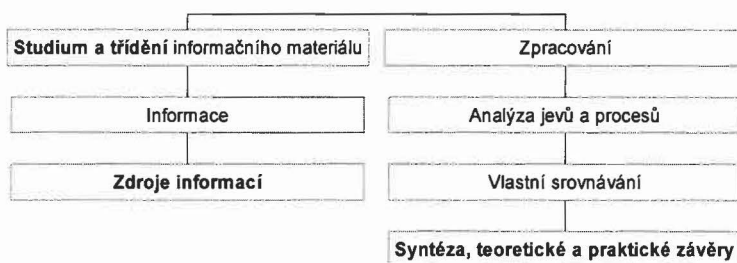
Základními pravidly pro komparaci jsou:

- definice objektu komparace
- určení cíle komparace
- stanovení kritérií pro vlastní analýzu zvolených objektů a vymezení vztahu komparace k časové ose.

V průběhu srovnávání lze identifikovat čtyři kroky¹:

1. Popis – shromažďování materiálu o dvou nebo více systémech a jeho bezprostřední zachycení (bezprostřední pozorování v cizích zemích, studium dokumentů a literárních pramenů).
2. Interpretace popsaných fenoménů – předpokladem je analýza zachycených fenoménů a zjištění jejich vzájemných vztahů.
3. Juxtapozice – je považována za přechod k vlastnímu srovnávání. Rozumí se tím prosté postavení odpovídajících rysů srovnávaných systémů proti sobě.
4. Vlastní srovnávání – tj. postup zobecnění, při němž vylučujeme u srovnávaných fenoménů vše nepodstatné a individuální a dospějeme k obecně platnému.

Obrázek 1 - Schéma postupu při použití srovnávací metody

Zdroj:Hrabinec, J. Společenskovední východiska zájmové brané činnosti, s. 44

Právě z metody komparativní analýzy vychází téměř celá diplomová práce. Je aplikována v analytické části práce, při charakterizování brazilského přírodního, historického, ekonomického, sociálního a kulturního prostředí a dále v celé projektové části.

Pro zjištění detailnějších informací týkající se nabídky zájezdů českých cestovních kanceláří byl vypracován také dotazník viz Příloha 1, jimž byly obeslány jisté cestovní kanceláře a agentury. Analýza tedy vychází z informací z dotazníků, z údajů získaných z katalogů cestovních kanceláří, internetových stránek, popř. rozhovorů s pracovníky CK.

¹ Hrabinec, J. Společenskovední východiska zájmové brané činnosti, s. 40-45

1.3. Cestovní ruch

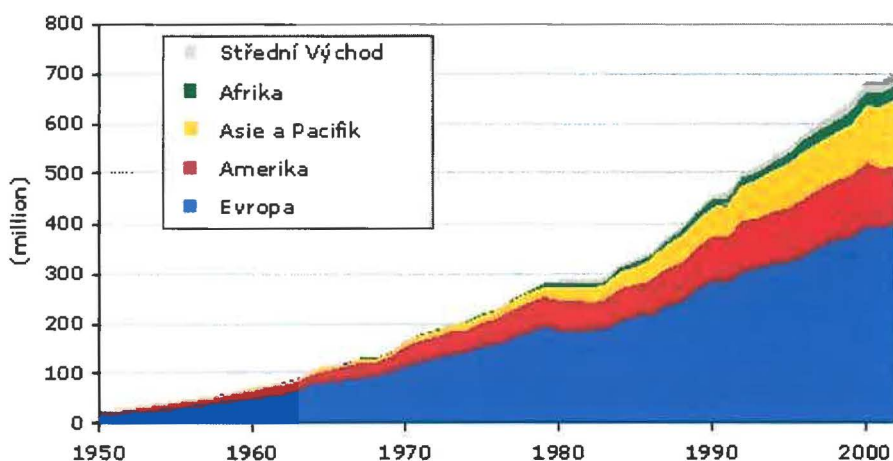
1.3.1. Obecné vymezení cestovního ruchu

Cestovní ruch se stal již neodmyslitelnou součástí dnešní moderní společnosti. V rámci cestovního ruchu se každoročně dává na celém světě do pohybu obrovské množství lidí, kteří dočasně zpravidla ve svém volném čase opouštějí místo svého trvalého bydliště za účelem rekreace, poznání, styku s lidmi i z celé řady dalších důvodů.²

Vůdčím motivem tohoto pohybu a pobytu je záměrná změna prostředí, jež umožňuje člověku uspokojit některé z jeho potřeb, například potřeby odpočinku, klidu, pohybu, poznání, kulturních a estetických zážitků, změny místa, seberealizace a další, pro jejichž uspokojení neposkytuje místo běžného životního prostředí (místo jejich bydliště) dostatek možností a příležitostí či neumožňuje dostatečnou kvalitu jejich uspokojení.

Cestovní ruch je však nejen stále výraznější složkou spotřeby obyvatelstva, ale stále více se stává i výrazným ekonomickým fenoménem.

Graf 1 – Mezinárodní příjezdový cestovní ruch, 1950 - 2005

Zdroj: Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO)

Podstatný nárůst turistické aktivity jasně ukazuje cestovní ruch jako jeden z nejvýraznějších ekonomických a sociálních fenoménů minulého století (viz Graf 1). Vývoj počtu mezinárodních příjezdů představuje nárůst z téměř 25 miliónů v roce 1950 k odhadovaným 763 miliónům v roce 2004, což odpovídá průměrnému ročnímu růstu 6,5%.

²A dále: Malá, V.: Cestovní ruch (vybrané kapitoly), VŠE, Praha 1999

1.3.2. Definování cestovního ruchu

Cestovní ruch je složitým sociálně ekonomickým jevem, který se dotýká celé řady základních ekonomických i mimoekonomických procesů společnosti. Je jevem mnohostranným a průřezovým, proto je obtížné i jeho přesné a z hlediska teorie i praxe jednotné definování.

Klíčovým momentem pro zkoumání a definování cestovního ruchu se stává definice švýcarských profesorů, klasiků cestovního ruchu W.Hunziker a K.Krapfa, kteří v roce 1942 vydávají dílo „Základy všeobecné nauky cestovního ruchu“, v němž položili základ ucelené teorie cestovního ruchu. Cestovní ruch definují jako „souhrnné označení vztahů a jevů, vznikajících na základě cesty a pobytu místně cizích osob, pokud se pobytem nesleduje usídlení a pokud s ním není spojena žádná výdělečná činnost“.³ Tato definice se stala východiskem dalšího vývoje definování cestovního ruchu, zejména v poválečném období. V té době se účast na cestovním ruchu stala jedním z měřítek životní úrovně, nezadatelnou součástí spotřeby, charakteristickou prakticky pro všechny vrstvy obyvatelstva ve vyspělých státech.

Za mezník v definování cestovního ruchu i pro jeho statistické sledování lze považovat Mezinárodní konferenci o statistice cestovního ruchu, pořádanou v červnu 1991 Světovou organizací cestovního ruchu (WTO) v kanadské Ottavě. Na této konferenci bylo konstatováno, že cestovní ruch současné doby je nejen významným faktorem světového obchodu, ale i účinným faktorem ekonomického, kulturního a sociálního rozvoje národních celků, avšak přes veškerou snahu odborníků různých zemí, stále existují problémy v jeho vymezení i statistickém sledování. Velkým přínosem Konference v Ottavě bylo vymezení a definování základních pojmů z oblasti cestovního ruchu.

Cestovní ruch (Tourism) je definován jako činnost osoby, cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí (mimo místo bydliště) a to na dobu kratší než je stanovena⁴, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě^{5 6}.

³ W. Hunziker, K Krapf: Grundriss der Allgemeinen Fremdenverkehrslehre, Zurich 1942

⁴ U mezinárodního cestovního ruchu tato doba činí jeden rok, u domácího cestovního ruchu 6 měsíců.

⁵ Jiný účel cesty než vykonávání výdělečné činnosti v definici znamená, že výdělečná činnost není v navštíveném místě založena na trvalém či přechodném pracovním poměru. To nevylučuje služební, obchodní a podobné cesty s pracovní motivací, které mají zdroj úhrady z pracovního poměru u zaměstnavatele v místě bydliště či firmy.

⁶ Pramen definice: International Conference on Travel and Tourism Statistics. Conference Resolutions WTO, Madrid, July 1991

Výše uvedená definice z pojmu cestovní ruch vylučuje:

- cesty v rámci místa trvalého bydliště
- pravidelné cesty do zahraničí
- dočasné přistěhování za prací
- dlouhodobé migrace

1.3.3. Vymezení základních pojmů v oblasti cestovního ruchu

Návštěvník (visitor)

- v mezinárodním cestovním ruchu je osoba, která cestuje do jiné země, než v níž má své trvalé bydliště na dobu nepřekračující jeden rok, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonání výdělečné činnosti v navštívené zemi
- v domácím cestovním ruchu je návštěvníkem osoba, která má trvalé bydliště v dané zemi a která cestuje na jiné místo v zemi mimo své bydliště na dobu kratší než šest měsíců, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě

Turista (tourist)

- v mezinárodním cestovním ruchu je za turistu považována osoba, která cestuje do jiné země než v níž má své obvyklé bydliště, na dobu zahrnující alespoň jedno přenocování, avšak ne delší jednoho roku, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštívené zemi
- v domácím cestovním ruchu je za turistu považována osoba trvale usídlená v zemi, která cestuje do jiného místa odlišného od jejího běžného životního prostředí (v téže zemi), na dobu zahrnující alespoň jedno přenocování, ale ne na dobu delší šesti měsíců, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě

1.3.4. Význam cestovního ruchu

Cestovní ruch, zahrnující dopravu, ubytování, stravování, rekreaci a služby pro turisty a další související činnosti, představuje u nás i ve světě jeden z největších a nejdynamičtěji se rozvíjejících ekonomických segmentů. Velikostí obrátu se odvětví cestovního ruchu řadí

ve světě na třetí místo za automobilový a ropný průmysl, rovněž rozsahem zaměstnanosti a tvorbou kvalitních pracovních příležitostí patří mezi nejvýznamnější ekonomická odvětví.

Cestovní ruch je tedy nutno chápat v jednotě jeho dvou stránek:

- cestovní ruch jako způsob uspokojování potřeb, tedy jako oblast spotřeby - výraz určitého jednání člověka, ve kterém se odrážejí jak jeho potřeby, zájmy, cíle, úmysly, tak i podmínky pro jejich realizaci
- cestovní ruch jako oblast podnikatelských příležitostí v mnoha oborech lidské činnosti, a jako významnou součást ekonomiky společnosti.

Cestovní ruch je rovněž odvětvím efektivního zapojení do mezinárodní směny bez potřeby úvěrování a krytí pojistných rizik. Do roku 2020 předpokládá WTO roční tempo růstu počtu cest do zahraničí 4,3% a výdajů na ně 6,7%, což je více jak předpokládaný 3% maximální růst světového hospodářství.

V 83% zemí světa se řadí odvětví cestovního ruchu mezi pět s největším podílem na vývozu zboží a pro 38% zemí světa pak představuje odvětví cestovního ruchu největší zdroj devizových příjmů.

Cituji Generálního sekretáře Světové organizace cestovního ruchu, Mr. Francesco Frangialli: „Mezinárodní cestovní ruch nyní vstupuje do stabilnější fáze udržitelné poptávky bez velkých propadů a vrcholů. Ačkoliv míra růstu se pozvolna zpomaluje, mezinárodní cestovní ruch stojí pevně na cestě růstu nad úrovní dlouhodobého průměru 4%.“

1.3.5. Vývoj cestovního ruchu

V období 2002 – 2004 byl vývoj mezinárodního cestovního ruchu ve světě ovlivněn především těmito okolnostmi:

- Zhoršená bezpečnostní situace ve světě po 11. září 2001 - nebezpečí dalších teroristických útoků (Španělsko, Turecko, Egypt) a válečných konfliktů (Irák).
- Nebezpečí rozšíření epidemií (SARS, Ptačí chřipka atd.)
- Zvýšení četnosti přírodních katastrof v turisticky exponovaných regionech (zejména povodně ve střední Evropě v roce 2002, povodně v jižní Francii, na východním Slovensku, Maďarsku atd.).

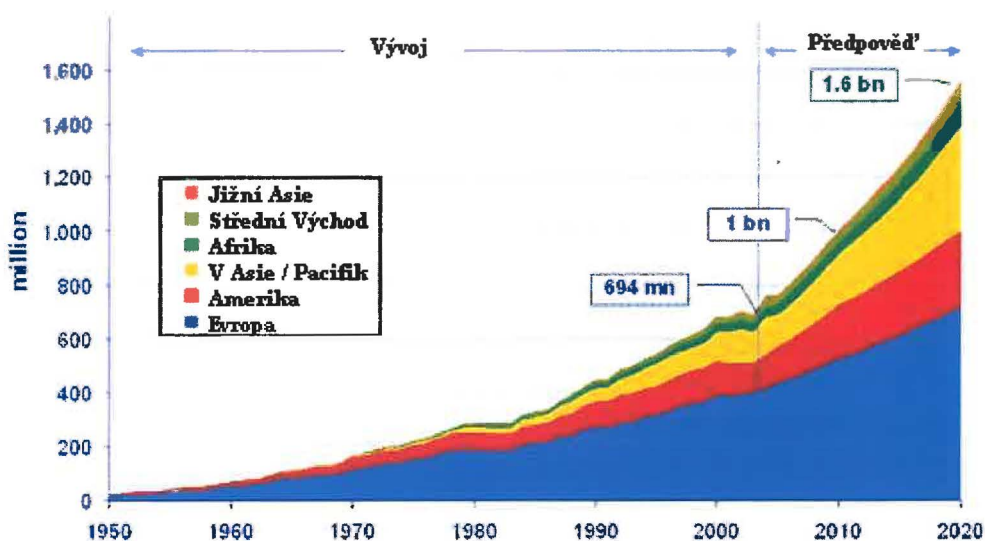
- Nové trendy ve světovém cestovním ruchu spojené především se stále rostoucím vlivem procesu globalizace a ekonomické integrace: nástup nových rozvíjejících se destinací (Čína), prudký rozvoj nízko-nákladových leteckých společností, sílící integrační tendence jako cesta ke snížování nákladů a posílení pozic na trhu (např. trh cestovních kanceláří, hotelů a leteckých společností), zvýšení individuálního cestovního ruchu, zvýšení prodeje zájezdů „last-minute“ atd.

1.3.6. Vize cestovního ruchu do roku 2020

Vize cestovního ruchu 2020 Světové organizace cestovního ruchu představuje dlouhodobou předpověď a odhad vývoje cestovního ruchu v prvních dvaceti let nového milénia.

Předpovídá, že do roku 2020 dosáhnou očekávané mezinárodní příjezdy přes 1,56 bilionů. Celkový mezinárodní příjezdový cestovní ruch podle regionů ukazuje, že mezi tři top přijímající regiony bude patřit Evropa (717 milionů turistů), Východní Asie a Pacifik (397 milionů turistů) a Amerika (282 milionů turistů), následovaná Afrikou, Středním Východem a Jižní Asií.

Graf 2 - Vize cestovního ruchu 2020, Mezinárodní příjezdový cestovní ruch

Zdroj: Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO)

1.3.7. Trendy v cestovním ruchu⁷

Vzhledem k tomu, že je cestování stále více neodmyslitelnou součástí našeho života, mají změny ve společnosti, stejně tak jako změny ekonomické či změny životního stylu, následný a neustálý vliv na cestovní ruch. Zatímco dříve nabídka určovala poptávku, dnes je tomu právě naopak. Stále větší nasycení trhu, rostoucí zájem spotřebitelů o sebe sama, vyšší disponibilní příjmy a rostoucí fond volného času ovlivňují úspěšnost dodavatelů služeb cestovního ruchu. Konkurence se neustále stupňuje.

V následujících několika bodech jsou shrnuty základní budoucí trendy ovlivňující cestovní ruch. Je důležité rovněž zdůraznit, že trendy působí v mnoha případech společně, není tedy možné stanovit u každého z nich přesný následek a období působení.

1. Demografie

Během několika let dojde k výraznému nárůstu osob ve vyšším věku, přičemž senioři budou mnohem zdravější a budou disponovat vyššími příjmy než tomu bylo v minulosti. Díky tomuto faktu poroste poptávka zkušenějších turistů – seniorů mnohem rychleji než obecně zaměřená poptávka po cestovním ruchu.

Důsledky pro cestovní ruch:

- rostoucí poptávka po kvalitě, pohodlí a bezpečnosti
- rostoucí poptávka po jednoduchých způsobech dopravy
- rostoucí poptávka po relaxačních aktivitách (golf)
- rostoucí poptávka po produktech zaměřených na jednotlivce
- rostoucí poptávka spíše v obdobích mimo hlavní sezónu (zimní pobyty)
- rostoucí poptávka po vzdálenějších destinacích, ale částečně i po kratších pobytech (prodloužené víkendy)

2. Zdraví

Uvědomování si významu zdraví bude v budoucnosti neustále narůstat. Tento faktor nebude sice ovlivňovat objem poptávky, bude ale zcela určitě ovlivňovat rozhodovací proces ve vztahu k destinaci a chování během pobytu v zahraničí.

---

⁷ Zdroj: ETC – Trends for Tourism in Europe (November 2003), Herman Bos - Netherlands Board of Tourism ve spolupráci s ETC (European Travel Commission) a ETAG (European Travel & Tourism Action Group)

Důsledky pro cestovní ruch:

- poptávka po pouze letních dovolených bude stále klesat
- poroste stále více popularita aktivní dovolené a rovněž poptávka po všech aktivitách s ní spojených
- poroste poptávka po wellness produktech, lázeňských pobytech a fitness centech

3. Vnímavost a vzdělávání

V budoucnu bude neustále narůstat průměrná úroveň vzdělanosti. Výsledkem tohoto trendu bude při plánování dovolené rostoucí role umění, kultury a historie, včetně rostoucího významu výchovných a duchovních hodnot.

Důsledky pro cestovní ruch:

- rostoucí poptávka po speciálních produktech
- stále častěji budou do balíčků služeb cestovních kanceláří zahrnovány prvky umění, kultury a historie, totéž se týká i individuálního cestování
- poroste potřeba lepšího a tvořivějšího způsobu poskytování informací
- poroste poptávka po nových destinacích střední a východní Evropy

4. Volný čas

Moderní společnost klade stále větší tlak na běžný život člověka a tak stimuluje jeho poptávku po volném čase a relaxaci. Na druhou stranu má tento trend opačný vliv na volné disponibilní příjmy vzhledem k rostoucímu počtu dnů placené dovolené.

Důsledky pro cestovní ruch:

- rostoucí poptávka po levnějších produktech
- rostoucí poptávka po relaxačních pobytech
- zkracování hlavní delší dovolené a její nahrazování větším počtem krátkodobějších dovolených

5. Zkušenosti s cestováním

Více zkušenější spotřebitelé si budou stále více zajišťovat cesty sami podle svých potřeb, bude kladen větší důraz na kvalitu a na poměr kvality a ceny.

Důsledky pro cestovní ruch:

- dovolená bude stále více doplňována alternativními způsoby trávení času a peněz
- bude se stále více objevovat smíšené spotřební chování: jeden rok jednoduchá, další rok luxusní dovolená nebo jeden rok dlouhodobá, další rok krátkodobá dovolená
- věrnost destinacím bude nadále oslabovat
- bude více preferována mobilita a poroste tak více poptávka po půjčovnách aut, motocyklů a kol

6. Životní styl

Životní styly se budou v západní společnosti postupně měnit, což ovlivní pohled turistů na jejich osobní potřeby a chování.

Důsledky pro cestovní ruch:

- chování ve volném čase bude více individualizované, poroste poptávka spíše po menších ubytovacích jednotkách (menší rodinné hotely, farmy)
- posun ve vnímání života a životního stylu způsobí pokles v poptávce po plně doprovázených zájezdech
- dodavatelé získají vyšší zisky pokud budou schopni vytvořit zcela nové produkty, bude
- stále důležitější jejich specializace v souvislosti se specifickými koníčky a zájmy
- stále více se bude projevovat trend návratu k „jednoduchému“ – např. budou spíše preferovány bungalovy před hotely a stany před karavany

7. Informační technologie

Rozšiřování internetu a jeho využívání nejen k získávání informací, ale i k nákupu turistických produktů a služeb bude i nadále narůstat. V cestovním ruchu poroste neustále i význam vizuálních prezentací.

Důsledky pro cestovní ruch:

- dostupnost turistických informací o destinacích a produktech a složitější systémy vyhledávání způsobí mnohem větší konkurenci na trhu cestovního ruchu
- zkušenější turisté si budou stále více sestavovat svou dovolenou prostřednictvím přímé rezervace přes internet
- význam cestovních agentur poklesne, balíky služeb budou stále více nakupovány přes internet

- internet pozmění roli národních turistických organizací a posílí roli e-marketingu
- základním předpokladem úspěšných webových stránek bude dostupnost hlubších informací jak o produktech, tak o destinacích, a přístupná propojení a prolinky
- možnost nákupu přes internet bude mít za následek ještě pozdější rezervace
- vzroste potřeba spolehlivých on-line rezervací, především ze strany více zkušených a sebejistých turistů

8. Doprava

Lepší dostupnost rychlostních vlaků a nízkonákladových přepravečů ovlivní klasické způsoby cestování. Silniční doprava bude stát před problémem přesycení a nahromadění.

Důsledky pro cestovní ruch:

- destinace budou více profitovat z jednoduché dostupnosti především v případě krátkodobějších pobytů
- lepší dostupnost přímých vlakových a leteckých spojení bude stimulovat poptávku po prodloužených víkendech a krátkodobějších pobytech ve městech v zahraničí
- vzroste využívání vysokorychlostních železnic, které tak převezmou vysoký podíl v současné době letecké dopravy
- přetížení silniční dopravy bude mít negativní vliv na cesty soukromými vozy, zejména v hlavní sezóně
- klesne význam autobusové dopravy
- bariéry způsobené nedokonalými jízdními řády a nepříliš optimální dopravou budou mít velice negativní vliv na destinace, které neakceptují rostoucí poptávku po snadné dostupnosti

9. Udržitelný rozvoj

Uvědomování si významu ekologie nadále poroste. V cestovním ruchu to způsobí zvýšenou poptávku po destinacích, ve kterých bude hrát stále významnější roli příroda a populace.

Důsledky pro cestovní ruch:

- preference destinací budou stále silněji spojovány s podporou místního obyvatelstva a jejich přívětivým postojem k rostoucímu počtu přijíždějících turistů
- ekoturismus nesmí být zaměňován s udržitelným rozvojem cestovního ruchu

10. Jistota a bezpečí

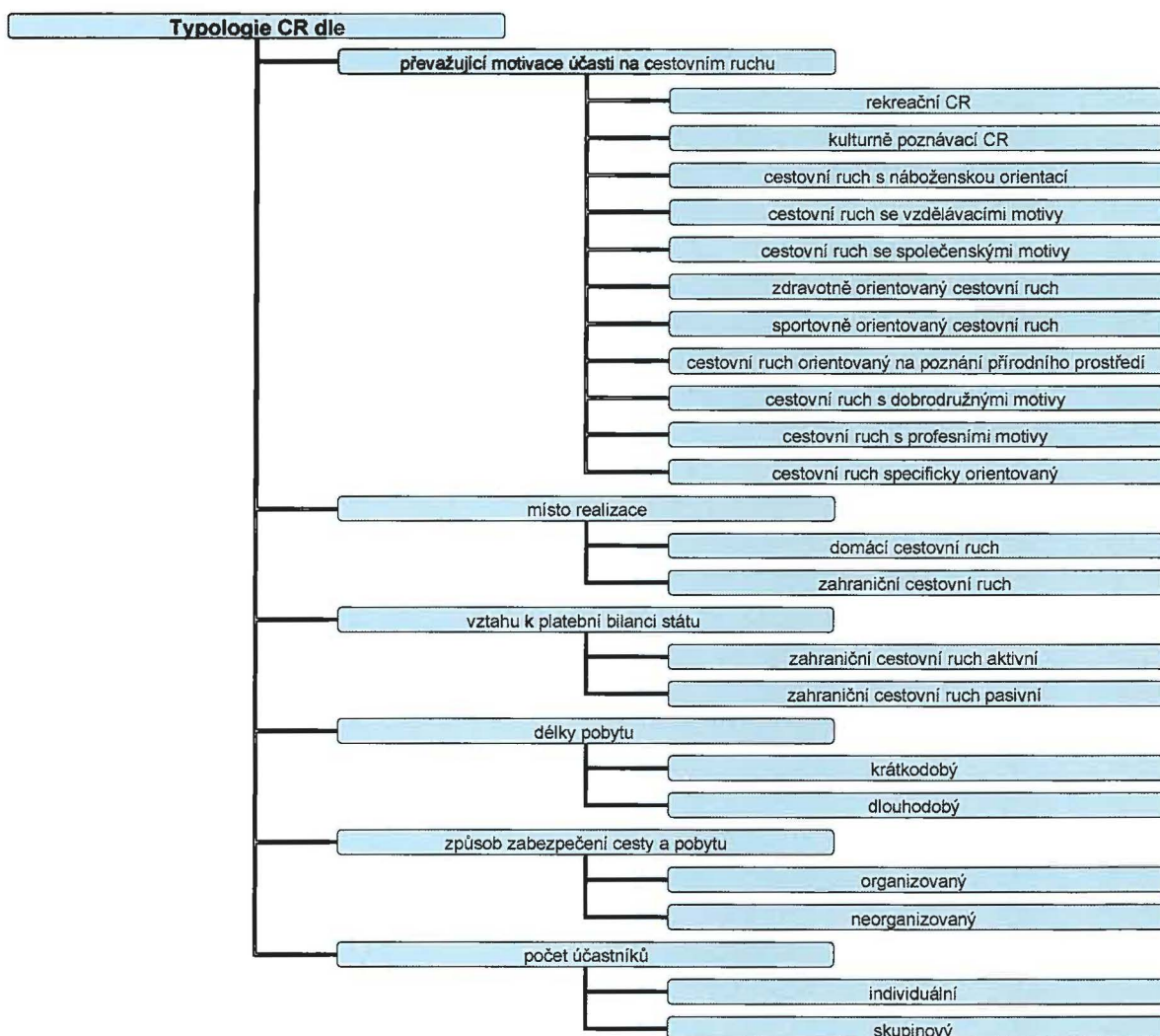
Teroristické útoky, regionální války, znečištěné prostředí a další kritické situace se bohužel stanou součástí denního života a ovlivní tak zvýšenou potřebu jistoty a bezpečí.

Důsledky pro cestovní ruch:

- turisté se budou více vyhýbat destinacím, které jsou považovány za méně bezpečné
- turisté budou mnohem rychleji reagovat v případě, že nabízený produkt nebude splňovat očekávané standardy
- významně vzrostou náklady zaručující bezpečnost

1.3.8. Typologie cestovního ruchu

Obrázek 2 – Typologie cestovního ruchu

Zdroj: Malá, V. Cestovní ruch (vybrané kapitoly) – vlastní zpracování

Z hlediska konkrétního státu může mít zahraniční cestovní ruch dvojí charakter:

- výjezdy občanů dané země do zahraničí, v tomto případě hovoříme o výjezdovém cestovním ruchu nebo také o zahraničním cestovním ruchu pasivním (v praxi se používá také termín „outgoing“),
- příjezdy zahraničních návštěvníků do dané země, a v tomto případě hovoříme o příjezdovém cestovním ruchu nebo také o zahraničním cestovním ruchu aktivním (v praxi se používá také termín „incoming“)

1.3.9. Cestovní ruch a Česká republika

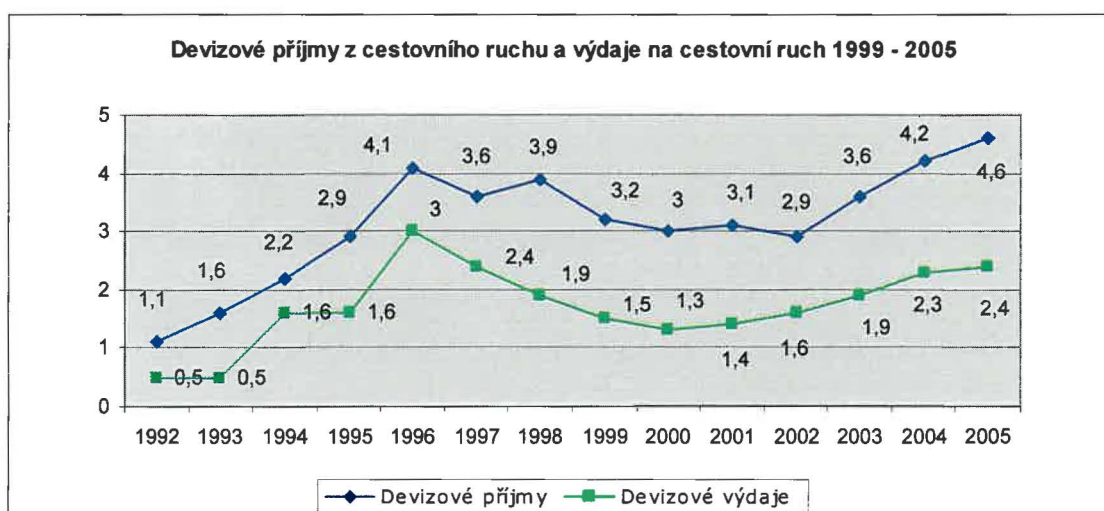
Cestovní ruch, považovaný ve světě za odvětví budoucnosti, se stává stále významnějším a nepostradatelnějším faktorem české ekonomiky, což lze dokumentovat na několika vybraných statistických údajích za rok 2005⁸.

Tabulka 1 - Devizové příjmy a výdaje na cestovní ruch v ČR 1999 – 2005

Devizové příjmy z cestovního ruchu a výdaje na cestovní ruch 1999 - 2005							
Ukazatel (v mld. USD)	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Devizové příjmy	3,2	3	3,1	2,9	3,6	4,2	4,6
Devizové výdaje	1,5	1,3	1,4	1,6	1,9	2,3	2,4

Zdroj: Česká národní banka

Graf 3 - Devizové příjmy a výdaje na cestovní ruch v ČR 1999 – 2005

Zdroj: Česká národní banka

⁸ Zdroj: Česká národní banka

Celkové příjmy z cestovního ruchu se na tvorbě hrubého domácího produktu v ČR podílely celkem 3,8 %. Na celkové hodnotě exportu ČR se devizové příjmy z cestovního ruchu podílely 5,9 %, na devizových příjmech ze služeb pak téměř 43 %. Významný je rovněž podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti v ČR, a to 12,4 %. Cestovní ruch také pozitivně ovlivňuje dynamiku investic. Jeho význam je dán i tím, že současně rozvíjí další odvětví a sektory, jako jsou doprava, stavebnictví, obchod, bankovníctví, kultura, sport aj. V neposlední řadě hraje cestovní ruch důležitou roli v revitalizaci hospodářsky slabých a postižených území. Tyto výsledky dosahuje odvětví cestovního ruchu dlouhodobě a svědčí o tom, že má důležité postavení v rámci českého hospodářství.

Tabulka 2 - Podíl cestovního ruchu na ekonomice státu 1999-2005

Podíl cestovního ruchu na ekonomice státu 1999-2005 (v %)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Podíl devizových příjmů z CR na HDP	5,7	5,8	5,4	4,2	4,2	3,9	3,8
Podíl devizových příjmů z CR na exportu	12	10,3	9,3	7,7	7,3	6,3	5,9
Podíl devizových příjmů z CR na devizových příjmech ze služeb	44,8	43,5	43,8	41,7	45,8	43,1	43

Zdroj: Česká národní banka

Přestože cestovní ruch je ve světě chápán jako nejdynamičtější se rozvíjející odvětví ekonomiky, ve kterém pracuje každý desátý ekonomicky činný člověk a tomuto odvětví je ve většině zemí věnována odpovídající pozornost i podpora ze strany státu, jak přímými, tak nepřímými formami, v České republice byla finanční spoluúčast státu na jeho rozvoji velmi nízká.

Oblastí cestovního ruchu se v České republice zabývá Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2002 – 2007. Koncepce vymezuje komplex opatření vedoucích k realizaci základních cílů státní politiky v oblasti cestovního ruchu, jimiž jsou v obecné rovině především zvýšení konkurenceschopnosti a ekonomického přínosu odvětví cestovního ruchu v ČR, snížení nezaměstnanosti, rozvoj regionů, malého a středního podnikání a ochrana životního prostředí. Aktualizovaná Koncepce byla vzata na vědomí usnesením vlády ČR č. 19 ze dne 9. ledna 2002.⁹

⁹ Součástí opatření je realizace Státního programu podpory cestovního ruchu, zabezpečení finanční podpory ze strukturálních fondů EU prostřednictvím Společného regionálního operačního programu, dále vytvoření jednotného informačního systému cestovního ruchu,

Pro další rozvoj cestovního ruchu v ČR je relevantní aktualizovaná Státní politika životního prostředí z roku 2001, která obsahuje rámcové environmentální požadavky na politiku rozvoje cestovního ruchu. Pro plánování udržitelného rozvoje cestovního ruchu v ČR lze dále použít doporučení WTO a WTTC Agenda 21.

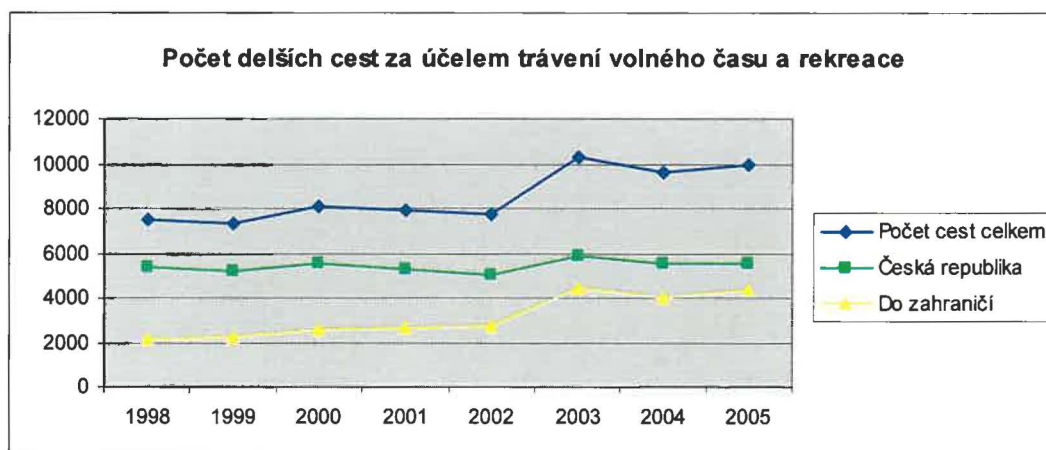
1.3.9.1. Vývoj cestovního ruchu v České republice

Tabulka 3 - Cestování za účelem trávení volného času a rekreace 1998-2005

Počet uskutečněných delších cest za účelem trávení volného času a rekreace, 1998-2005 (v tis.)								
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Počet cest celkem	7455,1	7348,1	8082,6	7894,9	7737,2	10340,2	9583,2	9941,6
Česká republika	5345,4	5153,7	5502,1	5251,3	5003,8	5883,6	5552,3	5567,3
Do zahraničí	2109,7	2194,4	2580,5	2643,6	2733,4	4456,6	4030,9	4374,3

Zdroj: Czechtourism

Graf 4 - Cestování za účelem trávení volného času a rekreace 1998-2005

Zdroj: Czechtourism

podpora tvorby a realizace turistických produktů zaměřených především na kulturně poznávací turistiku, lázeňství, kongresovou a incentivní turistiku, venkovskou turistiku, včetně agroturistiky a ekoturistiky, cykloturistiky a pěší turistiku apod. Prioritním opatřením je zvýšení účinnosti zahraniční prezentace České republiky jako významné turistické destinace na světovém trhu cestovního ruchu, podpora tvorby a realizace regionálních produktů cestovního ruchu a zajištění účinnějšího marketingu cestovního ruchu.

V legislativní oblasti jsou hlavním cílem legislativní úpravy a vytvoření legislativního rámce pro podporu rozvoje cestovního ruchu z hlediska kompetencí orgánů státní správy a samosprávy, zejména pak legislativní ošetření ochrany spotřebitele a některých podmínek podnikání v cestovním ruchu.

Tabulka 4 - Výjezdový cestovní ruch ČR

	Počet cest (v tis.)					
	Celkem	% podíl	v tom			
			v ČR	% podíl	v zahraničí	% podíl
Počet cest celkem	9 941,60	100,00%	5 567,30	100,00%	4 374,30	100,00%
v tom dle způsobu organizace cesty						
individuální organizace celého pobytu	7149,2	71,90%	4898,5	88,00%	2250,6	51,50%
zájezd s cest. kanceláři/agenturou	2019,1	20,30%	243,5	4,40%	1775,6	40,60%
pouze ubytování nebo pouze doprava u CK či CA	240,8	2,40%	44,5	0,80%	196,3	4,50%
podniková/odborová organizace	130,9	1,30%	103,5	1,90%	27,4	0,60%
školní /zájmové pobyty	200,7	2,00%	153,8	2,80%	47	1,10%
jiný způsob	200,9	2,00%	123,5	2,20%	77,4	1,80%
v tom dle hlavního účelu cesty						
rekreace a sport	5870,7	59,10%	2820,2	50,70%	3050,5	69,70%
zdravotní pobyt	213	2,10%	132,4	2,40%	80,6	1,80%
poznávací cesty	571,7	5,80%	140,8	2,50%	430,9	9,80%
pobyt na vlastní chatě, chalupě	701,5	7,10%	697,4	12,50%	.	x
návštěva příbuzných-známých	2112,3	21,20%	1528,7	27,50%	583,6	13,30%
kulturní a sportovní akce	268,2	2,70%	167,3	3,00%	100,9	2,30%
ostatní	204,3	2,10%	80,6	1,40%	123,8	2,80%
v tom dle délky cesty						
4 až 7 přenocování	6656,9	67,00%	4259,3	76,50%	2397,6	54,80%
8 až 14 přenocování	2676,3	26,90%	956,7	17,20%	1719,6	39,30%
15 a více přenocování	608,4	6,10%	351,3	6,30%	257,1	5,90%

Zdroj: Czechtourism

1.3.9.2. Vymezení základních pojmů v oblasti českého cestovního ruchu

Cestovní kanceláře a cestovní agentury patří mezi podnikatelské subjekty, které umožňují lidem uspokojit jejich potřebu trávení volného času a rekreace. I přes rychlý rozvoj internetu a nárůst individuálních dovolených tyto subjekty ani v současnosti neztrácejí na významu, zejména na konci minulého století zaznamenal jejich počet dynamický nárůst.

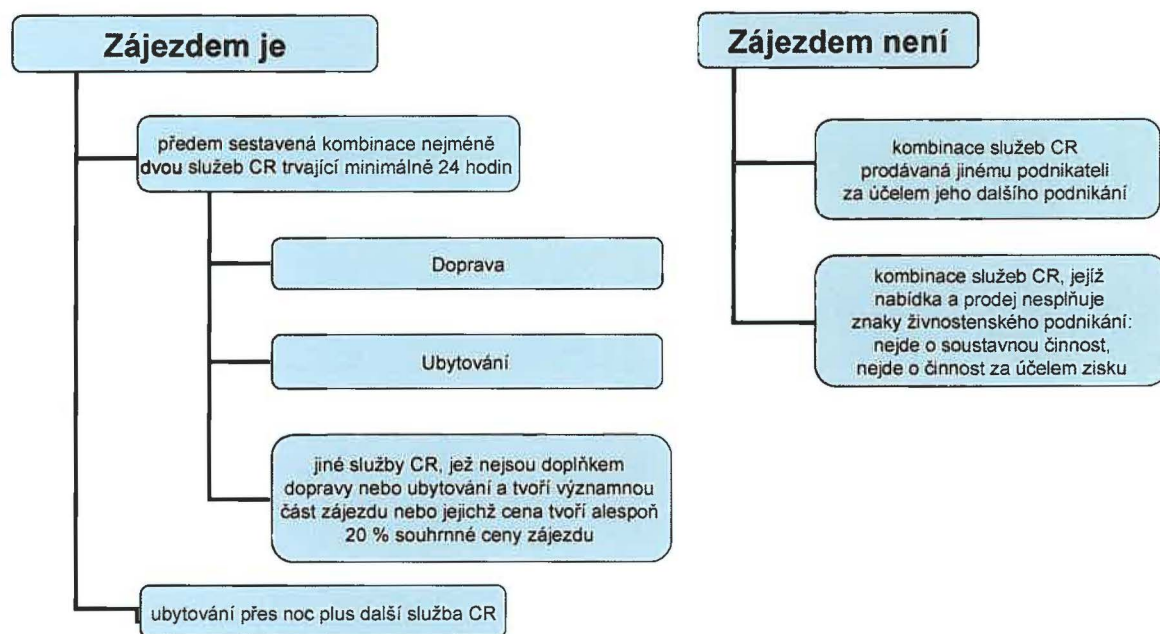
Na počátku 90. let, kdy se uvolnily podmínky pro podnikání, se na českém trhu objevilo velké množství cestovních kanceláří (v té době ještě neexistovalo rozlišení cestovní kanceláře a cestovní agentury). V druhé polovině 90.let však docházelo k podvodným zakládáním a masovým úpadkům cestovních kanceláří a tím také k problémům s vrácením peněz zákazníkům a jejich repatriací v případech, kdy zůstali bez prostředků a pomoci v zahraničí. Jako ochrana před obdobnými problémy a také z důvodu harmonizace české a evropské legislativy vyplývající z příprav České republiky na vstup do Evropské Unie byl

přijat zákon č. 159/ 1999Sb., ze dne 30.června 1999, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

Významnou novelou pak tento zákon prošel přijetím zákona č. 214/2006 Sb. Hlavním cílem bylo eliminovat nežádoucí chování cestovních kanceláří a cestovních agentur, které se v praxi v jejich činnosti vyskytovalo. Novela nabývá účinnosti dne 1.8.2006 a přináší rozšíření výčtu povinností těchto podnikatelských subjektů. S tím také souvisí upřesnění platnosti smlouvy o povinném pojištění záruky pro případ úpadku cestovní kanceláře. Podstatnou změnou je nové vymezení pojmu „zájezd“¹⁰ – změna jeho definice přináší zúžení podnikatelských činností pro cestovní agentury.

Zájezd

Obrázek 3 - Vymezení „zájezdu“ ve smyslu novely zákona č 159/1999Sb¹¹

Zdroj: Novela zákona č 159/1999Sb, vlastní zpracování

Zatímco doposud zájezdem nebyla „kombinace služeb sestavená až na základě individuální požadavku, (tzv. forfaity), s účinností novely (od 1. 8. 2006) již tato výjimka z definice zájezdu nefiguruje => forfaity jsou zájezdem.

¹⁰ Tuto změnu si vyžádala implementace rozsudku ESD C - 400/00, který nově vyložil pojem zájezd obsažený ve směrnici 90/314/EHS, respektive pojem předem sestavená kombinace služeb.

¹¹ Účinnost od 1.8.2006

Od 1. srpna již tedy nezáleží na tom, zda byl zájezd sestaven předem či až na základě individuální objednávky zákazníka. Povinnost pojištění se bude vztahovat i na tuto kombinaci služeb. V praxi to tedy znamená, že zájezd na základě individuálních požadavků zákazníka nesmí prodávat vlastním jménem jiné subjekty než cestovní kanceláře.

Rozdíl mezi cestovní kanceláří a cestovní agenturou

Činnost cestovní kanceláře a cestovní agentury se v mnohém překrývá, takže při zběžném pohledu může jejich rozlišení někdy působit problémy. V činnost cestovní kanceláře, jenž je živností „nejvyšší“ – koncesovanou, je již obsažena i činnost cestovní agentury (živnosti vázané). Jediný, ale zcela zásadní rozdíl spočívá v tom, že pouze cestovní kancelář je oprávněna organizovat¹², nabízet a prodávat zájezdy a uzavírat cestovní smlouvu vlastním jménem.

Jak jsem již uvedla výše, je třeba dát pozor na to, že zatímco dříve kombinace služeb sestavené až na základě individuálního požadavku zákazníka nebyly brány jako zájezd (ve smyslu zákona č.159/1999 Sb.) a mohla je tudíž organizovat jak cestovní kancelář, tak cestovní agentura, dle nové právní úpravy mohou být forfaity organizovány a nabízeny pouze cestovní kanceláří, neboť i na tuto kombinaci služeb se vztahuje povinnost pojištění.

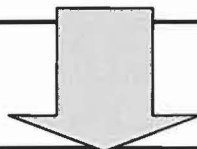
¹² Novela zákona č.159/1999 Sb. nově zahrnuje také činnost „organizace zájezdů“ – jejich organizace, nabízení a prodej se dle Směrnice 90/314 EHS řadí mezi tři hlavní znaky činnosti cestovních kanceláří.

Vymezení podnikatelských činností CK a CA

- Provozování cestovní kanceláře

⇒ Živnost koncesovaná => Koncesní listina

<ul style="list-style-type: none">
• oprávnění organizovat, nabízet a prodávat zájezdy
<ul style="list-style-type: none">
• nabízet a prodávat jednotlivé služby cestovního ruchu
• organizovat kombinace služeb cestovního ruchu a nabízet je a prodávat jiné cestovní kanceláři za účelem jejího dalšího podnikání
• zprostředkovávat prodej jednotlivých služeb cestovního ruchu pro jinou cestovní kancelář nebo cestovní agenturu, případně pro jiné osoby (dopravce, pořadatele kulturních, společenských a sportovních akcí apod.)
• zprostředkovávat prodej zájezdu pro jinou cestovní kancelář; cestovní smlouva v těchto případech musí být uzavřena jménem cestovní kanceláře, pro kterou je zájezd zprostředkováván
• prodávat věci související s cestovním ruchem, zejména vstupenky, mapy, plány, jízdní řády, tištěné průvodce a upomínkové předměty

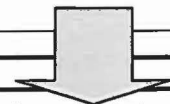

Povinnost mít uzavřené povinné pojištění záruky pro případ úpadku CK

- Provozování cestovní agentury

⇒ Živnost koncesovaná => Koncesní listina

<ul style="list-style-type: none">
• nabízet a prodávat jednotlivé služby cestovního ruchu
• organizovat kombinace služeb cestovního ruchu a nabízet je a prodávat jiné cestovní kanceláři za účelem jejího dalšího podnikání
• zprostředkovávat prodej jednotlivých služeb cestovního ruchu pro jinou cestovní kancelář nebo cestovní agenturu, případně pro jiné osoby (dopravce, pořadatele kulturních, společenských a sportovních akcí apod.)
• zprostředkovávat prodej zájezdu pro jinou cestovní kancelář; cestovní smlouva v těchto případech musí být uzavřena jménem cestovní kanceláře, pro kterou je zájezd zprostředkováván
<ul style="list-style-type: none">
• prodávat věci související s cestovním ruchem, zejména vstupenky, mapy, plány, jízdní řády, tištěné průvodce a upomínkové předměty

Lze vykonávat i v rámci živnosti ohlašovací volné mimo působnost zákona č.159/1999 Sb., v platném znění

Povinnosti cestovních agentur

Nově byl značně rozšířen výčet povinností CA, především v souvislosti se zprostředkováním prodeje zájezdů, a to jak pro české CK, tak pro CK usazené v jiném členském státě EU a EHP.

CA mají povinnost v propagačních a jiných materiálech vždy informovat zákazníka, pro kterou CK je prodej zájezdu zprostředkováván. Tato povinnost doposud nebyla v zákoně výslovně definována a v praxi docházelo často ke klamání spotřebitele tím, že údaj o identifikaci CK v propagačních materiálech CA buď chyběl, nebo byl tak nevýrazný, že bylo snadné jej přehlédnout.

Povinnost předložit zákazníkovi před uzavřením cestovní smlouvy doklad o pojištění CK pro kterou zprostředkovávají prodej zájezdu byl v zákoně sice výslovně uveden, avšak praxe ukázala, že je potřeba tuto povinnost výslovně uložit i CA.

CA je nově (stejně jako cestovní kancelářím) uloženo informovat ministerstvo pro místní rozvoj o zprostředkování prodeje zájezdu pro cestovní kanceláře z jiných členských států.

Novela dále reaguje na v praxi velmi rozšířený prodej zájezdů prostřednictvím prostředků komunikace na dálku (především prostřednictvím internetu). CA je při použití prostředků komunikace na dálku povinna v dostatečném předstihu poskytnout zákazníkovi informace uvedené v § 10 (tedy pravdivě, srozumitelně, úplně a řádně informovat o všech skutečnostech, které jsou jí známy a mohou mít vliv na rozhodnutí zájemce o koupi zájezdu).

2. ANALYTICKÁ ČÁST

2.1. Charakteristika Brazílie

Brazílie je svou rozlohou pátou největší zemí naší planety (po Rusku, Kanadě, Číně a USA). S výjimkou Chile a Ekvádoru sousedí s všemi zeměmi Latinské Ameriky a zaujímá téměř polovinu plochy jihoamerického kontinentu. Vzdálenost z jednoho konce Brazílie na druhý je větší než vzdálenost mezi Brazílií a Afrikou. Pro dokreslení představy o její velikosti ještě jedno srovnání, Brazílie je stodesetkrát větší než Česká republika (viz Příloha 2) a dokonce rozlehlejší než všechny evropské země dohromady (bez Ruska).

Poloha a obrovská rozloha Brazílie předurčují její přírodní bohatství a rozmanitost obyvatelstva. Území Brazílie se prakticky celé nachází v tropickém podnebném pásu. Díváme-li se na její polohu, ať již ve směru poledníků či rovnoběžek, najdeme zde celou řadu půdních typů, podnebí a vegetace, což samozřejmě podmiňuje nerovnoměrné osídlování a různorodou hospodářskou činnost jednotlivých oblastí.

Počtem obyvatel se řadí na páté místo na světě. Obyvatelstvo je z jedné poloviny evropského původu, druhou pak tvoří převážně míšenci Evropanů, Afričanů a původních Indiánů. Poslední významnou vlnu přistěhovalců představují Japonci. Brazílie se stala „tavícím hrncem“, sjednocujícím lidi ze všech koutů světa. Každý správný Brazilec má však v sobě alespoň kapku černošské a indiánské krve.

V Brazílii mluvíme spíše o regionálních kulturách než o jedné národní kultuře. Mnoho prvků brazilského životního stylu, které dříve připadaly exklusivní a krajně svébytné, dnes úspěšně proniká daleko za hranice země, kde se vyvinuly.

Svým průmyslovým potenciálem dnes patří k velkým producentům energie a automobilů stejně jako k oblíbeným turistickým cílům, tvůrcům avantgardní výtvarné kultury nebo televizních seriálů. V naší "globální" vesnici se stává potřebou blíže poznat stát, který je přední regionální mocností Jižní Ameriky, největším politicko-kulturním celkem Latinské Ameriky a aspirantem na stálé křeslo v Radě bezpečnosti Organizace spojených národů.

2.2. Základní informace o Brazílii

2.2.1. Brazílie v kostce

Oficiální název státu	Brazilská federativní republika – BFR República Federativa do Brasil
Rozloha	8 514 208,8 km ²
Počet obyvatel	169 590 693 (demografické sčítání - srpen 2000) ¹³ 187 019 173 (aktuální odhad k 30.8.2006) ¹⁴
Hustota obyvatelstva	20,12 obyvatel/km ²
Očekávaná délka života	71,69 let
Úřední jazyk	Portugalština
Hlavní město	Brasília - 2,051 mil. obyv.
Největší města	São Paulo - 10,434 mil. obyv. Rio de Janeiro - 5,858 mil. obyv. Salvador - 2,443 mil. obyv.
HDP .(PPP) ¹⁵	\$1.556 miliard (2005 odhad.)
HDP na obyv.(PPP)	\$8,400 (2005 odhad.)
Růst HDP	2,4% (2005 odhad.)
Inflace	6,9% (2005 odhad.)
Nezaměstnanost	9,8% (2005 odhad.)
Měna	Brazilský reál (brazilské značení R\$, mezinárodní značení BRL) - dělí se na 100 centavos devizový kurs k 30.08.2006 1BRL = 10, 293 Kč ¹⁶ 1 USD = 2, 43 BRL
Vývoz	Železná ruda, káva, tabák, cukr, dopravní prostředky
Dovoz	Stroje, chemické výrobky, ropa

¹³ Brazilský zeměpisný a statistický úřad - www.ibge.com.br

¹⁴ http://www.ibge.com.br/brasil_em_sintese/popclock.htm; 30.8.2006

¹⁵ a dále - CIA- the world factbook - <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/br.html>, stav k 30.7.2006

¹⁶ www.cnb.cz/ www.cnb.cz/financni_trhy/devizovy_kurz/kurzy_ostatnich_men/kurzy.jsp?mesic=8&rok=2006

2.2.2. Geografické a administrativní členění

Jak již oficiální název napovídá, Brazílie je federativním státem, který na základě nové ústavy přijaté v roce 1988 tvoří 26 spolkových států a jeden federální distrikt hlavního města Brasília (viz Příloha 3 - Přehled států). Jednotlivé regiony se výrazně liší co do velikosti, ekonomické vyspělosti či kupní síly obyvatelstva. Pro lepší pochopení souvislostí rozeberu jednotlivé regiony podrobněji.

Obrázek 4 – Státy federace

Zdroj: www.brasil.gov.br (upraveno)

Geograficky, ale i administrativně se Brazílie člení na tyto základní oblasti:

➤ Sever - s centrem v Amazonii. Tuto oblast lze charakterizovat jako oblast deštných pralesů amazonského bazénu. Jedná se o nejméně osídlenou oblast, která však představuje 42% brazilského teritoria. Nejvýznamnějším městem oblasti je Manaus na Amazonce, bývalé centrum pěstování gumovníků, nyní jádro stejnojmenné průmyslové zóny. V tomto regionu se nachází největší pozůstatky původního indiánského obyvatelstva. Tato oblast se potýká s řadou ekologických problémů, největší dopad na životní prostředí mělo ničení rozsáhlých oblastí deštného pralesa, kácení a vypalování půdy pro zemědělské účely a pro

chov dobytka. V minulosti probíhající pokusy o stavbu Transamazonské dálnice ztroskotaly, nicméně stačily poznamenat ráz zdejší krajiny. Dopravu zajišťuje říční tok v kombinaci s leteckou dopravou. Pro dohled nad deštným pralesem byl zahájen projekt tvořený integrovanou telekomunikační sítí, jejímž prostřednictvím jsou získávány satelitní snímky celé oblasti. Toto snímkování umožňuje kontrolu leteckého provozu a nelegálních aktivit v regionu, mapování říčních údolí a nalezišť minerálů a v neposlední řadě i ochranu životního prostředí těchto pralesů.

➤ Severovýchod - představující severní pobřežní Brazílie. Toto území bylo historicky střediskem zemědělství s velkým množstvím černošského obyvatelstva, nyní patří k průmyslově méně rozvinutým oblastem. Nižší pracovní morálka je projevem typického latinskoamerického stylu, který se zde nezapře. Těžištěm jsou státy Pernambuco, Bahía a Ceará s nejdůležitějšími přístavy San Salvador, Fortaleza a Recife, které jsou v současnosti hlavními letovisky Brazílie.

➤ Středozápad - zahrnující oblast okolo Mato Grossa a hlavní město Brasília. Jedná se o oblast náhorních planin s malým osídlením a se zaměřením na pěstování dobytka a pěstování sóji, rýže, bavlny a obilnin. Dříve patřila tato území k nejméně prozkoumaným místům na zemi, nachází se zde oblasti indiánských rezervací (např. Nhambiquara).

➤ Jihovýchod - oblast Ria de Janeira, São Paula a Minas Geiras. Nejrozvinutější oblast, která je ekonomickým, ale i skutečným centrem Brazílie. Na 10% brazilského teritoria zde žije 44% populace, vytvářející 60% průmyslové produkce. Jedná se o oblast s vyspělou infrastrukturou, kvalitními službami a univerzitami. Sídlí zde většina velkých firem, na druhé straně však se také mluví o centru s vysokou koncentrací neřestí (kriminalita, kapsářství...).

➤ Jih - s těžištěm ve státech Paraná a Rio Grande do Sul, kam směřovala většina přistěhovalců z Evropy, především z Německa. Tato oblast se vyznačuje nejvyšší životní úrovní a silným evropským vlivem. Není náhodou, že zde narazíme na hospůdky nabízející Bratwurst a staneme se svědky každoročně konaného Oktoberfestu.

2.2.3. Podnebí

Brazilské klima je jistě jeden z mnoha faktorů, které působí na povahu a charakter Brazilců. I přes skutečnost, že devadesát procent území se nachází v tropickém podnebním pásmu, lze odlišit řadu různých typů teplého a vlhkého podnebí:

- rovníková Amazonie, kde je teplota monotónní a neměnná (roční průměr 24-26°C) a prakticky neustále prší
- subtropické pásmo na severovýchodním a jižním pobřeží státu Bahía
- kontinentální tropické klima na Brazilské vysočině, kde nacházíme dvě jasně definovaná roční období: období dešťů (od října do března) a období letní (od dubna do září)
- tzv. vysokohorské tropické klima, kde jsou zimy studené a léta vlhátá (konkrétně horské oblasti států Rio de Janeiro, Minas Gerais a São Paulo).

V jižních státech lze najít subtropické a mírné podnebí, zatímco ve vnitrozemí na severovýchodě země podnebí polosuché, velmi teplé, s malými a nepravidelnými srážkami, znásobené vysokým stupněm slunečního záření a horka.

2.3. Historické ohlédnutí

2.3.1.1. Nejstarší historie

Historie osídlení Brazílie je spojená s osídlováním celého amerického kontinentu přes Beringovu úžinu z Asie kolem 9.tisíciletí př.n.l. Původní obyvatelstvo se sestávalo z indiánských kmenů Aravaků, Tupí, Karibů a dalších skupin. V období před objevením Brazílie portugalskými námořníky měla oblast Brazílie asi 1-2 milióny indiánských obyvatel. V současné době jich je asi 200 tisíc, ale vzhledem k etnickému složení obyvatel platí, že každý správný Brazilec má v sobě alespoň kapku černošské a indiánské krve.

2.3.1.2. Koloniální období

Kdo by neznal klíčový rok 1492, kdy došlo k objevení amerického kontinentu Kryštofem Kolumbem, nezanedbatelnou událostí je i podepsání Tordesillaské smlouvy¹⁷ z roku 1494

---

¹⁷ Tordesillaská smlouva z roku 1494 je smlouva mezi Španělskem a Portugalskem, největšími námořními mocnostmi, o rozdělení Jižní Ameriky, kdy východní část připadla Portugalsku a západní Španělsku. Tato smlouva dala vzniknout základnímu rozdělení kontinentu,

mezi Španělskem a Portugalskem o rozdělení Jižní Ameriky. Nejvýznamnějším datem pro Brazílii je rok 1500, jenž je uznáván jako rok objevení Brazílie kapitanem Pedrem Alvarez Cabralem. V 16. století se Ostrov Pravého kříže, jak se zemi původně říkalo, stal největší portugalskou kolonií, která představovala pro svoji objevitelskou zemi důležitý zdroj surovin. Indiáni byli vysídlováni, zbavováni půdy a nuceni k otrokářské práci na plantážích. Ukázali se však jako nepříliš výkonní pracovníci, často docházelo k nepokojům, a proto se do Brazílie začali přivážet otroci z Afriky, a to hlavně z "černé matky Brazílie", Angoly.¹⁸

Pro brazilskou ekonomiku byly příznačné „cykly“ neboli období, v nichž jedna komodita vždy zcela ovládala obchod s Evropou.

Tabulka 5 - **Brazilské exportní cykly**

Historická perspektiva - Brazilské exportní cykly		
Období	Komodita	Významné události
16.století	Pau-brasil (vzácné dřevo)	Brazilské dřevo, odkaz v pojmenování země
16.století, 17.století	Cukr	Severovýchodní ekonomické centrum "Zona da Mata"
17.století-18.století	Zlatý cyklus	Jihovýchod: Minas Gerais, Rio
	Diamanty	1763 Koloniální správa - přesun z Bahia do Ria
19.století	Kakao, Káva	1822 Nezávislost, Monarchie
		Populace 3.9 mil.(1.2 mil. otroků)
		1888 Zrušení otroctví
		1889 Republika
20.století	Různé	1965 Brazilská centrální banka
		1988 Ústava

Zdroj: DBB in Brazil, 2004, vlastní tvorba

Zpočátku se vyvážela cenná dřevina stromu brasil, po němž byla později země pojmenována. Dalšími vývozními komoditami byly cukrová třtina, bavlna, káva, kaučuk, drahokamy a zlato. Příchod nového cyklu byl vždy spojován s náznaky ekonomického oživení, později, s poklesem poptávky a cen, se objevila krize. Za zmínku jistě stojí konec kaučukového boomu (levnější plantáže v Asii a vynalezení umělého kaučuku), který dodnes připomínají dvě města v Amazonii – Belém a Manaus, spolu s kopií milánské opery La Scala, vybudovanou uprostřed džungle.

ale v praxi se vzhledem k nepřehledné geografii oblasti a různorodosti zájmů mocenských skupin a dalších států nemohla přesně dodržet.

¹⁸ V té době hlavní kolonie Portugalska

V tomto období má své kořeny také rasová a náboženská různorodost, Brazílie se stala „tavícím hrncem“, sjednocujícím lidi ze všech koutů světa.¹⁹

2.3.1.3. Vyhlášení nezávislosti

Vyhlášení nezávislosti Spojených států, hesla Francouzské revoluce a bouřlivé dění v sousedních státech vyústily též v Brazílii v silné volání po nezávislosti. Když roku 1807 vstoupil Napoleon do Portugalska, uprchla královská rodina do Rio de Janeira, které se stalo královskou metropolí Spojeného království. Nezávislost na Portugalsku vyhlásil v roce 1822 místokrál, člen vládnoucí dynastie Pedro, a prohlásil se za císaře. Jeho syn Pedro II. osvícenecky vládl dlouho, po čtyřicet let, jakési konstituční monarchii, než ho svrhla armáda v roce 1889. Toto období bylo jedním z nejúspěšnějších v rozvoji Brazílie. Řada sociálních a politických reforem vyvrcholila roku 1888, kdy jeho dcera a nástupkyně princezna Isabel i za cenu ztráty trůnu podepsala tzv. Zlatý zákon, který zrušil otroctví.

2.3.1.4. Období republiky, diktatury

Od roku 1889 je Brazílie republikou. Demokratické vlády skončily ve chvíli, kdy se v roce 1930 v popředí politické scény objevila opět armáda a prosadila Getulia Vargase za prezidenta. Od tohoto okamžiku byl nejvyšší úřad spravován prezidenty, které do čela častěji vynášely vojenské převraty a puče nežli svobodné volby.

K úspěchům Vargasova „Nového státu“ (Estado Novo) lze připsat snahu o vytvoření průmyslové základny státu (automobilový, petrochemický, hutnický a zpracovatelský průmysl) a zavedení jistých reforem ve prospěch pracujících. V roce 1954 Vargas spáchal sebevraždu, což není v Latinskoamerickém kontextu žádná výjimka: politikové takto okázalým odchodem ze světa vesměs manifestují jakýsi politický odkaz.

Po Vargasově smrti se země vrací k demokratickým procedurám a ekonomicky se otvírá světu a zahraničnímu kapitálu. Nový prezident, Juscelino Kubitschek, pocházející z rodiny českých přistěhovalců, se významně a kladně vepsal do historie země jako demokrat a jako iniciátor a stavitel hlavního města Brasília (symbolika velké budoucnosti). S koncem Kubitschkova mandátu končí i krátké období sociální a politické stability. Stupňuje se sociální napětí, vlny stávek nejen sociálního, ale i politického charakteru ochromují ekonomiku. Roku 1964 dochází k dalšímu vojenskému převratu, který nezasáhl jen

¹⁹ Není bez zajímavosti, že prvním historicky zaznamenaným Čechem v Brazílii byl jistý Jiří Kryštof Kaplíř ze Sulevic, který odešel z Čech po Bílé hoře a ve službách Holanďanů padl r.1647 v krutých bojích na severu v okolí Reife

Brazílii, ale stal se vzorem pro další země Latinské Ameriky. Brazilci posloužili i jako inspirace při hledání metod vládnutí.

V sedmdesátých letech, tedy za vlády autoritativních důstojnických režimů, prožila Brazílie tzv. hospodářský zázrak (stimulace investic z USA, boom v průmyslu a ve výstavbě infrastruktury, státem vlastněné podniky), na druhé straně však vojenská diktatura sebou přinesla strach, tvrdou cenzuru, zákaz všech opozičních politických stran i únosy vládních činitelů a diplomatů.

Více jak dvacetileté období diktatury vystřídala roku 1985 civilní vláda. Toto období charakterizují následující znaky: zaměření na inflaci, 5 měn během 15 let, plán cruzado, zrození nové ústavy. Nová ústava rozšířila sociální a politická práva, uznala nejen osobní záruky, ale také práva a povinnosti jednotlivce. Prezident Fernando Collor de Mello, který se pustil do boje se všudypřítomnou korupcí, byl již po dvou letech sesazen pro podezření z úplatkářství.

Hodnocení dvou prezidentských mandátů F. H. Cardosa, jednoho z nejznámějších světových sociologů a možná nejúspěšnějšího brazilského prezidenta v dějinách, je vysoce kladné. Především se za jeho vlády (1994 - 2002) demokracie konsolidovala a demokratické procedury zůstávaly jediným způsobem řešení konfliktů. Hned na počátku se mu podařilo zvládnout hyperinflaci (tzv. Plán Reál), ovšem obrovský brazilský dluh přetrvával. Ten předal svému nástupci Lulovi.

Hlavní snahou současného prezidenta Luíse Inácia da Silvy zvaného Lula je hledat a nalézt nějaké přemostění brazilských sociálních propastí a dosáhnout sociálního smíru. Pro své volební období si stanovil, dle mého názoru, docela odvážný, na druhé straně však obdivuhodný cíl: „Každý Brazilec by se měl třikrát denně najíst.“ Snaží se jíti cestou reforem. „Jestli mám překročit řeku plnou piraní, nemohu zůstat na břehu a stěžovat si, že jsou tam piraně. Musím nalézt jiný způsob, jak ji překročit, musím si postavit loď, vor, udělat cokoli, ale nikdy nezůstat na břehu a jen si stěžovat, že kvůli piraním se mi nepodaří tu řeku překročit. A nestačí jenom někoho obviňovat, že tam nasadil dravé ryby.“²⁰

Těch neuvěřitelných 52 milionů hlasů, které získal v brazilských volbách, značí nový fenomén: shodu v základních věcech, jak elementu podnikatelského, tak pracujících,

---

²⁰ DVOŘÁKOVÁ, V. – KUNC, J.: Sen o jiné Brazílii – [www. blisty.cz](http://www.blisty.cz)

dokonce i aktivistů základních církevních komunit, které představují v Brazílii mezi nejchudšími vrstvami ohromnou sílu a autoritu.

To vše znamená, že s Lulovou osobou jsou spojována nesmírná očekávání, a pokud jeho experimenty proběhnou alespoň s částečným zdarem, Brazílie se znovu stane inspirátorkou vývoje v ostatních zemích Latinské Ameriky.

2.4. Vnitropolitická charakteristika

Jak již bylo dříve zmíněno, Brazílie je federativním státem. Ústava, přijatá v roce 1988, garantuje rozdělení moci na výkonnou, zákonodárnou a soudní na úrovni federace, státu a okresu (viz Příloha 4).

Nejvyšším představitelem výkonné moci je prezident republiky, jehož mandát trvá 4 roky, přičemž může vykonávat maximálně dvě na sebe navazující funkční období. Na úrovni státu je vykonavatelem této moci guvernér a na úrovni okresu prefekt. Prezident republiky stojí v čele vlády, jmenuje a odvolává ministry a má i řadu legislativních pravomocí. Od 1.ledna 2003 stojí v čele republiky prezident Luís Ignácio „Lula“ da Silva, viceprezidentem je José Alencar Gomes da Silva.

Senátoři (tři za každý stát) a poslanci (poměrně podle počtu voličů v každém státě) tvoří nejvyšší zákonodárný orgán Národní kongres, který se skládá ze dvou komor: Poslanecké sněmovny a Federálního senátu.²¹ Všichni občané ve věku 18 až 70 let mají povinnost volit. Od 16 do 18 a dále nad 70 let je účast ve volbách dobrovolná.

2.5. Zahraničně politická orientace²²

Zahraničně politická orientace odráží ve stále větší míře postavení Brazílie jako regionální velmoci a její rostoucí postavení ve světovém obchodě. Vláda prezidenta Lula da Silvy kontinuálně navázala na předchozí zahraničně-politickou orientaci, ve které byly prioritní vztahy s hlavními obchodními a investičními partnery (EU, USA) a zároveň rozvíjení vztahů se sousedními zeměmi a vedoucími rozvojovými zeměmi.

Současná vláda se na mezinárodní scéně chová daleko asertivněji a snaží se dosáhnout pro svou zemi významnějšího postavení na mezinárodní scéně (úsilí o získání stálého místa

²¹ www.export.cz

²² www.mzv.cz - Souhrnná teritoriální informace za rok 2004

v Radě bezpečnosti OSN) a ve světovém obchodě (v WTO prosazuje co největší liberalizaci agrobyznysu). Brazílie je hlavním organizátorem jihoamerické integrace a navazuje strategická partnerství s regionálními velmocemi (Indie, JAR, Rusko atd.).²³

Členství v mezinárodních organizacích

Brazílie je zakládajícím členem OSN a členem všech významných mezinárodních organizací – MMF, WTO, Organizace amerických států (OAS). Z amerických integračních seskupení nelze nezmínit organizaci MERCOSUR (Společný trh Jižní Ameriky), jenž je vyjádřením procesu ekonomické spolupráce právě mezi Brazílií, Uruguají, Paraguají a Argentinou. Mezi významné regionální uskupení lze dále zařadit Meziamerickou dohodu o vzájemné pomoci (TIAR), Latinskoamerické integrační sdružení - ALADI, Dohodu z Tlatelolca, Amazonský pakt. Brazílie je také pozorovatelem v HNZ.²⁴

Je aktivní při utváření neformálních skupin zemí, s jejichž pomocí se snaží prosazovat své partikulární zájmy, např.: G-20 – lobbyistická skupina rozvojových zemí, která usiluje o co největší liberalizaci světového obchodu se zemědělskými výrobky, G-4 – sdružuje Brazílii, Německo, Japonsko a Indii za účelem prosazení svého stálého členství v EU, G-3 – Brazílie, Indie a JAR se sdružují na základě svého postavení regionálních velmocí a příslušnosti k „emerging markets“.

2.6. Ekonomická charakteristika země

Brazílie je největším a nejvýznamnějším státem jihoamerického kontinentu. Má ohromné přírodní bohatství, ale nedostatek finančních zdrojů limituje jejich účinnější využití. Většina investic přichází ze zahraničí. Bohužel Brazílie si drží světové prvenství v zadluženosti, také má velmi vysokou inflaci.

Brazílie je země až téměř nedůvěryhodných ekonomických kontrastů. Výrobní techniky, které se téměř nezměnily od koloniálních dob, dominují v mnoha oblastech Severovýchodu a v Amazonii, zatímco masivní, high-tech automobilový, ocelářský, zbrojní a chemický průmysl státu São Paulo úspěšně konkuruje na světových trzích. Bohatí Brazilci žijí v uzavřených, luxusních domech za vysokými zdmi hlídanými psy a ozbrojenou

---

²³ www.export.cz

²⁴ HNZ čili Hnutí nezúčastněných zemí tvoří 114 států, které se hlásí k politice neúčasti ve vojenskopolitických blocích a k zásadě neposkytovat svá území pro cizí vojenské základny

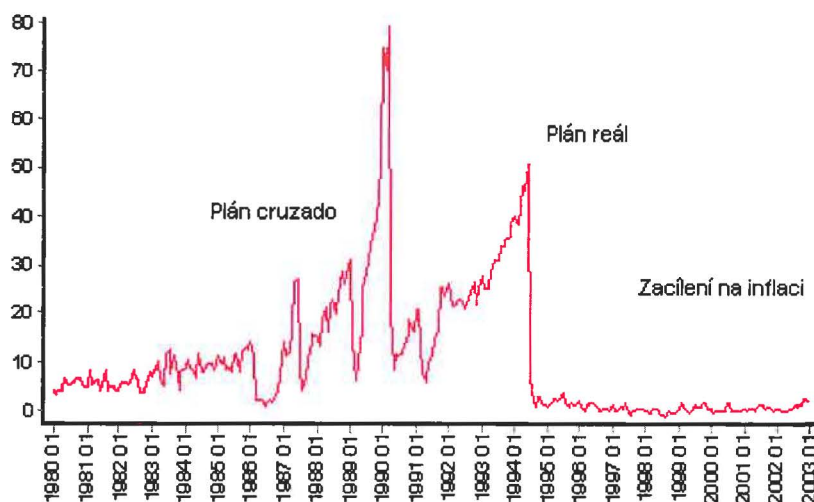
ochrankou, dovolenou tráví v luxusních plážových oblastech či vzdálených zemích. Chudí Brazilci žijí ve slumech či na ulicích stejných měst, kde žijí bohatí, nebo si snaží zajistit svou existenci ze zdrojů dostupných v okolí svých vesnických obydlí.

Potenciál brazilské ekonomiky je obrovský, v současné době je devátou největší ekonomikou na světě. Brazílie je největší světový výrobce kávy, největší vývozce cukru a pomerančového džusu, druhý největší vývozce sóji, třetí místo zaujímá ve vývozu hovězího a kuřecího masa.

2.6.1. Ekonomický vývoj v 90. letech

Jak již bylo řečeno, v letech 1994-1999 byl prezidentem Cardosou realizován Plán Reál (Plano Real), jenž výrazně ovlivnil vývoj brazilské ekonomiky následujícího desetiletí. Jeho úspěchy se odráží i na současné ekonomice. Prvotním impulsem byla neúnosná hyperinflace. V supermarketech docházelo každou hodinu k přečehování, to co ráno bylo k sehnání za 10 cruzado, odpoledne stálo již 20. Cardoso se podařilo hyperinflaci podstatně snížit zmrazením cen a mezd a navázáním reálu na dolar (1BRL=1USD), z 2700% (1993) -> 15% (1995) -> 9,5% (2003). Tento plán nastartoval ekonomický růst prostřednictvím liberalizace zahraničního obchodu, privatizace, přilákáním přímých zahraničních investic a snížením role státu v ekonomice. Došlo k prudkému zvýšení produktivity práce (někde až o 30%), ke zlepšení konkurenceschopnosti, zjednodušení dovozu investičních celků a technologií a zvýšení konkurence v odvětvích ovládaných oligopoly. Pozitivní dopady Planu Real na inflaci ukazuje následující graf.

Graf 5 - Inflace

Zdroj: www.ipeadata.gov.br (upraveno)

2.6.2. Základní makroekonomické ukazatele

O vývoji ekonomiky v letech 1983 –2003 podává přehled Příloha 5.

Tabulka 6 - Základní makroekonomické ukazatele

	2000	2001	2002	2003	2004
HDP v mld. USD	595	510	459	598	673
Růst HDP v %	4,5	1,3	1,9	0,5	5,2
HDP/obyv. v USD (podle směnného kursu)	3584	2933	2604	3249	3641
Růst průmyslové výroby v %	6,6	1,6	2,7	0,1	8,3
Roční míra inflace (index IPCA) v %	6	7,67	12,53	9,3	7,51
Celková zahraniční zadluženost v mld. USD	215	226,1	227,7	235,4	221,7
Podíl dluhu veřejného sektoru na HDP v %	48,8	52,6	55,5	57,2	51,8
Bilance běžného účtu v % HDP	-4,2	-4,6	-1,7	0,8	1,5
Přímé zahraniční investice v mld. USD	30,8	22,6	16	10,1	18,2
Devizové rezervy v mld. USD	33	35,9	37,8	49,3	52,9
Nezaměstnanost v %	7,1	6,8	8	12,3	10,5
Kurz BRL/USD	1,95	2,33	3,5	2,95	2,8

Zdroj: www.mzv.cz, IBGE, Banco Central do Brasil, Price Waterhouse Coopers

Vývoj makroekonomických ukazatelů, jak dokládá tabulka 2, odráží hlavní události na světové či regionální scéně. Recese světové ekonomiky, vážné ekonomické problémy v sousedních zemích Mercosur, nevyjímaje politickou a ekonomickou krizi v Argentině, útoky z 11.zářa a domácí energetická krize zasáhly brazilskou ekonomiku v letech 2001 až 2002 a způsobily zpomalení růstu HDP z 4,5% v roce 2000 na 1,3%. Doznívání důsledků se projevilo ještě v následujícím roce na téměř nulovém růstu HDP, na nárůstu nezaměstnanosti²⁵ a poklesu PZI (viz Příloha 6). Se stabilizací a oživením ekonomiky v roce 2004 ruku v ruce přichází příliv zahraničních investic, růst průmyslové výroby a růst HDP.

Struktura HDP

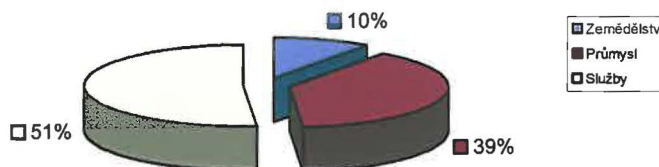
Brazilská ekonomika je založená, jak na zpracovatelské výrobě a těžbě surovin, tak i na zemědělské výrobě. 50% brazilského průmyslu je koncentrováno především v São Paulu

²⁵ Nezaměstnanost dosáhla rekordních čísel v novodobé historii Brazílie. Cena za stabilizaci ekonomiky nebyla malá.

s výrobními firmami všeho druhu a s pobočkami mnoha světových firem, jako jsou Volkswagen, Ford a General Motors.

Největší podíl na tvorbě HDP má oblast služeb, následovaná průmyslem a zemědělstvím.

Graf 6 – Struktura HDP

Zdroj: CIA- the world factbook - <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/br.html> - odhad 2004

2.6.3. Shrnutí ekonomického vývoje v roce 2005

V roce 2005 zaznamenala brazilská ekonomika růst o 2,3 %, což je méně než poloviční výsledek v porovnání s předchozím rokem (5,2 %). Hospodářský růst Brazílie tak zaostal za vývojem světové ekonomiky (3,5 %) a zejména za dynamikou dalších významných rozvojových zemí – Číny (10 %) a Indie (8 %). Hlavní příčinou slabší růstové dynamiky byla vleklá politická krize, kterou odstartovalo odhalení korupčního jednání představitelů vládní koalice, a to včetně nejbližších spolupracovníků prezidenta Luly.

Inflace měřená indexem IPCA²⁶ dosáhla výše 5,69 %. Ekonomická politika vlády byla stejně jako v předchozích letech orientována na kontrolu inflace, posílení veřejných financí a pozice země na mezinárodních finančních trzích.

Významným počinem v mezinárodním měřítku bylo neobnovení dohody o úvěrovém rámci ve výši 41,5 mld. USD s MMF. Brazílie se po 22 letech čerpání úvěru v rámci asistenčního programu MMF zřekla možnosti jeho dalšího čerpání, tj. 15 mld. USD. Vzhledem k dobrým hospodářským výsledkům necítí potřebu zahraničních půjček, na druhou stranu připouští, že by země mohla tyto prostředky v budoucnu zejména díky vnějším vlivům potřebovat, nicméně získaná mezinárodní kredibilita prý toto riziko výrazně předčí.

²⁶ rozšířený index spotřebitelských cen

Podobně jako v roce 2004 byl velkým přínosem pro vývoj ekonomiky zahraniční obchod, jehož obrat zaznamenal historicky nejvyšší hodnotu 191,85 mld. USD. Export dosáhl 118,31 mld. USD (nárůst o 22,6 % ve srovnání s rokem 2004) a import 73,55 mld. USD (nárůst o 17,1 %). Saldo obchodní bilance tak dosáhlo rekordních 44,76 mld. USD proti 33,67 mld. USD v roce 2004. Vynikající exportní výsledky byly dosaženy navzdory pokračujícímu posilování domácí měny (z 2,80 BRL/USD v prosinci 2004 na 2,35 BRL/USD v prosinci 2005). Největší podíl na brazilském exportu měly v loňském roce zpracované výrobky s 55,1 %.

Podle Brazilského zeměpisného a statistického institutu (IBGE), došlo v roce 2005 k poklesu průměrné nezaměstnanosti na 9,8 %, což je o 1,7% méně než v roce 2004. Vývoj zaměstnanosti pokračoval v roce 2005 v trendu posledních let, bylo vytvořeno na 1,250 mil. nových pracovních míst. Průměrný měsíční výdělek brazilské pracovní síly činil v loňském roce 973 BRL (414 USD). Podle stejného zdroje se na druhou stranu země potýká s pomalým růstem produktivity práce. Zatímco v letech 1999 – 2002 rostla v průměru o 4,4 % ročně, v letech 2003 – 2005 činil průměrný roční nárůst pouhých 0,4 %.

V roce 2005 směřovaly podle předběžných údajů do Brazílie přímé zahraniční investice ve výši 15,5 mld. USD, což bylo o 2,7 mld. USD méně než v předchozím roce (pokles o 15%).

Výhled na rok 2006

Podle většiny ekonomů by se měl růst HDP v letošním roce pohybovat mezi 3 a 4 %, přičemž oficiální odhad vlády počátkem roku činí 3,3 %. Roční inflace měřená indexem IPCA by podle vlády neměla převýšit 4,5%. Kurz reálu vůči americkému dolaru by se měl pohybovat okolo průměrné úrovně 2,40 BRL/USD a úroková míra SELIC by měla završit rok 2006 na hranici 15,00 % p.a. Ministerstvo rozvoje, průmyslu a zahraničního obchodu vyhlásilo exportní cíl na úrovni 132 mld. USD při zhruba stejném přebytku jako v loňském roce, tj. cca 45 mld. USD.

K nejvýznamnějším událostem v roce 2006, které budou ovlivňovat brazilskou ekonomiku, bude zcela jistě předvolební kampaň, která vyvrcholí prezidentskými volbami v říjnu.

2.7. Sociální prostředí

Vývoj brazilské společnosti se datuje od počátku portugalské kolonizace. Země získala své jméno podle prvního významného vývozního artiklu - stromu a dřeva červené barvy zvaného portugalsky "brazil", z něhož se dělaly dýhy. Později byly ve vnitrozemí objeveny další v Evropě žádané produkty - zlato, diamanty a káva. Po 2. světové válce se Brazílie dramaticky přeměnila z převážně agrární země v průmyslovou, s většinou obyvatelstva žijícího ve městech, ale stále ještě zatíženou problémy, které jsou společné mnoha dalším rozvojovým zemím.

2.7.1.1. Populace

Brazílie je pátá nejlidnatější země světa. V roce 2000 měla 169 milionů obyvatel, v roce 2002 již dosáhla 175 milionů obyvatel. Zajímavý obrázek o populačním vývoji přináší Brazílský institut geografie a ekonomie, který každý den zveřejňuje aktuální odhad brazilské populace. K 4.8.2005 se odhaduje 184.236.949 obyvatel²⁷. Rostoucí trend se dá očekávat i v následujících letech, do roku 2050 by se brazilská populace mohla vyšplhat až k 260 milionům.

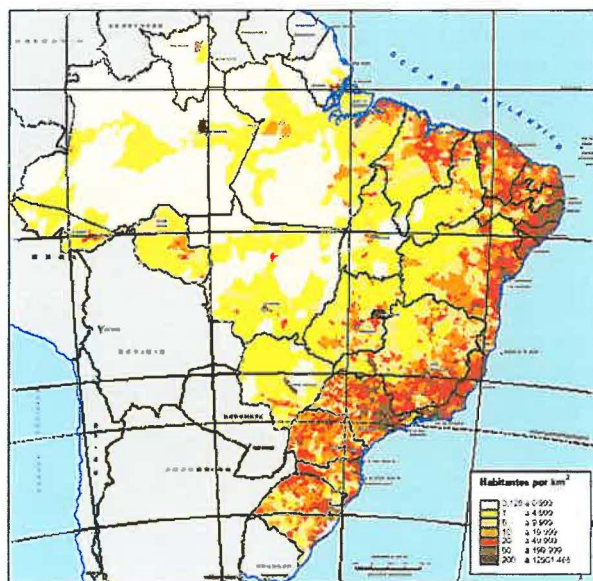
Brazílie se změnila z původní převážně venkovské společnosti v převážně městskou. Dvě třetiny obyvatel žije ve městech, většina na pobřeží či poblíž. Oblasti s největší hustotou osídlení se nacházejí okolo velkých měst. Census 2000 ukázal, že míra urbanizace se zvýšila z 75,59% v roce 1991 na 81,23% v roce 2000.

Aglomerace při pobřeží patří k nejrychleji rostoucím jádrovým oblastem nadkontinentálního významu na světě (São Paulo, Rio de Janeiro).

---

²⁷ http://www.ibge.com.br/brasil_em_sintese/popclock.htm (4.8.2005)

Obrázek 5 - Geografická koncentrace obyvatelstva

Zdroj: IBGE, Brazílský institut geografie a statistiky

Růst měst vytvořil enormní tlak na poptávku po bydlení a veřejných službách, jako jsou dodávka vody, kanalizace, zdravotní péče a vzdělání. Nověpříchozí a mladí lidé vyrůstající ve městech se potýkají s problémem, kde žít. Většina z nich neoplývá dostatečným množstvím finančních prostředků, aby si mohla dovolit koupit či pronajmout stálý byt. Díky takovéto tíživé finanční situaci pak často končí v chudinských čtvrtích s chatrčemi, v tzv. favelách.

V roce 2000 existovalo v Brazílii okolo 3500 favel, z nichž dvě třetiny se nacházely v okolí Rio de Janeiro a São Paula. Favely v Rio de Janeiro a okolí obsahovaly 235 000 domovů, v São Paulo 207 000. V Rio de Janeiro se nejznámější favela rozprostírá na svazích s nádherným výhledem na zátoku Guanabara, na Cukrovou homoli a okolní pláži. Její polohu jí může závidět leckjaká bohatá smetánka. Již se objevily pokusy tuto favelu vystěhovat a nabídnout jejím obyvatelům bydlení v nově vystavěných čtvrtích, ovšem bez úspěchu.

2.7.1.2. Věková struktura

62% brazilské populace se nachází ve věkové hranici do 29 let, 44% dokonce do 19 let. Brazílie díky tomu čelí problému nedostatku vzdělávacích zařízení, chybí školní budovy,

nejdou peníze na jejich stavbu. V chudších oblastech se budují jen provizorní přístřešky, kam dle možností dochází nějaký učitel.

Tabulka 7 - Věková struktura obyvatelstva

Věková struktura (odhad v roce 2003)			
Věkové rozmezí	% podíl	Muži	Ženy
0 - 14 let	27,10%	25 151 855	24 196 506
15 - 64 let	67,20%	60 667 014	61 883 580
65 a více let	5,70%	4 232 784	6 100 865

zdroj: DDB in Brazil, V. Jones, 2004

Věková struktura populace		
	do 15 let	nad 59 let
Brazílie	28%	7%
Argentina	28%	12%
Venezuela	34%	6%
USA	22%	14%
Francie	19%	18%
Japonsko	15%	21%

2.7.1.3. Etnické složení

Brazilci jsou rasově míšeným národem, složeným z původního indiánského obyvatelstva (0,5%), potomků Evropanů (50%) a afrických černochů (40%), kteří byli dováženi jako otroci hlavně z guinejského pobřeží a z Angoly. Základ evropského obyvatelstva tvoří především Portugalci osidlující Brazílii již od počátku 16.století. V novodobějších dějinách došlo k přílivu obyvatel z Německa, Itálie, Japonska, Polska atd.

Statistiky neodlišují rasy a původní etnika. Původní Indiáni (odhad 250 000) jsou rozděleni do přibližně 200 skupin/kmenů, mluvících přibližně 180 různými jazyky. Rezervace pokrývající asi 850 tisíc km² území (10% rozlohy státu) poskytnutého federální vládou by měly zaručit zachování kultury a zvyků původního obyvatelstva.

V současné době největší počet původních obyvatel žije na středním a dolním toku Amazonky. Podle Národní nadace pro Indiány (FUNAI), žije v Amazonii zhruba 164 000 Indiánů z různých etnik, především lanomamiů.

2.7.1.4. Společenský status

Ve všech zemích Latinské Ameriky panují značné sociální rozdíly, které tady v Evropě tolik nepocítujeme. Bohatství a moc hrají opravdu velkou roli. Bohužel mnozí lidé jsou stavěni do bezvýchodné situace, že osud chudého či bohatého je jim předurčen. Děti bohatých jsou od malička vychovávány k disciplíně, je jim zdůrazňováno, z jaké rodiny pocházejí, jaké mají společenské postavení, majetek, a tak se identifikují s určitou sociální

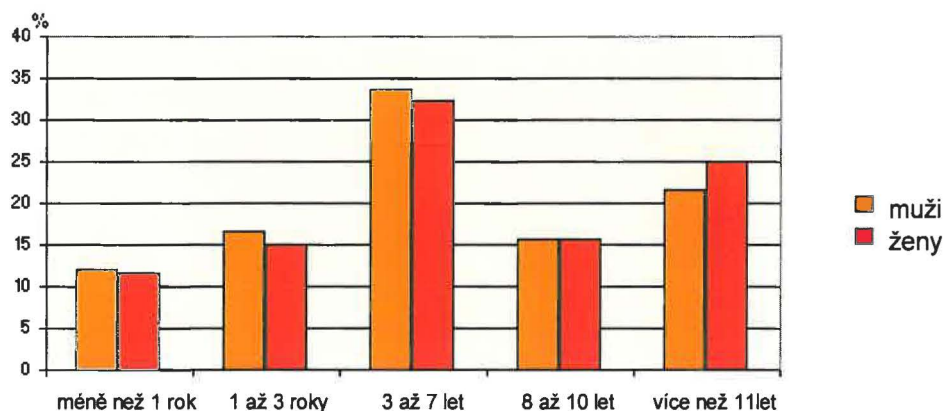
skupinou. S chudými do osobního styku nepřijdou, pouze je vidí z okna svého automobilu nebo v televizi. Jsou posíláni na studia do USA nebo do Evropy, kde se mimo jiné seznámí i s jiným způsobem života. Elita národa se tak snáze identifikuje s cizími kulturami a čím dál odlišněji chápe problémy společensky nižších a nejnižších vrstev.

2.7.1.5. Vzdělání

Vzdělání je jednou z klíčových priorit vládní strategie. Očekává se, že míra ngramotnosti osob nad 15 let klesne do roku 2010 z 12,9% na 5%.

Povinná školní docházka je pro děti ve věku 7 až 15 let. Mnoho z nich docházku však ukončí dříve. Většina dětí opouští školu ve 14 letech, 10% dětí školu vůbec nenavštěvuje.

Graf 7– Délka školní docházky

Zdroj: DBB in Brazil, Census 2000

79% studentů navštěvuje veřejné školy, které jsou však značně podfinancovávány, a i když se jejich kvalita postupně zlepšuje, nedosahuje jejich úroveň úroveň škol soukromých. Proto, kdo chce získat vyšší vzdělání, si musí připlatit. Brazílie čítá 68 univerzit. Paradoxem je, že vysokoškolské studium probíhá většinou na státních univerzitách, které jsou přístupné všem, zdarma, avšak přijímací zkoušky jsou na takové úrovni, že jsou pro absolventy státních středních škol téměř nedosažitelné. Většina studentů na univerzitách dokončila vzdělání na soukromé škole, studentů ze státních škol je na univerzitách opravdu málo. Jen 1% brazilské populace dosáhne nejvyššího, vysokoškolského vzdělání.

Je zde patrný rozdíl ve vzdělanosti i s přihlédnutím k rasové příslušnosti. V praxi to znamená, že bílým Brazilcům se dostává většího vzdělání než těm tmavým - tedy potomkům původního obyvatelstva. Průměrná délka školní docházky pro děti bělošského

původu se odhaduje na 6,6 roku, zatímco pro děti černošského původu na 4,6 roku a děti mulatského původu na 4,9 roku.

Jednoho zlepšení se již dosáhlo a to, že v roce 2000 dokončilo základní vzdělání 96 % žáků. Vláda se snaží o zdokonalování školství a vytváří stále více škol a příležitostí pro studium. Velkým problémem je práce více než poloviny 14-ti letých dětí, které tak nemohou docházet do školy. Učitelé na venkovských školách nemají dostatečné vzdělání k výuce. Většina z nich má dokonce i druhé zaměstnání, aby se užívali. Pro opravdové učitele - profesionály s vysokým vzděláním je výuka na takovýchto školách nezajímavá.

2.7.1.6. Náboženství

Ústava zaručuje náboženskou svobodu. Většina obyvatel se hlásí k římskokatolickému náboženství, do něhož pronikly, zvláště na severovýchodě, četné africké kultury. V poslední době dochází k poklesu počtu katolíků. Protestantské skupiny v Brazílii, s nezávislými „Pentecostal“ evangelickými kostely, lákají velké množství lidí. Evangelisté, druhá nejpočetnější skupina, představovala v roce 2000 15,4% populace ve srovnání s rokem 1991, kdy to bylo jen 9%. Třetí místo zaujímají lidé bez vyznání, 7,3% v roce 2000 oproti 4,8% v roce 1991.

Graf 8 – Náboženství

Zdroj: DBB in Brazil, Census 2000

2.7.1.7. Rodina

Brazílie je společností kolektivní. Charakteristické jsou početné a rozvětvené rodiny. Společnost (rodina, přátelé, ..) tvoří vrchol pyramid: „MY“. Identita jednotlivce je spjata s okolím (společností).

Tabulka 8 – Struktura domácností

Struktura domácností (v roce 2000)						
Populace	Jednočlenná domácnost	2 či více osob, beze vztahu	Bezdětné rodiny	Rodiny s dětmi	Ženy s dětmi, bez manžela	Jiné typy
Celkem	8,3	0,2	15,6	55,4	12,6	7,9

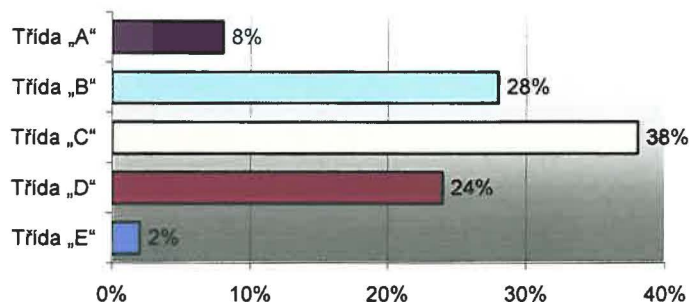
Zdroj: DBB in Brazil, Census 2000

2.7.1.8. Příjmy

Propast mezi bohatými a chudými je v Brazílii snad horší než kdekoli jinde na světě. Nejchudších 20% získává jen 2,6% národního důchodu, nejbohatších 20% naopak 65%. (50 000 lidí stále žije v otrokářském zřízení !). Ruku v ruce s propastí mezi chudými a bohatými jde i pouliční zločinnost a násilná trestná činnost.

Graf 9 - Rozdělení obyvatel do skupin podle měsíčních příjmů

Třída „A“	500 USD	8%
Třída „B“	250 USD	28%
Třída „C“	100 USD	38%
Třída „D“	50 USD	24%
Třída „E“	20 USD	2%

Zdroj: DDB in Brazil, Census 2000

Téměř 25% pracující populace²⁸ žilo v roce 2000 z příjmů na úrovni či dokonce pod úrovní minimální mzdy. Dále bylo zjištěno, že 51,9% si vydělalo maximálně dvojnásobek minimální mzdy, na druhé straně 2,6% získalo mzdu vyšší než je dvacetinásobek životního minima. V roce 2004 činila státem regulovaná minimální mzda 260BRL, od května 2005 vzrostla na 300 BRL (v současnosti cca 116 USD), což znamená její reálný růst o 10 %.

Znatelný rozdíl mezi jednotlivými oblastmi můžeme pozorovat právě u průměrného příjmu domácností, v Jihovýchodním regionu činí (945BRL/430USD), což představuje více než dvojnásobek v regionu Severovýchodním (448BRL).

²⁸ Zajímavou skutečností je, že v Brazílii pracuje významná část obyvatel v neformálním sektoru, který charakterizuje absence placení daní nebo sociálního zabezpečení zaměstnanců. Z celkového počtu zaměstnaných:

54 % pracuje ve formálním sektoru

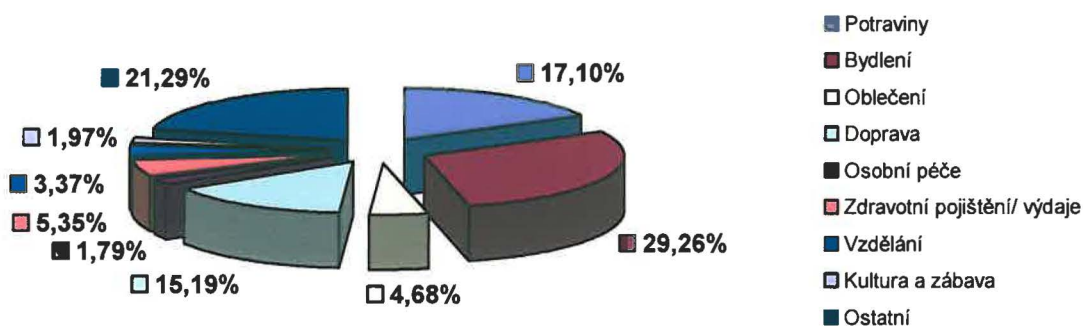
46 % pracuje v neformálním sektoru

2.7.1.9. Domácnosti

Celkový počet domácností v Brazílii činí 44,8 milionů. Ještě v roce 2000, 7,5 milionu těchto domácností nemělo koupelnu a 3,7 milionu dokonce ani toaletu. Méně než polovina domácností byla napojena na veřejnou kanalizaci či měla septik.

Strukturu výdajů průměrné brazilské domácnosti vystihuje následující graf.

Graf 10 – Výdaje domácností

Zdroj: DBB 2004, přepracováno

2.7.1.10. Telenovely

V Brazílii se na tyto seriály ze života zámožných lidí dívají miliony lidí denně v hlavním vysílacím čase. Zdánlivě neškodná zábava však poukazuje na skutečnost, že bohatství je člověku dáno z vnějšku, bylo mu přisouzeno osudem (vyhrál, zdědil, dostal...). To s sebou přináší zajímavé poselství. Není to člověk sám, kdo se prací a mnohým odříkáním zaslouží o své bohatství. Přichází, pokud se člověk dostane do přízně nebo spojí s někým bohatým či vlivným. Chudí lidé tak nevidí své východisko z nouze v důstojném usilování o výdělek prací, ale dle vzoru čekají, až jim tak říkajíc spadne štěstí do klína a své štěstí hledají pohodlněji, třeba na ulici.

2.8. Kulturní prostředí

Brazilci jsou živí, temperamentní, otevření, zdvořilí a dá se říci, že i trpěliví. Jsou také přizpůsobiví, velkorysí, nad nikoho se nepovyšují, ale ani se neponižují. Nemají rádi konflikty a dávají raději přednost shodě. Dochvilnost není jejich předností, nepřizpůsobují se času, ale čas jim.

Brazilci stejně jako všichni na světě v sobě nesou vzorce myšlení, cítění a potenciálu, které se naučili v průběhu svého života. Zdroje mentálního programování pocházejí ze sociálního prostředí, ve kterém vyrostli a ve kterém sbírali své životní zkušenosti.

Odlišnosti v kulturně-sociální oblasti mají zejména vliv na:

- Hierarchii potřeb
- Hodnotovou orientaci (žebříček nejdůležitějších hodnot pro člověka)
- Individualistické či kolektivistické rozhodování
- Společenské konvence, životní návyky a zvyklosti (výsledek historického vývoje a tradic)
- Osobní faktory chování spotřebitele (věrnost, zaujetí, vnímání rizika, způsob poznávání)

Kultura je kolektivní programování mysli.

2.8.1. Brazilská kultura

Zmapování jednotlivých národních kultur a výzkum jejich základních hodnotových orientací, které determinují reakce lidí i společnosti jako celku v konkrétních situacích, provedli mezi jinými Geert Hofstede, F. Kluckhohnová a F.L.Strodtbeck.

2.8.1.1. Hofstedeho kulturní dimenze

Hofstede založil svoji teorii na analýze dat, získaných ve výzkumu více než 100 tisíc respondentů z více než 50 zemí, poté pomocí faktorové analýzy odvodil svoje čtyři dimenze²⁹ kultury. Hofstedovy dimenze³⁰ dohromady vytvářejí čtyřrozměrný (4-D) model

²⁹ Dimenze se užívají k vyjádření hodnotových orientací, jedná se o aspekty kultury, které mohou být ve vztahu k jiným kulturám měřeny.

rozdílů mezi národními kulturami. Každá země je v tomto modelu charakterizována čtyřmi scóry, jedním v každé dimenzi.

Vzdálenost k moci

Vzdálenost k moci spočívá v míře tolerance nerovného rozdělení moci, které se projevuje mocenskou distancí v hierarchii řízení. Ve skutečnosti nejde ani tolik o reálnou, objektivní vzdálenost, ale vzdálenost subjektivně vnímanou a tolerovanou.

Ze sociálního kontextu vyplývá, že Brazílie je silně hierarchicky uspořádaná společnost. Nerovnost mezi lidmi je očekávána (práce služebné je asociována s lidmi černé pleti). Méně vlivní lidé jsou závislí na více vlivných lidech. Děti respektují své rodiče, ve škole mají iniciativu profesori. Hierarchie v zaměstnání odráží sociální statut jedince. Existují velké platové rozdíly mezi vedením a operativní úrovní, možná také proto podřízení očekávají, že jim bude řečeno, co mají dělat. Ideální šéf je benevolentní autokrat.

Individualismus x kolektivismus

Kolektivismus je typický pro společnosti, ve kterých jsou lidé od svého narození integrováni do silných a soudržných sociálních skupin „my“. Výměnou za jejich loajalitu jim skupina zajišťuje sociální ochranu. Skupina je vždy primární cíl, ovlivňování jedince probíhá prostřednictvím více či méně intenzivního tlaku přes sociální skupinu. Při neúspěchu nastává pocit hanby, „ztráta tváře“ v rámci „zostuzené skupiny“.

Pro individualistické kultury je příznačný akcent na jednotlivce, jeho osobní svobodu, odpovědnost a nezávislost. Organizované sociální skupiny hrají až sekundární roli.

Brazílie je společností kolektivní. Vzdělání a učení je koncipováno na principu „jak dělat“, diplom představuje pro brazilce „sociální výtah“. Jak bude zmíněno i dále, vztahy převyšují důležitostí nad úkoly, převažuje skupinové rozhodování. V organizacích panují přátelské, až rodinné vztahy mezi šéfem a zaměstnanci.

Maskulinita x feminita

V maskulinní společnosti jsou sociální role mužů a žen jasně odlišené. Od žen se očekává umírněnost, solidarita, zájem a péče o kvalitu a kulturnost života. Od mužů naopak

---

³⁰ Hodnotové dimenze empiricky zkoumali např. také Elizura (1991), Schwartze (1994).

asertivnost, houževnatost, orientovanost na výkon, materiální hodnoty a úspěch. Ve feminní společnosti se role překrývají.

Brazílie je typickou maskulinní společností, kdy jsou sociální role rozděleny podle pohlaví. Muži „machos“ finančně zajišťují rodinu, ženy „dona da casa“ se starají o domácnost a rodinu. Málo žen se objevuje ve vedoucích funkcích. Konflikty jsou většinou řešeny silou a autoritou, projevuje se snaha o vítězství. V ekonomické rovině je preferován ekonomický růst před prioritou ochrany životního prostředí.

Vyhýbání se nejistotě

Jedná se o rozsah, v němž se příslušníci kultury cítí ohroženi nejistými, neznámými a nevypočitatelnými situacemi. Vyhýbání riziku je spojeno s pečlivým plánováním, postupy, analýzami, normami a pravidly.

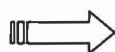
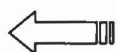
V Brazílii je nejistota přijímána jako součást života, s tím také souvisí nízká úroveň stresu. Co se odlišuje, je zajímavé. Při zběžném pohledu na Brazilce převládne subjektivní pocit, že jsou všichni spokojeni a že jim nic nechybí. Ve srovnání s českou ustaraností se jedná o obrovský kontrast. Více přiblížení vystihuje můj příběh. Zajímavým okamžikem pro mne bylo setkání s černochem, který se zdál být bezdomovcem. Seděl na ulici v otrhaných, špinavých šatech, ale s úsměvem na tváři a na černém tričku se mu bělal nápis: „ No money, no job, no woman, no problem“ (Žádné peníze, žádná práce, žádná žena, žádné starosti).

Krátkodobá x dlouhodobá orientace

Dlouhodobá orientace znamená pěstování ctností vztažených k budoucím odměnám (dlouhodobé investice, osobní vytrvalost, šetrnost), v krátkodobě orientované společnosti je kladen důraz na současnost a minulost a tím související aktivity.

Dlouhodobá

Čína, Indie, Japonsko

Krátkodobá

Pákistán, Kanada, Velká Británie

Umístění země v jednotlivých dimenzích je informací zajímavou, nicméně významnější je asociace těchto výsledků s určitými projevy chování a sociálních jevů. Za tímto účelem Hofstede vypracoval na základě korelací mezi jednotlivými veličinami přehledy chování

spojené s protikladnými póly jednotlivých dimenzí. Vedle přínosu teoretického rázu přináší Hofstedovy výzkumy cenné podklady pro studium spotřebitelského chování, využitelné pro adaptační strategie všeho druhu.

2.8.1.2. Další kulturní souvislosti

Významnými aspekty kultury, které určují chování člověka, jsou způsob komunikace a vnímání prostoru.

Komunikace

Komunikace může být přímá, jednoznačná, smysl se vyjadřuje jasnými slovy přímo, bez oklik. Informace nesouvisející přímo se řešeným úkolem se považují za okrajové až zbytečné. O takovémto druhu komunikace se mluví jako o komunikaci s nízkým kontextem. Kultury preferující komunikaci s vysokým kontextem jsou zaměřeny více na vytvoření vztahu a na shromáždění informací. Smysl se navíc nepředává pouze slovy, vyjadřuje se tónem hlasu, pohyby a pózami, výrazy tváře, mlčením.

Brazílie se řadí spíše mezi vysoko kontextové společnosti. Brazilci nepotřebují příliš širokou informační základnu, příliš informací vede k podráždění a zmatku. V nečekané situaci se cítí ztraceni. Čím vyšší kontext, tím hlubší vztahy. Na všech pozicích je běžné oslovení křestním jménem. Na rozdíl od Japonska je běžná malá interpersonální vzdálenost, při pozdravu „abraco a beijo (obejmutí a polibek)“.

2.8.2. Interkulturální komunikace

Mnoho lidí zřejmě předpokládá, že způsob myšlení, reagování a komunikace se stává globálnější stejně jako ekonomika. To ale není tento případ. Intuitivně a přirozeně většina z nás tíhne k používání vlastního vzorce hodnot a komunikačních zvyků, k interpretaci situace a k odhadu chování lidí z jiných kultur. Spoléhání na vlastní hodnoty a zkušenosti pro interpretaci a předvídání se nazývá Sebereferenční kritérium (Self Reference Criterion) - SRC: Potřebuje-li člověk proplatit šek v zahraničí, předpokládá, že postup proplacení bude realizován stejně jako v „domácí“ bance. Právě **spoléhání se na SRC** v interkulturálních situacích je **zdrojem problémů**.

Přiznám se, odjížděla jsem do Brazílie s obavami a přesvědčením, že Brazílie je nebezpečná země a že téměř jistě budu okradena. Opak se stal pravdou. Setkala jsem se

spíše s přátelskostí a Evropanovi téměř nepředstavitelnou ochotou poradit, pomoci, podělit se svými zkušenostmi a problémy.

Na druhou stranu překvapivá situace nastala při výměně peněz, když jsem zjistila, že peníze mění v okolí pouze jediná banka (z patnácti poblíž) a to pouze ve všední dny od jedenácti do čtrnácti.

Naučit se dobře komunikovat mimo rámec vlastní kultury znamená projít třemi základními fázemi učení této sociální dovednosti:

1. **uvědomění** si rozdílnosti kultur
2. získání **znalostí** o jiné kultuře (jiných kulturách)
3. vlastní **zkušenosti** s aktivní komunikací

Osobní zkušenost jistě napoví nejvíce, proto bych vám ráda na tomto místě popsala své první okamžiky a pocity v Brazílii. Pár hodin po mém příjezdu do Brazílie nastal okamžik mého prvního setkání s brazilskou rodinou, tudíž i kulturou. Ještě jsem ani nevstoupila do dveří a již ke mně přispěchala korpulentní dáma v nejlepších letech. Objala mě a políbila na tvář. Přiznám se, zvláštní pocit. Avšak časem mi to již nepřipadalo jako nic neobvyklého.

Obdobné pocity jsem zažila jen o pár minut později, kdy se podávala snídaneň. Snídani připravovala žena černošského původu, po kuchyni pobíhala její šestiletá dcerka. Holčička pomáhala se servírováním naší hostitelce, ale když jsem jí nabídla, aby si přisedla, bylo mi taktně naznačeno, že její místo je jinde.

Při setkání s jinou kulturou, ve které se dostaneme do konfrontace s jinak utvářenými hodnotami, automaticky nastupuje reakce, že se jedná o něco nepřírozeného, směšného, nedokonalého a nepatřičného. **Člověk však musí tyto spontánní reakce umět přibrzdit a naučit se vnímat člověka z jiné kultury pouze jako rozdílného a neposuzovat jeho hodnoty měřítky hodnot vlastních.**

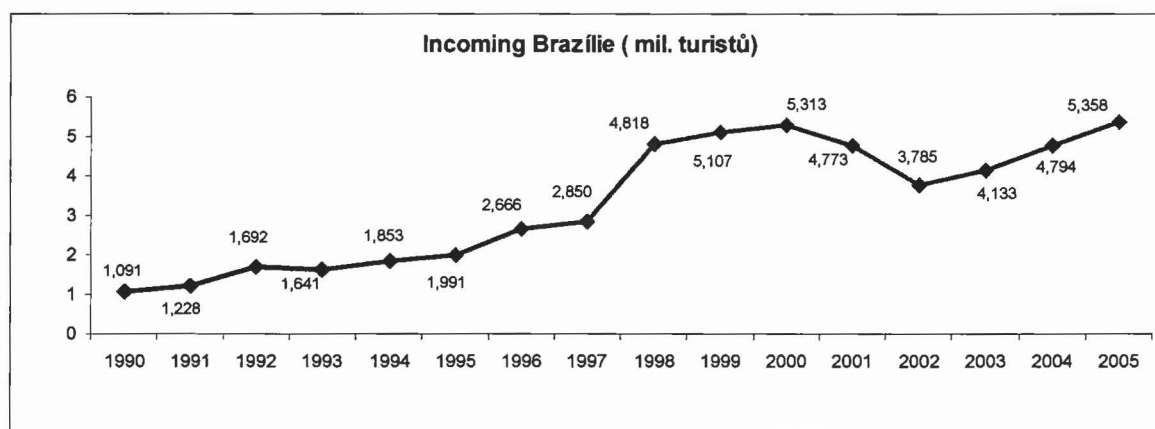

2.9. Charakteristika trhu cestovního ruchu

2.9.1. Stručná charakteristika trhu cestovního ruchu

- Cestovní ruch v sobě skrývá obrovský potenciál, který je doposud jen minimálně využit.
- Počet zahraničních návštěvníků se v roce 1997 pohyboval okolo 3 milionů³¹, což bylo ve srovnání s návštěvností italského města Benátky (11 milionů) zanedbatelné číslo. V roce 2004 to bylo již 4,7 mil. zahraničních turistů. Srovnání cestovního ruchu v celosvětovém kontextu viz Příloha 7.

Graf 11- Příjezdový cestovní ruch Brazílie

Zdroj: Embratur

- V roce 2005 navštívilo Brazílii 5,358 mil. zahraničních turistů, což představovalo růst o 11,8 % ve srovnání s rokem 2004. Návštěvnost Brazílie dle jednotlivých zemí a způsobu vstupu viz Příloha 8. Tato statistika bohužel nezachycuje údaje týkající se návštěvnosti z České republiky.
- Podle údajů Brazílského turistického institutu (EMBRATUR) turisté v zemi utratili 3,86 mld. USD, což je o téměř 20 % více než v roce 2004 (3,22 mld. USD).
- Kladné saldo turistického ruchu přesáhlo 300 mil. USD.
- V Brazílii se cestovní ruch nachází v procesu restrukturalizace a čelí velké konkurenci. Podle Brazílské asociace cestovních kanceláří (ABAV) je v současné době v Brazílii registrováno 2700 cestovních kanceláří.

³¹ Embrature, 1997

- Organizace, síť a systém služeb odpovídá v mnoha státech federace běžnému evropskému standardu a zejména v severovýchodních státech je viditelná maximální snaha Brazílie využít přírodních krás a atrakcí k přilákání co největšího počtu turistů do země.
- Dlouhodobě nejatraktivnějším cílem zahraničních turistů v Brazílii je město Rio de Janeiro. V posledních letech ovšem trvale zaostává za svým potenciálem. Důvodem je vysoká a nesystémově řešená kriminalita ve městě, jejíž obětí bývají v mnoha případech právě zahraniční turisté.
- Na popularitě stále více získávají přímořská letoviště na severovýchodě země, která patří mezi oblíbené cíle letu provozovaných evropskými chartrovými společnostmi.
- Velký potenciál rovněž představuje tzv. ekologická turistika, která se v posledních letech dynamicky rozvíjí. V tomto směru se majitelé tzv. ekologických farem, které se vyznačují prakticky nedotčenou přírodou, prozatím většinou orientují pouze na domácí obyvatelstvo.
- Cílem Národního turistického plánu, který v dubnu 2003 představilo Ministerstvo turistiky, je návštěva 9 milionu zahraničních turistů a útrata 8 mld. USD v roce 2007.
- Hlavní turistická sezóna trvá od prosince do března. Nízká sezóna odpovídá zimnímu období (květen - září).
- S platností od 3.10.2005 byla zrušena vízová povinnost pro občany České republiky při turistických cestách kratších než 90 dnů. Pro vstup je nutné mít cestovní doklad platný min. 6 měsíců.

Zaměstnanost v cestovním ruchu

Podle statistik WTTC (World Travel and Tourism Council) vytvoří cestovní ruch v roce 2005 v Brazílii 5,8 milionu pracovních míst (7,0 % celkové zaměstnanosti), z nichž 42,5% bude přímá zaměstnanost (2,5 milionu pracovních míst). Celková zaměstnanost v cestovním ruchu by měla do roku 2015 vzrůst na 7,3 milionu pracovních míst (7,2% celkové zaměstnanosti). Přímá zaměstnanost bude tvořit 41,0 % celkové zaměstnanosti v průmyslu cestovního ruchu (3,0 milionu pracovních míst).

2.9.1.1. Infrastruktura

S ohledem na obrovské vzdálenosti mezi jednotlivými místy je osobní doprava závislá především na leteckém spojení. Letecká doprava je velmi drahá a zaostává za potřebami země. Ale i v Brazílii se začíná objevovat trend nízkonákladových leteckých společností. V prvním čtvrtletí roku 2005 zaznamenala Brazílie rekordní nárůst v přílivu návštěvníků chartrovými lety. Do Brazílie přiletělo 137 tisíc zahraničních turistů, tj. o 35% více než ve stejném období loňského roku. Brazílie je na seznamu většiny mezinárodních leteckých společností, desítky letů přivázejí každý den do této exotické země turisty ze všech koutů světa. Z probíhajícího výzkumu vyplývá, že se zájem o návštěvu Brazílii zvyšuje s rostoucím počtem mezinárodních leteckých společností působících v této zemi. Dochází proto souvislosti dochází k neustálému zlepšování letecké infrastruktury a k modernizaci letišť po celé zemi.

Letecká doprava

- Letecké spojení z Evropy do Brazílie zajišťuje většina velkých evropských leteckých společností jako Air France, British Airways, KLM, TAP, Alitalia, Iberia či Lufthansa, z Prahy většinou s přestupem na některém z evropských letišť.
- Nově existují také přímé chartrové lety z Prahy do Fortalezy provozované společností Travel Service.
- Významným leteckým dopravcem pro lety do Brazílie je brazilská mezinárodní letecká společnost VARIG³², která v kombinaci se společností ČSA nabízí dopravu z Prahy do Brazílie. Kombinace ČSA - Varig je výhodná především z toho důvodu, že umožňuje využití levného Brazil Air Pass pro vnitrostátní lety, který je vystavován v návaznosti na mezinárodní let zajištěný společností Varig.
- V poslední době rozšiřuje své aktivity v Evropě i další brazilská letecká společnost TAM, která také nabízí odlety z Prahy nebo Vídně a návazně také výhodné přelety po Brazílii.
- Brazil Air Pass se vyplatí v případě dvou a více přeletů po Brazílii. Podmínkou pro zakoupení je jeho návaznost na mezinárodní letenku dané letecké společnosti. Tuto nabídku zajišťuje každá z hlavních brazilských leteckých společností, kterými jsou

---

³² V současné době největší letecká společnost v Brazílii zajišťující spojení do téměř 30 míst na celém světě včetně všech významných letišť v Evropě.

Varig, VASP, TAM a TransBrasil. Rezervace úseků v Brazílii využitých v rámci Brazil Air Pass se provádí současně s rezervací letu do Brazílie. Pozor nelze zakoupit v Brazílii.

Autobusová doprava v Brazílii

Pro většinu Brazilců i mnoho individuálních turistů je v Brazílii nejčastějším dopravním prostředkem autobus. Jen s výjimkou povodí Amazonky, kde převládá lodní doprava je autobusová doprava velmi rozšířená a služby zejména u dálkových spojů jsou velmi dobré a levné. Všechna větší města jsou propojena širokou sítí linek, spoje např. z Ria do São Paula odjíždí každých 15 minut (6 hod). Autobusy na dálkových linkách jsou kvalitní, čisté a se zkušenými řidiči.

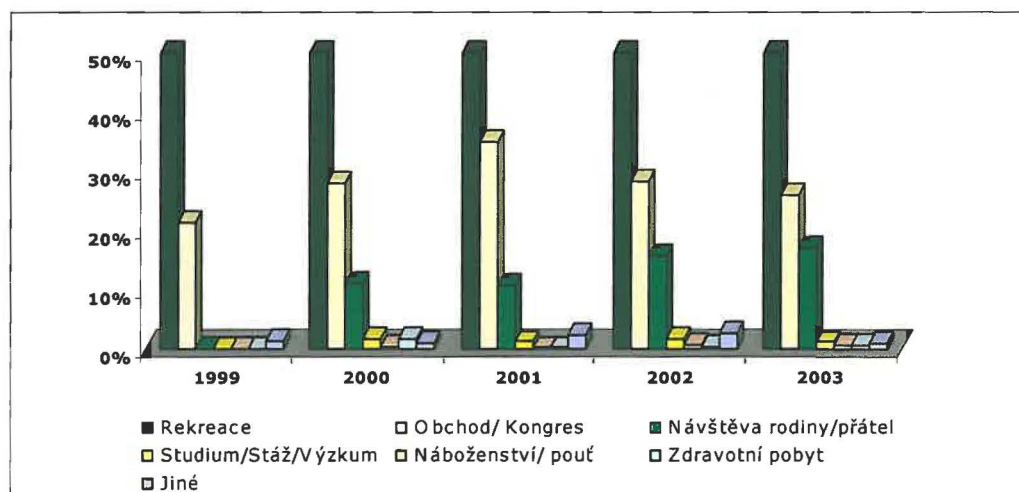
Železniční doprava

Brazilská železniční síť je v neutěšeném stavu a silně poddimenzována, pro srovnání: Brazílie má cca 30 000km železnic na 100x větší rozloze než je Česká republika.

2.9.2. Charakteristika zahraničních turistů v Brazílii³³

- Hlavním motivem cest více než poloviny návštěvníků byl odpočinek

Graf 12- Motiv cest do Brazílie

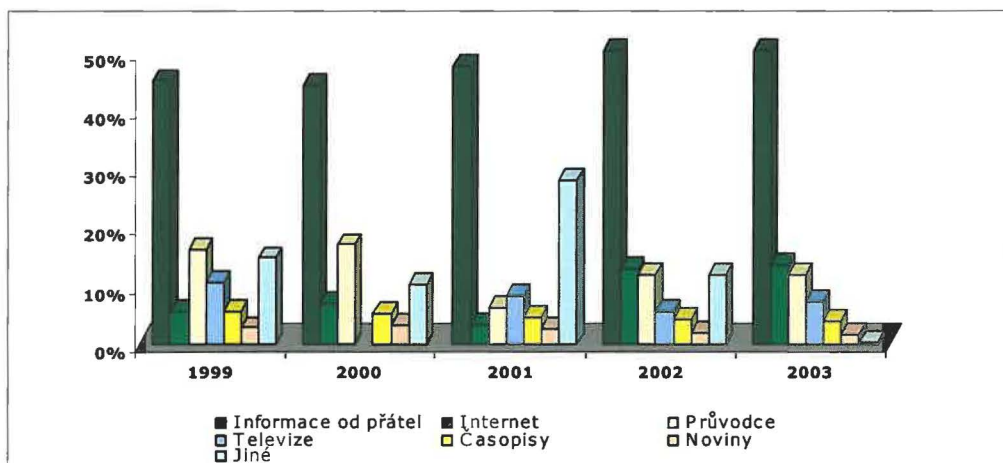

Zdroj: Brazilského turistického institutu (EMBRATUR)

³³ Na základě „Estudo da demanda turística internacional 2003“ („Studie mezinárodní turistické poptávky 2003“ provedené Brazilským institutem cestovního ruchu – EMBRATUR - Instituto Brasileiro de Turismo)

- Nejvyužívanějším tipem ubytování jsou hotely
- 61,2% dotázaných prohlásilo, že bylo nejvíce ovlivněno informacemi zprostředkovanými přáteli.

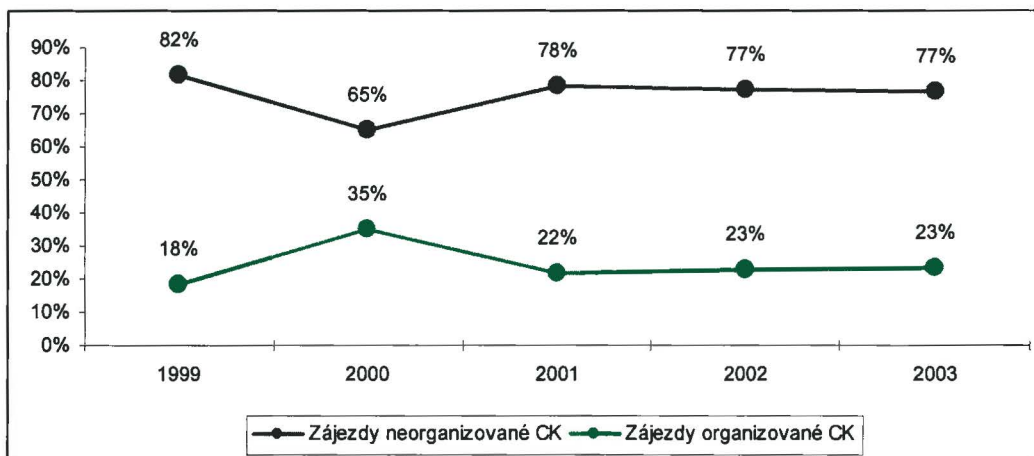
Graf 13 - Komunikační kanály ovlivňující rozhodování o cestě do Brazílie

Zdroj: EMBRATUR

- 45% návštěvníků cestuje se svou rodinou, 27% jednotlivě a cca 25% se svými přáteli.
- 76,8% potvrdilo, že nevyužilo pro uspořádání své cesty služeb cestovních kanceláří a raději cestuje nezávisle. Tento trend se objevuje převážně u Evropanů

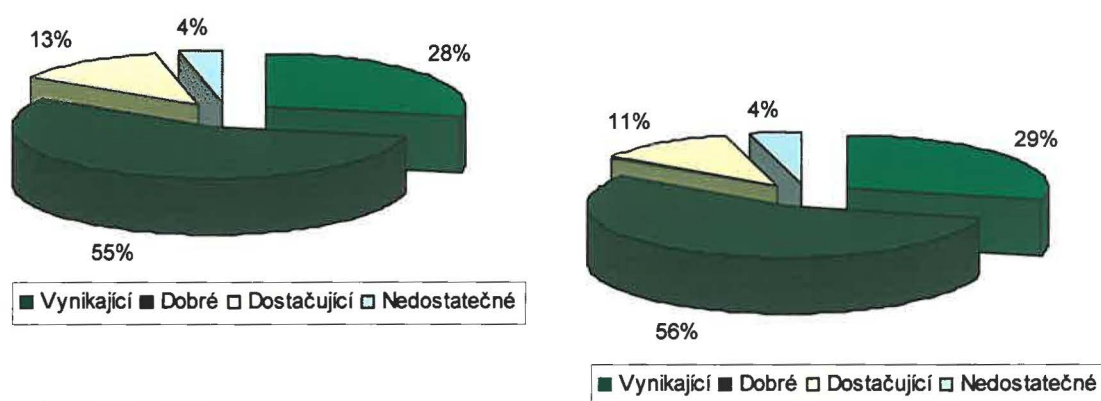
Graf 14 – Organizovanost zájezdů do Brazílie

Zdroj: EMBRATUR

- 68% již někdy předtím Brazílii navštívilo
- Více než 90% bylo s návštěvou Brazílie spokojeno
- 97,2% dotazovaných vyjádřilo své přání se do Brazílie vrátit
- Průměrná délka pobytu byla 13,5 dne
- Turisté utratili denně průměrně 87,99 USD
- Socioekonomická analýza zjistila, že více než 70% návštěvníků mělo vysokoškolské vzdělání. Mezi profesními skupinami vynikali inženýři, následovaní studenty a obchodníky.
- Nejvíce kritik bylo spojeno nedostatečnou základní infrastrukturou. Ve velkých městech, kde turisté trávili většinu času, postrádali turistické značení, vytýkali čistotu a veřejnou bezpečnost.
- Co se týká kvality ubytování a stravování, byli návštěvníci vesměs spokojeni. Prostor pro zlepšování služeb poskytuje oblast služeb turistických průvodců, jimž je vytýkána nedochvilnost a nedostatečná úroveň služeb
- Nejnavštěvovanějšími městy jsou Rio de Janeiro, São Paulo a Salvador.

Graf 15 – Existence a přesnost turistických informací

Zdroj: EMBRATUR

Výjezdový cestovní ruch Brazílie

Sklon k cestování do zahraničí je u Brazilců nízký, což je dáno nízkým životním standardem a devalvací měny v roce 1999. Dalším faktorem ovlivňujícím negativně výjezdový cestovní ruch je "malá touha" po cestování za hranice své země. Brazílie je co do rozlohy pátá největší země světa s krásnou přírodní scénérií a příjemným klimatem. Mnoho Brazilců proto tráví dovolenou ve své zemi. V kombinaci se značnou geografickou

vzdáleností zahraničních destinací jsou tyto faktory, které podporují spíše brazilský domácí cestovní ruch.

Sklon k cestování do zahraničí byl v roce 1998 okolo 2,5%, kdy do zahraničí vyjelo 4,2 mil. Brazilců. Toto byl velký nárůst oproti roku 1993, kdy za hranice vyjelo jen 1,5 mil. brazilských turistů. V období mezi těmito roky ekonomika Brazílie zaznamenala růst. Největší nárůst výjezdů Brazilců za hranice byl zaznamenán v roce 1996, a to o 46 %. Současně s devalvací měny v roce 1999 byl zaznamenán i výrazný pokles výjezdů a to o 31,4%, další výrazný pokles výjezdů z Brazílie byl v roce 2001, což byla reakce na události z 11. září 2001. Ekonomické výsledky Brazílie byly v roce 2004 nejlepší od roku 1994., a tak se očekává nárůst výjezdového cestovního ruchu Brazílie, zejména do Evropy. Tuto skutečnost potvrzují výsledky za 1. čtvrtletí 2005, kdy došlo k 10% nárůstu v počtu cest brazilských turistů do Evropy ve srovnání se stejným obdobím roku 2004.

Brazilci, kteří cestují do zahraničí, mají vyšší příjmy a jsou schopni na svých cestách utratit tolik, kolik utratí např. turisté z USA a Japonska. Oslabení brazilské měny mělo vliv především na počet brazilských turistů, kteří navštívili země jako jsou USA, Argentina, Itálie, Uruguay a Španělsko, které patřily k TOP 5 nejnavštěvovanějším zemím brazilskými turisty. Negativní vliv na cestovní ruch oblasti Jižní Ameriky měla i finanční krize v Argentině v roce 2002.

Tabulka 9 - Výjezdy z Brazílie podle typu cesty 1995 – 2001(v %)

Výjezdy z Brazílie podle typu cesty, v %, 1995 - 2001							
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Turistické cesty	67,1	62,9	68,4	71,3	60,1	63,1	38,7
Obchodní cesty	23,4	26,7	23	19,7	27,5	27,2	35,2
Ostatní	9,5	10,4	8,6	9	12,3	9,7	26,1

Zdroj: Mintel 6/2002

Charakteristika brazilských turistů

Cesty za hranice Brazílie podnikají převážně lidé z vyšších sociálních vrstev. $\frac{3}{4}$ turistů z Brazílie cestujících do zahraničí mají vysokoškolské vzdělání a příjmy o 50% vyšší než je průměrný plat v Brazílii. 7 z 10 turistů žije v regionech: São Paulo, Rio de Janeiro a Rio Grande do Sol. 85% brazilských turistů již dříve podniklo cestu do zahraničí.

V průměru utratí brazilští turisté v zahraničí 89 USD na osobu a den. Brazilci mají v průměru 1 měsíc dovolené v roce. Okolo 29% brazilských turistu cestuje individuálně, 54% s rodinou a jen 15% cestuje s přítelem či s přítelkyní. 62% turistu z Brazílie se v cizině ubytovává v hotelech, 27% u přátel nebo příbuzných.

Mezi nejoblíbenější destinace brazilských turistu patří Střední a Jižní Amerika, Severní Amerika a Evropa, která je poměrně neobvyklou destinací pro turisty ze zemí Latinské Ameriky.

Výjezdový cestovní ruch do České republiky

Tabulka 10 - Výjezdový cestovní ruch do České republiky

Výjezdový cestovní ruch do ČR 2005	
leden	457
únor	378
březen	444
duben	622
květen	1309
červen	1289
červenec	1708
srpen	1360
září	689
říjen	*
listopad	*
prosinec	*
Celkem	8256

Zdroj: Český statistický úřad (* údaje nejsou k dispozici)

Dle ETC zaznamenala Česká republika méně než 10.000 cest z Brazílií.

Doporučení pro Českou republiku a české cestovní kanceláře, jenž by chtěli rozvíjet či zintenzivnit své aktivity v nebo do Brazílie.

Doporučení pro incoming:

- Rozvíjet aktivity zvyšující informovanost touroperátorů a cestovních kanceláří v Evropě
- Vzhledem k tomu, že do zahraničí cestují převážně Brazilci s vyššími příjmy, směřovat své marketingové aktivity na oslovení tohoto malého segmentu trhu, nejlépe prostřednictvím masmédií, jako jsou národní televizní kanály TV GLOBO

nebo STB, a novin, které jsou vydávány v Rio de Janeiro, São Paulu a Rio Grande do Sol, kde bydlí 90 % potenciálních turistů, kteří vyjíždějí za hranice své země.

- Propagační materiály by rozhodně měli být v portugalskéštině.
- Pro cesty do Evropy využívají Brazilci ve značné míře packagů prodávaných od mezinárodních touroperátorů. Mnoho národních touroperátorů je jen pobočkou evropských (španělských) touroperátorů a vlastně jen prodává hotový produkt, jenž byl vytvořen v Evropě a jen pro Evropany => Zaměřit se na tvorbu zvláštních produktů speciálně pro brazilský trh
- Reklamu a propagaci zaměřit na spotřebitele

Doporučení pro outgoingové cestovní kanceláře:

- Účastnit se každoročních veletrhů turistiky a s ní spojených služeb. Tyto výstavy poskytují ucelený přehled o brazilských podmínkách a nabídkách.
- Zvýšit povědomí o Brazílii a jejích neomezených možnostech v oblasti cestovního ruchu
- Reklama a propagace zaměřit na spotřebitele

2.9.3. Atraktivita Brazílie

Na světě najdete jen málo míst, která nabízejí tolik možností jako Brazílie. Přírodní krásy, nesmírně populární oslavy a festivaly a v neposlední řadě nesčetné ekologicky chráněné rezervace jsou atributy, které přivádějí do země každoročně více než 4 milióny turistů.

V zemi funguje 29 mezinárodních leteckých společností a tak je Brazílie jednoduše dostupná opravdu z každého kontinentu. Krásu zde najdete na každém kroku. Zářící slunce, krajiny, vodopádů a zejména z úsměvů brazilských obyvatel. Ti pocházejí ze všech koutů světa a mnozí vzešli z turistů, kteří Brazílii navštívili a zamilovali si ji.

Brazílie, to není jen Rio de Janeiro a festival, ale i Brazilci a jejich životní styl, tak okouzlující a překvapující ve své jednoduchosti, ochotě, pohostinnosti a spokojenosti, že občas předčí i mnohou scenérii. Jsou také skvělými průvodci, připravenými a ochotnými udělat každý výlet a exkurzi nezapomenutelnou.

Brazílie je prostě slunná země mnoha protikladů, přírodních krás, pláží, historických památek a vřelých lidí, kde slunce září během celého roku, moře je teplé a kokosové palmy jsou ohýbány svěžím větříkem vanoucím z oceánu.

2.9.4. Brazilské Top turistické destinace³⁴

Pantanal

Pantanal je rájem divoce žijících zvířat. Tato rozlehlá mokřina v srdci Jižní Ameriky, rozlohou větší než Francie, nabízí jeden z nejrozsáhlejších ekosystémů na světě. V tomto ekologickém ráji zasahujícím do okolní Argentiny, Bolívie a Paraguaje žije 650 druhů ptáků, 230 druhů ryb, 80 druhů savců a 50 druhů plazů. Zatímco v oblasti Amazonie se zvířata ukryjí do pralesů, na otevřených pláních Pantanal jsou ideální podmínky pro jejich pozorování v divoké přírodě.

V období dešťů, od listopadu do března, zde stoupá hladina řek až o tři metry a vytváří obrovskou zaplavenou pláň s ostrůvky³⁵ křovinatého lesa uprostřed plovoucí vegetace. Během období sucha voda opadne, zátočiny i mokřady vyschnou a savanu pokryje travnatý koberec.³⁶

Vhodným obdobím pro návštěvu je právě období sucha, kdy je možno pozorovat největší množství zvířat. Pantanal je domovem papoušků, tukanů, volavek a dalších téměř 600 druhů ptáků, ale i krokodýlů, mravenečníků, opic, ocelotů, pum, jaguárů, piraní apod. (viz Příloha 9). Nejčastěji pozorovaným savcem je kapybara, největší hlodavec na zemi.

Pouhá slova však nikdy nedokáží správně popsat pestrobarevnou krásu letícího hejna papoušků, nemotorný let čápa jabiru, metr vysokého symbolu Pantanal s černou hlavou a červeným obojkem, ani nemohou nastínit krásu hnízdících ptáků rozetých po stromech jako bílý sníh či rychlost pádícího stáda nandu.

Kolikrát v životě člověk zažije stát po kolena ve vodě a na kousky syrového masa chytat piraně, zatímco se na březích vyhřívají aligátoři.

Nejjednodušší a možná i nejlepší je do Pantanal vyrazit s nějakou organizovanou výpravou a strávit jednu nebo více nocí na některé z ekologických stanic či farem, fazenda³⁷. Několikadenní balíčky zahrnují veškerou dopravu, plnou penzi, stálou přítomnost průvodce a plný program, který se obvykle skládá z trekkingů krajinou, pozorování zvířat, vyjížděk na koni, lodí, chytání piraní...

³⁴ Geografická poloha destinací viz obrázek 6 kapitola 3.2.2.

³⁵ Ostrůvky zvané „cordilheiras“, pokryté hustou vegetací, na nichž se shromažďují zvířata

³⁶ Pantanal se skládá z vegetačních pásem savany, pralesa a travnatých porostů, které na mnoha místech volně přecházejí jedno v druhé, přičemž hranice mezi jednotlivými pásmy není vždy zřetelná

³⁷ Fazendas jsou upravené ranče se slušným vybavením, dosažitelné většinou pouze džípem.

Amazonie

V Brazílii se nachází 60% celkové plochy amazonského deštného pralesa (6 mil. km² pralesa leží v 9 zemích), které zaujímají celkem 56% celkové rozlohy Brazílie.

Cílem návštěvníků této oblasti jsou ekostřediska tzv. ecolodge, pohodlné dřevěné hotely v džungli, na břehu některé z řek v povodí Amazonky. Tato střediska nabízí mnoho aktivit jako trekking pralesem, projížďku v kánoích, lov piraní, noční pozorování aligátorů či návštěvu indiánských obydlí. Lidé jsou naprosto odloučeni od civilizace. Alternativou je několikadenní plavba po Amazonce.

Vodopády Iguazu

Vodopády Iguazu jsou jedním z nejpůsobivějších přírodních divů a bezpochyby nejúžasnějšími vodopády na světě. (viz Příloha 10). Svou šířkou předčí Viktoriny vodopády a výškou Niagarské vodopády. Nachází se na hranicích mezi Brazílií a Argentinou, asi 20km východně od soutoku řek Paraná a Iguazu.

Na území podkovitého tvaru je 275 vodopádů, které se řítí do propasti hluboké 80 metrů. Jejich počet kolísá podle toho, kolik vody právě řekou protéká. Produkuje přitom mraky rozprášené vody třpytící se všemi duhovými barvami. Hřmící hluk řítící se vody je slyšet na kilometry daleko. Jméno Iguazu znamená v řeči indiánů velká voda. Podle pověsti stvořil vodopády Iguazu říční bůh v návalu zlosti. Žije prý v obzvláště nebezpečné oblasti vodopádů, v Garanta de diablo (Děblův chřtán)³⁸. Je to až hypnotizující pohled na neskutečné masy vody padající do hlubin a vytvářející neustálý mlžný opar. Toto místo si lze blíže prohlédnout při odvážném výletu člunem, létá se tam však i vrtulníky.

Celý zážitek je kromě osvěžení vodní tříští a okouzlení nesčetnými duhami doplněn i divokou bujnou vegetací okolních pralesů s množstvím tropických rostlin i exotických zvířat. Burácející vodopády vytvářející nepopsatelnou scenérii mlhy a oblaků vyhlásila v roce 1986 organizace UNESCO za světové přírodní dědictví.

Návštěva brazilského národního parku Iguazu nabízí nejkrásnější pohledy na celé panorama vodopádů, zatímco návštěva argentinské strany přináší bezprostřední kontakt s vodopády a pohledy přímo do jejich nitra.

---

³⁸ řeka zde padá do hloubky 90 metrů a tvoří cca 14 vodopádů s průtokem 13.000m³/sec

Hydroelektrárna Itaipú

Řeka Paraná je pátou největší řekou na světě, jejímž korytem proudí masy vod. Síly tohoto přírodního byly využity vybudováním obrovské přehrady s hydroelektrárnou Itaipú na hranici mezi státy Paraguay a Brazílie.

Tato vodní elektrárna na světě vyvolává rozporuplné reakce. Pro jedny je to ukázka lidských možností, pro druhé megalomanské dílo, které negativně ovlivnilo ekonomiku i přírodu Brazílie.

Ihned po dokončení stavby byly průtokové komory uzavřeny na dobu 40 dnů, aby s přehradou naplnila vodou. Vznikla tak umělá vodní nádrž o délce 161 km a ploše 1554 km². Po 14 letech stavebních prací, při nichž byly použity celé miliardy tun betonu, bylo takto v roce 1988 dokončeno budování tehdy největší přehrady a hydroelektrárny na světě. Její turbíny podávají výkon 12600 megawattů a stačí tak zásobit elektrickou energií celé území státu Paraguay a brazilská města Rio de Janeiro a São Paulo.

Rio de Janeiro

Nekorunované hlavní město Jižní Ameriky Rio de Janeiro je věhlasné chutí do života a životním optimismem. Karneval je jen grandiózním vrcholem vulkánů soptícího oheň opojné radosti ze života. Tanec, alkohol, pláž, sport a slunce jsou životním elixírem Cariocas (obyvatel Ria).

„Bůh stvořil svět za šest dní. Sedmého dne stvořil Rio de Janeiro.“ Tak vysvětlují Brazilci překrásnou polohu a nádheru svého města, které bylo jejich hlavním městem až do roku 1960, kdy byla postavena Brasília. Rio de Janeiro se vyznačuje všemi vlastnostmi ráje. Oklopují jej hory, které vystupují z azurově modrého moře, a je lemováno bílým písčitém pobřežím porostlým palmami. “Zázračné město“ - “Cidade Maravilhosa“ je v celé Brazílii turistickým centrem číslo jedna. Symbolem tohoto města je Spasitelova socha (Cristo Rententor). Nachází se na 704 metrů vysokém pahorku Corcovado (hrbu, jak se pro svůj tvar nazývá). Socha Krista Vykupitele z roku 1931 je 30 m vysoká, váží 1000 tun a stojí na podstavci vysokém 7 metrů. Nabízí nejkrásnější výhled, jež nemá v celém světě obdoby. Úžasný pohled na město skýtá i jeho druhý symbol, Cukrové homole.

Nejzajímavější turistické atraktivity:

- atmosféra Karnevalu v Riu³⁹
- projížďka jeepem pralesem Tijuca
- fotbalový stadion Maracaná
- přelidněné slumy – favely
- světoznámé pláže Copacabana a Ipanema. Copacabana patří mezi nejslavnější pláže světa a je dlouhá 4,5 km. Ipanema je považována za elegantnější pláž než rušná Copacabana. Ipanema je indiánský výraz pro nebezpečné vody – vlny zde dosahují velkých výšek a spodní proudy mohou být velmi silné.
- Parque de Flamengo největší městský park na světě s výhledem na Most Ponte Rio-Niteroi⁴⁰.
- Museu Nacional de Belas Artes
- Teatro Municipal
- Aqueduto da Carioca
- Igreja da Nossa Senhora da Glória do Outeiro

Brasília

„Snažil jsem se zachytit ony smyslné křivky, jimiž se vyznačují brazilské vrchy tělo milované bytosti, mraky na obloze a mořské vlny.“

Oscar Niemeyer, architekt Brasília

Hlavní město Brazílie Brasília je naprostý unikát, který bezpochyby patří mezi architektonické divy dvacátého století. Rozkládá se v centrální části země, Distrito Federál, v kopcovité oblasti a na břehu umělého jezera Paranoá. V roce 1987 bylo město zařazeno na seznam památek UNESCO coby příklad moderních směrů v architektuře a proměnách městské zástavby dvacátého století.

O vzniku města v roce 1955 rozhodl brazilský prezident Juscelino Kubitschek, který navrhnul vybudování nového hlavního města ve vnitrozemí. Prohlásil, že za pět let bude Brazílie o padesát roků dále. Hlavními autory projektu byli urbanista Lúcio Costa, architekt Oscar Niemeyer a krajinný architekt Berle Max, kteří na zadání prezidenta Kubitschka vyprojektovali město příštího milénia. Brasília vyrostla v nedotčené divočině

---

³⁹ Termíny v příštích letech: 17.-24.02.2007, 02.-09.02.2008

⁴⁰ byl dokončen v roce 1974 a byl nejdelším mostem na světě. Je vysoký 60 metrů a široký 26,6 metrů

za neuvěřitelné tři roky. 21. dubna 1960 bylo hlavní město slavnostně přesunuto z Rio de Janeiro do Brasília i přesto, že všechny práce nebyly dokončeny. Celý projekt je považován za politický tah prezidenta, který dokázal sjednotit celý národ myšlenkou na výstavbu nového hlavního města, jako symbolu rozvíjející se brazilské ekonomiky.

Při pohledu ze vzduchu vypadá Brasília jako letadlo, směřující k jezeru Paranoá. Na špičce jsou umístěny vládní budovy a památníky. Nejzajímavějšími vládními budovami jsou: Palácio do Itamaraty, Palácio da Justiça s vodními kaskádami, Palácio do Congresso a Palácio do Planalto, kde se nachází kancelář prezidenta. Za návštěvu jistě stojí Cathedral Metropolitana.⁴¹ Názory na krásu Brasília jsou však kontroverzní, příznivcům ne příliš moderní architektury zde chybí lidské fluidum.

São Paulo

„z centra 1,5 hodiny po dálnici, a pořád jste ve městě“

Město São Paulo je hospodářsky nejdůležitějším centrem celé Brazílie. V minulosti právě odsud vycházely skupiny dobrodruhů, tzv. bandeirantes, kteří v honbě za otroky, zlatem a drahokamy došli až na sever k Amazonce a na jih k řece Rio de la Plata a významně se zasloužili o rozšíření území Brazílie až do těchto oblastí. Je zde soustředěno téměř 50% veškerého brazilského průmyslu a sídlí zde nejvýznamnější brazilské společnosti. Z těchto důvodů je pravděpodobně nejkosmopolitnějším městem Brazílie. V současnosti má již přes 20 milionů obyvatel, je největším městem Jižní Ameriky a jedním z největších na světě. Je zde možno navštívit řadu zajímavých míst, ale určitě nepatří k hlavním turistickým cílům návštěvníků Brazílie. Přijíždí se sem převážně za obchodem či ze zvědavosti spatřit největší jihoamerické město.

Fortaleza

Fortaleza je město známé především díky krásným písčným plážím ve svém okolí, jako je například Canoa Quebrada nebo Jericoacoara. Celý rok zde svítí slunce a pofukuje příjemný vánek od Atlantiku, zájezdy do této oblasti je tak možno podniknout kdykoli. Právě sem také směřuje nejvíce chartrových letů.

---

⁴¹ Snad nejznámější stavba celého města, proslavená svými barevně zdobenými skleněnými stěnami. V interiéru je zavěšená socha anděla vyrobená z hliníku. Autorem je Ceschiatti.

Oblast kolem Fortaleza celoročně nabízí možnost pobytu v hotelech všech kategorií - na velkých plážích v blízkosti turistických center či v menších odlehlých oblastech. Hlavními atrakcemi jsou výlety terénními čtyřkolkami "buggy" do písčných dun, možnost projížďky typickými loděmi domorodců "jangadas" a samozřejmě neomezené možnosti surfování a dalších vodních sportů.

Salvador

Salvador de Bahía patří k nejzářivějším drahokamům v koruně Brazílie. Oblast Bahía, v níž se Salvador nachází, je právem nazývána africkou duší Brazílie a téměř 80% obyvatel má více či méně černošské krve v těle. Právě sem byli v minulosti přiváženy tisíce afrických otroků, kteří měli nahradit slabší indiány při práci na plantážích. Dodnes se zde zachovaly náboženské rituály tzv. afrobrazilských náboženství "Candomblé."

Salvador, do roku 1763 hlavní město Brazílie, je dnes jedním z turisticky nejvyhledávanějších center v Brazílii. Je známé především svými plážemi, zajímavostmi jako je lanovka spojující 2 hlavní části města nebo jedna z největších tržnic "Mercado Modelo". Salvador má pulsující historické centrum bohaté na koloniální architekturu. Mnohé stavby jsou renovované a září pastelovými barvami. Od prosince do května je kalendář Salvadoru přeplněn zajímavými svátky, které jsou v dnešní době hlavním turistickým lákadlem regionu.

Recife, Olinda, souostroví Fernando de Noronha

Stát Pernambuco má turistům mnoho co nabídnout. Koloniální architekturu města Olinda, jejíž dochovaná zástavba je jednou z největších v Brazílii, architekturu z doby holandského panování ve městě Recife, jež je známé jako "Benátky Brazílie", jako město vodních kanálů a mostů.

Dalším skvostem je „brazilská havaj“, mořský národní park souostroví Fernando de Noronha vzdálené od Recife asi 550 km a skládající se z 21 ostrovů vulkanického původu. Přísně limitovanému počtu turistů nabízí možnosti rybolovu, potápění, pozorování delfinů a žraloků, trekking zajímavou přírodou a jiné exkurze vodní i suchozemské.

Pernambuco se pyšní rozsáhlými plážovými resorty, kam míří především milovníci klidného pobytu s luxusním zázemím a potápěči obdivující staré vraky na dně Atlantiku.

Ouro Preto

Ouro Preto je mezi všemi půvabnými koloniálními městečky na území Minas Gerais nesporným korunním klenotem, jeho křivolaké úzké uličky se táhnou po roklinami zbrázděných svazích jednoho z výběžků horského pásma Serra do Espinhaço.

Žádné jiné brazilské město se nemůže chlubit takovou koncentrací barokního umění a architektury, jako je v tomto starobylém zlatokopeckém středisku ze 18. století. V polovině 18. století na vrcholu zlaté horečky mělo město více než 110.000 obyvatel⁴², převážně otroků. Pro velké množství architektonických skvostů je město od roku 1980 zařazeno na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Ouro Preto se pyšní 23 barokními kostely i řadou největších Aleijadinhových děl.⁴³

Mezi nejvýznamnější památky města patří : Igreja de São Francisco de Assis, Igreja de Santa Efigenia dos Protos, Matriz de NS do Pilar a mnoho dalších. Pro kostely je charakteristická bohatá vnitřní výzdoba, především zlatem. Poslední jmenovaný kostel má výzdobu ze zlata ve váze více než 400 kg.

Costa Verde

Costa Verde je hotový zelený ráj. Costa Verde se nazývá 270 km dlouhý pobřežní úsek začínající za Riem, jenž se skládá z hor, smaragdově zelených deštných pralesů, křišťálově průzračných zátok a panenských tropických ostrovů.

Paraty

Přímořské městečko Paraty, které ze všech stran lemují dramatické poloostrovy a izolované pláže, se rozkládá na úpatí strmých, džunglí pokrytých hor, jež se svažují rovnou k moři a ke stovkám ostrůvků omývaných teplou, průzračnou vodou. V okolí Paraty se nachází na 65 ostrovů a 300 pláží. Kličkování koloniálními uličkami Paraty na sklonku dne stráveného lenošením na pláži se stane nezapomenutelným zážitkem, stejně jako výprava na jakýkoliv z 65 ostrovů.

---

⁴²Pro srovnání New York měl v té době 50.000 a Rio de Janerio pouze 20.000 obyvatel.

⁴³ Aleijadina, geniální barokní sochař. Kuriozitou je, že svá nejlepší díla vytvořil poté, kdy jeho ruce znetvořila lepra.

Ilha Grande

Legendární ostrovní letovisko Ilha Grande vděčí za svou nedotčenou krásu „sílám Zla“, kdysi pirátské doupě, poté kolonie malomocných, nakonec trestnice pro pachatele těch nejhorších trestných činů. Je tu hojnost překrásných tropických pláží a panenského atlantského prales a na celém ostrově pouze tři osady. Nachází se zde pláž Praia de Lopes Mendes, kterou leckdo považuje za nejlepší brazilskou pláž vůbec. Praia de Lopes Mendes se táhne v neuvěřitelné délce podél liduprázdného pobřeží, kde široko daleko není jediná budova.

2.9.5. Typologie zájezdů do Brazílie

- Pobytové zájezdy jsou pořádány do jedné destinace s možností podnikání fakultativních výletů.
- Poznávací zájezdy nabízí různorodější objevování dané země. Umožňují návštěvu více destinací, bližší poznání přírodních, kulturních, architektonických krás země, kultury a místních obyvatel.
- Nezávislé cestování umožňuje důkladné poznání země za rozumnou cenu (bližší podkapitola 3.3.2).

Chartrové lety

S rozvojem chartrových letů zaznamenala Brazílie rekordní nárůst v přílivu návštěvníků (viz letecká doprava) a stala se tak cenově dostupnou destinací pro české turisty.

Chartrové lety z Prahy do Fortaleza zajišťuje společnost Travel Service. Pravidelné odlety z Prahy jsou dvakrát týdně.

- středa v 05.00 hod, návrat do Prahy v pondělí v 15.00 hod
- neděle v 15.00 hod, návrat do Prahy ve čtvrtek v 05.00 hod

3. PROJEKTOVÁ ČÁST

3.1. Brazílie v nabídkách českých cestovních kanceláří

3.1.1. CK zajišťující zájezdy do Brazílie

Zájezdy do Brazílie nabízí v ČR několik cestovních kanceláří (EMMA, Čedok, ESO, Amerika tours, Marco Polo International., viz dále). Při výběru je nutno posoudit, zda daná cestovní kancelář prodej zájezdu pouze zprostředkovává či jej sama přímo organizuje. Cestovní kancelář či agentura, která zájezdy zprostředkovává, nabídne většinou jen základní program, ale již nedisponuje širšími znalostmi a nabídkami pro případné „ušíť zájezdu na míru“. Zájezdy připravované na míru dle individuálních požadavků zákazníka vyžadují od cestovní kanceláře dostatek zkušeností s danou destinací. Nyní opět upozorňuji na novelu zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu s účinností od 1. 8. 2006, kdy zájezdy, tzn. nově i forfaity může organizovat pouze cestovní kancelář.

Na zájezdy do Brazílie se podle Asociace cestovních kanceláří České republiky (ACK ČR)⁴⁴ specializuje celkem 14⁴⁵ cestovních kanceláří a cestovních agentur, dle Asociace českých cestovních kanceláří a agentur (AČCKA)⁴⁶ 8 cestovních kanceláří a cestovních agentur. Při návštěvě veletrhu cestovního ruchu MADI bylo dále zjištěno, že zájezdy do Brazílie nabízí dalších 5 cestovních kanceláří.

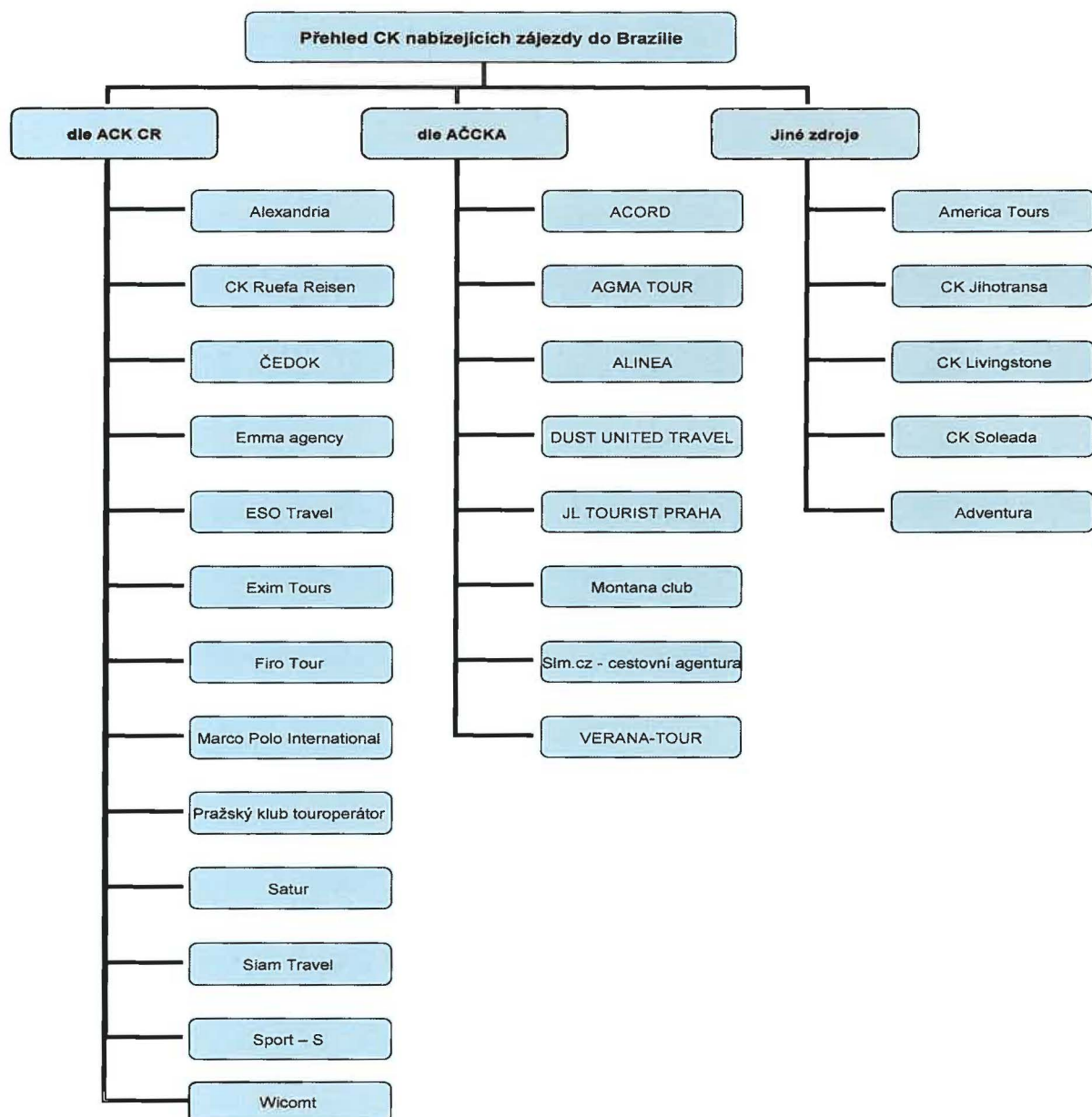
---

⁴⁴ Asociace cestovních kanceláří České republiky je dobrovolným sdružením subjektů domácího i zahraničního cestovního ruchu oprávněných k činnosti na území ČR. Je samostatnou právnickou osobou s působností po celém území ČR. ACK ČR je výběrovou organizací s důrazem na kvalitu a podnikatelskou etiku členských subjektů, přičemž nečiní rozdíl mezi velkými a malými cestovními kancelářemi, ani mezi cestovními kancelářemi a cestovními agenturami, které mají zaručena rovná práva, jakkoliv povinnosti velkých subjektů jsou větší. Činnosti členských cestovních kanceláří a agentur pokrývají geograficky i profesně všechny oblasti cestovního ruchu.

⁴⁵ A dále: Stav k 30.5.2006

⁴⁶ Asociace českých cestovních kanceláří a agentur (AČCKA) je české profesní sdružení subjektů cestovního ruchu. Účelem sdružení AČCKA je zastupování a ochrana hospodářských zájmů svých členů, podpora jejich informovanosti, rozvíjení jejich činnosti a profesní prestiže. AČCKA navazuje kontakty a trvale spolupracuje s obdobnými organizacemi cestovního ruchu v zahraničí, s národními centrálními cestovního ruchu, s pořadatelí veletrhů cestovního ruchu a dalšími subjekty. V současné době sdružuje AČCKA 243 řádných (z toho 151 cestovních kanceláří a 63 cestovních agentur) a 28 přidružených členů (9 odborných středních a vysokých škol a univerzit, 10 národních centrál a infocenter, 2 pojišťovací ústavy a další komerční subjekty). Členské cestovní kanceláře představují téměř třetinový podíl na trhu cestovních kanceláří v České republice.

Obrázek 6 - Přehled CK nabízejících zájezdy do Brazílie

Zdroj: Vlastní tvorba

Na základě zjištěných skutečností byl vypracován dotazník viz Příloha 11 a obeslány výše zmíněné cestovní kanceláře a agentury. Návratnost dotazníku byla minimální. Z tohoto důvodu vychází následující analýza spíše z údajů, získaných z katalogů cestovních kanceláří, internetových stránek, popř. rozhovorů s pracovníky CK.

Tabulka 11 – Porovnání cestovních kanceláří specializujících se na Brazílii

Název CK	Sídlo	www	Nabídka zájezdu do BR	Poznávací	Pobytové	Poznámka
ALEXANDRIA	PRAHA 2	www.alexandria.cz	ne	-	-	aktuálně žádný zájezd
CESTOVNÍ KANCELÁŘ RUEFA REISEN	PRAHA 1	www.ruefa.cz	ano	x	x	pouze zprostředkovává
ČEDOK	PRAHA 1	www.cedok.cz	ano	x	-	
EMMA AGENCY	BRNO	www.emma.cz	ano	x	x	
ESO TRAVEL	PRAHA 7	www.esotravel.cz	ano	x	x	
EXIM TOURS	PRAHA 1	www.eximtours.cz	ano	x	x	
FIRO TOUR	CHOMUTOV	www.firotour.cz	ano	x	x	
MARCO POLO INTERNATIONAL	PRAHA 4	www.marco-polo.cz	ano	x	x	kombinované zájezdy
PRAŽSKÝ KLUB TOUOPERÁTOR	PRAHA 9	www.prazsky-klub.cz	ne	-	-	zájezdy nenalezeny
SATUR	PRAHA 1	www.satur.cz	ne	-	-	
SIAM TRAVEL	PRAHA 2	www.siamtravel.cz	ano	x	x	
SPORT-S	PRAHA 1	www.sport-s.cz	ano	x	-	
WICOMT	PRAHA 7	www.wicomt.cz	ne	-	-	
ACORD - CA	Ústí nad Labem	www.caacord.cz	ne	-	-	
AGMA TOUR - CK	Pardubice	www.agmatour.cz	ne	-	-	nelze vyhledat zájezd
ALINEA - CK	Brno	www.alinea.cz	ne	-	-	nelze vyhledat zájezd
DUST UNITED TRAVEL, s. r. o. - CA	Praha 4	www.flyunited.cz	-	-	-	nefungující www stránky
JL TOURIST PRAHA, v. o. s. - CK	Praha 1	jitourist.sweb.cz	ne	-	-	2 zájezdy v historii
Montana club - CK	Brno	www.montanacub.cz	ano	x	-	Spolupráce s CK Sport - S
Sim.cz - cestovní agentura	Ústí nad Orlicí	www.super-last-minute.cz	ne	-	-	
VERANA -TOUR - CK	Hradec Králové	www.verana.cz	ano	x	-	
America Tours	Liberec	www.americatours.cz	ano	x	x	
CK Jihotransa	České Budějovice	www.jihotransa.cz	ano	x	-	
CK Livingstone	Brno	www.livingstone.cz	ano	x	-	
CK Soleada	Praha	www.soleada.cz	ano	x	-	
Adventura	Praha	www.adventura	ano	x	-	

Brazílii v nabídkách českých cestovních kanceláří shrnuje výše uvedená tabulka, ze které je patrné, že ne všechny uvedené CK či agentury zájezdy do Brazílie skutečně nabízí. Jistým omezením do budoucnosti je i novelizace zákona 159/1999 sb., kdy cestovní agentury již nesmí organizovat ani zájezdy dle individuálních požadavků zákazníka tzv. forfaity.

3.1.2. Poznávací zájezdy

- Nejnavštěvovanějšími destinacemi jsou Rio de Janeiro a Vodopády Iguazu. Oblíbená je i plavba po Amazonce.
- Průměrná délka zájezdů se pohybuje okolo 14 dnů.
- Vzhledem k velkým vzdálenostem mezi jednotlivými destinacemi většina zájezdů zahrnuje 2 – 4 vnitrostátní lety.

Tabulka 12 - Analýza poznávacích zájezdů

Analýza poznávacích zájezdů

Název CK	Název	Počet dní	Cena	Poznámka	Turistické cíle v Brazílii
Adventura	Brazílie - Svět protikladů	8 dní	cena viz pozn.	cena v závislosti na velikosti skupiny, programu a rozsahu služeb, místní doprava mikrobusem	Rio de Janeiro, vodopády Iguacu
America Tours	Rio de Janeiro	7 dní	30 990+4 900 Kč	cena nezahnuje vstupy	Rio de Janeiro
America Tours	Rio de Janeiro a vodopády Iguacu	10 dní	45 990+4 900 Kč	přelet do Foz Iguacu	Rio de Janeiro a vodopády Iguacu
America Tours	Metropole a přírodní krásy Argentíny, Uruguaye a Brazílie	11 dní	58 990+4 900 Kč	přelet do Buenos Aires - Foz Iguacu - Rio de Janeiro v ceně	Rio de Janeiro a vodopády Iguacu
America Tours	Brazílie - drahé kameny, tropická příroda a vzrušující metropole	14 dní	59 990+4 900 Kč	doprava minibusem, průvodce od 6 osob	Sao Paulo, Ouro Preto, Petropolis, Búzios, Rio de Janeiro, Paraty, Ilha Bela
America Tours	Brazílie křídlem křídlem	17 dní	79 990+4 900 Kč	přelety dle itineráře a uvedené vstupy v ceně	Rio de Janeiro, Manaus, Recife, Belo Horizonte, Mariana, Ouro Preto, vodopády Iguacu, Sao Paulo, Ilha Bela
CK Jihotransa	Z Buenos Aires do Ria	18 dní	31 000+26 000 Kč	Brazílie + Argentína Hotelbus, cena včetně letištních tax a plné penze	vodopády Iguacu, Rio de Janeiro, Sao Paulo, Paraty
CK Jihotransa	Napříč Jižní Amerikou	30 dní	53 000+29 000 Kč	Brazílie + Argentína + Bolívie + Peru Hotelbus, cena včetně letištních tax a plné penze	vodopády Iguacu, Rio de Janeiro
CK Livingstone	Argentina - Paraguay - Uruguay - Brazílie	22 dní	65 400+27 000 Kč	Argentina - Paraguay - Uruguay - Brazílie malé skupinky, Karneval v Riu	vodopády Iguacu, Rio de Janeiro, Sao Paulo, Curitiba, Petropolis, Ouro Preto, Brasilia
CK Livingstone	Velká cesta Jižní Amerikou	28 dní	52 000+ 25 000 Kč	Brazílie - Argentína - Bolívie - Peru přelet do Buenos Aires v ceně	vodopády Iguacu, Rio de Janeiro
CK Livingstone	Expedice Amazonie	24 dní	69 900+23 000 Kč	Brazílie - Kolumbie Zkoumání pralesu a indiánských komunit v oblasti Rio Negro	Amazonie, Manaus
CK Soleada	Rio de Janeiro - Ouro Preto - Mariana - Vodopády Iguacu - Curitiba - Sao Paulo	16 dní	29 900+22 000 Kč	Cena zahrnuje polopenzi a daně vstupy	Rio de Janeiro - Ouro Preto - Mariana - vodopády Iguacu - Curitiba - Morretes - Sao Paulo
CK Soleada	Sao Paulo - Rio de Janeiro - Vodopády Iguacu - Brasilia - Manaus - Natal - Salvador - Ilha dos Frades	17 dní	53 900+22 000 Kč	Cena zahrnuje 6 vnitrostátních přeletů, polopenzi a daně vstupy	Sao Paulo, Rio de Janeiro, vodopády Iguacu, Brasilia, Manaus, Natal, Salvador, Ostrova Itaparica a Ilha dos Frades
ČEDOK	Velký okruh Brazílii	15 dní	72 990 Kč	min 15 účastníků, cena bez letištních a bezpečnostních tax	Rio de Janeiro, vodopády Iguacu, Manaus, Amazonie, Salvador, Praia do Forte
Emma	Rio de Janeiro, vodopády Iguacu a Amazonka	10 dní	65900 Kč	cena bez letištních a bezpečnostních tax (cca 6500 Kč)	Rio de Janeiro, vodopády Iguacu, Amazonka
Emma	Rio de Janeiro, Costa Verde a vodopády Iguacu	11 dní	54900 Kč	cena bez letištních a bezpečnostních tax (cca 6500 Kč)	Rio de Janeiro, vodopády Iguacu, Costa Verde

Název CK	Název	Počet dní	Cena Kč	Poznámka	Turistické cíle v Brazílii
Emma	To nejlepší z Brazílie	14 dní	69900 Kč	cena bez letištních a bezpečnostních tax (cca 6500 Kč), vnitrostátní přelety v ceně	Rio de Janeiro, vodopády Iguacu, Manaus, Recife,
Emma	Historické skvosty Brazílie	12 dní	78900 Kč	cena bez letištních a bezpečnostních tax (cca 2900 Kč), vnitrostátní přelety v ceně	Rio de Janeiro, Ouro Preto, Belo Horizonte, Salvador a Olinda
Emma	Do nitra brazilské přírody	13 dní	88900 Kč	cena bez letištních a bezpečnostních tax (cca 3500 Kč), vnitrostátní přelety v ceně	Rio de Janeiro, vodopády Iguacu, Pantanal, Manaus
ESO TRAVEL	Největší brazilská lákadla - Rio de Janeiro, vodopády Iguacu, Búzios	14 dní	54490 Kč	přelet Rio - Foz Iguacu v ceně, lety bez letištních tax	Rio de Janeiro, vodopády Iguacu, Búzios
ESO TRAVEL	Velký okruh Brazílii	17 dní	74990 Kč	4 vnitrostátních přelety, cena bez letištních a bezpečnostních tax	Rio de Janeiro, vodopády Iguacu, Manaus, Amazonie, Salvador, Ostrova Itaparica a Ilha dos Frades
ESO TRAVEL	Rio de Janeiro - Amazonie	14 dní	69990 Kč	přelet do Manausu, 5 denní plavba s přírodovědným vykladem	Rio de Janeiro, Manaus, plavba po Amazonce, Rio Negro, Rio Somolines
ESO TRAVEL	Rio de Janeiro - Carneval	15 dní	49990 Kč	cena bez letištních a bezpečnostních tax	Rio de Janeiro - Carneval
ESO TRAVEL	Peru - Bolívie - Brazílie	14 dní	79990 Kč	Peru - Bolívie - Brazílie, min 10 osob, 3 přelety v ceně, cena bez letištních a bezpečnostních tax	Rio de Janeiro
EXIM TOURS	Kouzelné pláže a příroda Brazílie	12 dní	34190 Kč	Oblast Fortaleza, cena bez letištních a bezpečnostních tax	Fortaleza, Canoa Quebrada, Quixadá, Guaramiranga, Tianguá, Jericoacoara, Jijoca
EXIM TOURS	Klasický okruh Brazílii	13 dní	65790 Kč	4 vnitrostátních přelety, cena bez letištních a bezpečnostních tax	Fortaleza, Salvador, Rio de Janeiro, vodopády Iguacu
FIRO TOUR	Velká cesta Brazílii	14 dní	69990 Kč	cena bez letištních a bezpečnostních tax, min. 15 účastníků	Recife, Porto de Galinhas, Rio de Janeiro, Brasília, Manaus, Amazonie - deštný prales
FIRO TOUR	Brazílie s airpasem	max 21 dní	30 890 - 39 790 Kč	min. 2 účastníci, pouze letenka ČR - Brazílie + libovolné přelety, cena bez letištních a bezpečnostních tax	4 - 6 destinací dle vlastního výběru
FIRO TOUR	Plavba po Amazonce	12 dní	68990 Kč	cena bez letištních a bezpečnostních tax, min. 20 účastníků	Manaus, plavba po Amazonce, Rio Negro, Anavilhanas, Rio de Janeiro
FIRO TOUR	Rio de Janeiro a vodopády	11 dní	44490 Kč	cena bez letištních a bezpečnostních tax, min. 15 účastníků	Rio de Janeiro a vodopády Iguacu
SIAM TRAVEL	Rio de Janeiro a vodopády	10 dní	49990 Kč	český průvodce od 12 osob, cena bez letištních a bezpečnostních tax	vodopády Iguacu, Rio de Janeiro
SIAM TRAVEL	Napříč Brazílii	17 dní	79990 Kč	český průvodce od 6 osob, cena bez letištních a bezpečnostních tax	Rio de Janeiro, Manaus, Recife, Belo Horizonte, Mariana, Ouro Preto, Mariana, vodopády Iguacu, Ilha Bela, Sao Paulo
SPORT-S	Brazílie v rytmu Samby	15 dní	49990 Kč	cena bez letenky, vstupné z programu v ceně	Rio de Janeiro, vodopády Iguacu, Pantanal, Salvador

V nabídce zájezdů mě velice zaujala myšlenka CK Jihotransa. CK Jihotransa se specializuje výhradně na poznávací zájezdy a expediční turistiku. Zájezdy v rámci Latinské Ameriky realizuje v převážné míře za použití vlastních dopravních prostředků typu hotelbus. Hotelbus je speciální dopravní prostředek určený pro hromadnou přepravu osob, který cestujícím kromě vlastní přepravy poskytne i prostor pro pohodlný spánek a podmínky pro společné stravování. Díky své kapacitě 14 až 18 cestujících, je hotelbus ideální pro skupinové zájezdy.

Díky těmto speciálním dopravním prostředkům nabízí tato CK zájezdy v relativním pohodlí za rozumnou cenu. S ohledem na skutečnost, že zahrnují i plnou penzi, řekla bych dokonce, že patří dokonce na českém trhu k nejlevnějším.

Zřejmě nejširší spektrum zájezdů kombinované s nabídkou zájezdů dle individuálních požadavků nabízí cestovní kancelář EMMA. Svým klientům zajišťuje zájezdy na individuální bázi, tzn. zájezd není podmíněn žádným minimálním počtem účastníků.

3.1.3. Pobytové zájezdy

Nejnavštěvovanějšími destinacemi jsou letoviska na severovýchodním pobřeží země (Fortaleza, Salvador, Recife). Velké oblibě se také těší pobyty v Rio de Janeiru. Pobytové zájezdy jsou většinou pořádány na 12/13 dní v závislosti na letových rádech chartrových společností.

Fenomén chartrových letů

Fenomén rozvoje chartrových letů vyvolal boom cestování do Brazílie za velmi nízké ceny. Na sklonku loňského roku se dokonce tyto zájezdy nabízely jako last minute za neuvěřitelných 15 tisíc Kč.

Exim tours, ESO travel a FIRO tour využívá přímých chartrových letů do Brazílie Praha – Fortaleza se společností Travel Service. Díky této skutečnosti jsou nyní zájezdy do této destinace výrazně cenově dostupnější.

Praha - Fortaleza - přímý chartrový let – pobyt na 10/11 nocí. Pravidelné odlety z Prahy:

- středa v 05.00 hod, návrat do Prahy v pondělí v 15.00 hod
- neděle v 15.00 hod, návrat do Prahy ve čtvrtek v 05.00 hod

Dále jsou hojně využívány lety Praha - Rio de Janeiro s leteckou společností Air France (přes Paříž) – pobyt na 7 nocí , popř. jiný libovolný počet nocí

Nástin pobytového zájezdu s chartrovým letem do Fortaleza

Charakteristika:

- přímý chartrový let - Praha - Fortaleza
- pobyt na 10/11 nocí
- ubytování v hotelech *** až *****
- možnost fakultativních výletů

Ceny zahrnují:

- letenku Praha – Fortaleza – Praha
- transfery letiště – hotel – letiště
- příslušný počet nocí ve vybraném hotelu
- stravování dle výběru
- služby delegáta
- Zákonné pojištění ve znění zákona č. 159/1999 Sb.

Nezahrnují:

- letištní taxy (2 590 Kč)
- palivový příplatek
- cestovní pojištění
- připojištění proti stornu zájezdu

Příklad⁴⁷:

Fortaleza – Vila Azul Praia **(*) se snídaní v termínu od 25.1. na 11 nocí za 22 990 Kč na osobu (večeře 11 nocí 1 490, plná penze 11 nocí 2 990 Kč).

Fortaleza – Praia Fortaleza *** all inclusive v termínu od 25.1. na 11 nocí za 27 990 Kč na osobu.

Rio de Janeiro – Oceano Atlantico **** se snídaní v termínu od 25.1. na 7 nocí za 36 490 Kč na osobu.

Tabulka 13 - Analýza pobytových zájezdů

---

⁴⁷ CK Firo tour

Analýza pobytových zájezdů

Název CK	Název	Počet dní	Cena	Poznámka
America Tours	Ostrov Ilhabela	14 dní	cca 37 990 Kč dle hotelu	Ubytování se snídaní, let, transfery, pojištění
Emma	Rio de Janeiro	10 dní	Od 36 900, letecké taxy cca 6 500	Orla Copacabana, Atlantico Copacabana, Oceano Copacabana
Emma	Rio de Janeiro - Kameval	10 dní	od 44 900 Kč	Orla Copacabana, Atlantico Copacabana, Oceano Copacabana
Emma	Rio de Janeiro - Buzios	10 dní	41 990 Kč	různé hotely
Emma	Rio de Janeiro - Pernambuco	11 dní	44 990 Kč	různé hotely
Emma	Rio de Janeiro - Costa Verde	10 dní	45 900 Kč	různé hotely
ESO TRAVEL	Rio de Janeiro	14 dní	od 28 990 Kč	cena bez leteckých a bezpečnostních tax fakultativní 3- denní výlet na vodopády Iguacu (17 550 + vstupy)
ESO TRAVEL	Rio de Janeiro - Búzios	14 dní	od 29 990 Kč	cena bez leteckých a bezpečnostních tax fakultativní 3- denní výlet na vodopády Iguacu (17 550 + vstupy)
ESO TRAVEL	Rio de Janeiro - Angra dos Reis	14 dní	od 47 490 Kč	cena bez leteckých a bezpečnostních tax fakultativní 3- denní výlet na vodopády Iguacu (17 550 + vstupy)
ESO TRAVEL	Fortaleza	12, 13 dní	od 28 990 Kč dle termínu a typu hotelu	cena bez leteckých a bezpečnostních tax
ESO TRAVEL	Praia das Fontes	12, 13 dní	od 24 990 Kč dle termínu a typu hotelu	cena bez leteckých a bezpečnostních tax
EXIM TOURS	Fortaleza	12, 13 dní	od 22 590 Kč dle termínu a hotelu	Oasis Atlantico Imperial****, Oasis Atlantico Praia****, Fortaleza Praia
EXIM TOURS	Praia do Futuro	12, 13 dní	od 29 590 Kč dle termínu	Vila Galé**** fakultativní 4- denní výlet Manaus - pobyt v amazonském pralese (9 390 + přelet 15 500),
FIRO TOUR	Fortaleza	12,13 dní	od 19 490 Kč dle termínu a hotelu	fakultativní 4- denní výlet do Rio de Janeiro (7 490 + přelet 7 500)
FIRO TOUR	Rio de Janeiro	7 dní	od 34 990 Kč	fakultativní 4- denní výlet Manaus - pobyt v amazonském pralese (9 390 + přelet 15 500), fakultativní 4- denní výlet do Rio de Janeiro (7 490 + přelet 7 500)
MARCO POLO INTERNATIONAL	Rio + Recife	10 nocí	57 990 Kč	Pontal de Ocapora
MARCO POLO INTERNATIONAL	Costa do Sauipe	8 nocí	51 990 Kč	Mariott Resort & Spa
SIAM TRAVEL	RIO DE JANEIRO	7 dní	33 990 Kč	COPACABANA RIO ***
SIAM TRAVEL	BUZIOS	8 dní	38 990 Kč	POUSADA VILA D'ESTE ***
SIAM TRAVEL	ANGRA DOS REIS	9 dní	37 990 Kč	PORTOGALO SUITE HOTEL ***
SIAM TRAVEL	RECIFE - PORTO DO GALINHAS	10 dní	33 990 Kč	SOLAR PORTO DE GALINHAS ***
SIAM TRAVEL	NATAL - PONTA NEGRA	11 dní	35 990 Kč	RIFOLES PRAIA HOTEL ****
SIAM TRAVEL	FORTALEZA	12 dní	32 990 Kč	VILLA MAYOR ***

3.2. Modelová nabídka individuálního zájezdu

3.2.1. Všeobecná charakteristika

Typ zájezdu: individuální zájezd „šitý na míru“, všestranné poznání

Délka zájezdu: 22 dní

Cílová skupina: nezávislí cestovatelé s chutí důkladně poznat danou zemi

Ubytování: pousady (soukromé penziony především u moře), hostely či pensiony

Doprava: pravidelná letecká linka a dálkové autobusy

3.2.2. Program

Obrázek 7 – Program zájezdu

Zdroj: www. Brasil.gov.br , vlastní tvorba

São Paulo - Curitiba - Vlákem Serra Verde - Medový ostrov – Národní park Superagüi – Vodopády Iguazu – Pantanal – Paraty – Rio de Janeiro - Ouro Preto

1.- 2.den » Praha - São Paulo

Odlet z Prahy do São Paula, transfer do hotelu v centru, prohlídka historického středu hospodářské metropole São Paula a Avenidy Paulista, komerčního a bankovního centra São Paula. Noční přejezd do Curitiba.

3.den » Curitiba - Paranagua - Superagüi

Projížďka panoramatickým vlakem jedoucím kouzelnou horskou scénérií 60 tunely a pak přes 30 mostů k moři do města Morretes. Pokračování do přímořského městečka Paranagua. Toto město by se dalo nazvat rájem klidu a pohody. Plavba na ostrov Ilha do Superagüi, od 1992 biosférická rezervace UNESCO s překrásnými plážemi. Koupání, grilování ryb - gurmánský zážitek . Nocleh v rybářské vesnici u pláže.

4.den » Superagüi – Ilha do Mel - Paranagua

Procházka deštným pralesem. Plavba na Medový ostrov (Ilha do Mel). Prohlídka ostrova (pevnost, maják s panoramatickými výhledy, pláže). Koupání. Návrat do Paranagua, noční přejezd do Foz Iguazu, kde se nachází jedna z největších přírodních atrakcí Latinské Ameriky - vodopády na hranicích Brazílie a Argentiny.

5.den » Vodopády Iguacu na brazilské straně

Návštěva brazilské strany vodopádů, které jsou širší než Viktoriiny vodopády a vyšší než Niagara. Nabízejí v délce téměř 3km nezapomenutelný pohled na bezmála 300 vodopádů a kaskád padajících do hloubky až 80m. Celý zážitek je kromě osvěžení vodní tříští a okouzlení nesčetnými duhami doplněn i divokou bujnou vegetací okolních pralesů s množstvím tropických rostlin i exotických zvířat. Odpoledne prohlídka Parku exotických ptáků (Parque das Aves), kde je možné vidět a pohlédit si mnoho tukanů či exotických papoušků. Nocleh.

6.den » Vodopády na argentinské straně

Celodenní prohlídka vodopádů na argentinské straně. Naprosto odlišné pohledy na vodopády, rozsáhlý systému lávek, schodů a můstků umožňuje v délce několika kilometrů

procházet a obdivovat vodopády z bezprostřední blízkosti. Fakultativně návštěva hranice tří států Brazílie – Argentiny - Paraguaje či exkurze do největší vodní elektrárny na světě Itaipú. Noční přejezd do Campo Grande.

7.den » Pantanal

Odjezd daleko od civilizace do ráje divoce žijících zvířat Pantanal. Ubytování ve zdejší oáze. Procházky krajinou, pozorování zvířat. Nocleh. Možnost nocování v typických „hamocích“⁴⁸.

8.den » Pantanal

Vítání slunce nad Pantanalem. Procházka krajinou, pozorování pádicích stád nandů, hejn čápů jabiru, metr vysokého symbolu Pantanal, kapybar, papoušků, tukanů, volavek, opic, mravenečnicků, ocelotů... Odpoledne vyjížd'ka na koni. Noční pozorování krokodýlů.

9.den » Pantanal

Vyjížd'ka k Rio Negro spojená s chytáním piraní. Pozorování krokodýlů. Oběd grilované piraně (dle úlovku). Biologická procházka. Západ slunce nad Pantanalem. Večer s caipirinhou⁴⁹.

10.den » Pantanal

Individuální program - Dopoledne s místními obyvateli. Výroba módních doplňků a suvenýrů, procházka či pozorování života Pantanal. Rozloučení s Pantanalem. Odpoledne návrat do civilizace. Přejezd do São Paula. (Alternativně přelet)

11.den » São Paulo

Po příjezdu krátká prohlídka historického centra São Paula, návštěva 47. patra nejvyšší budovy s vyhlídkou na město, návštěva krytého trhu a parku Ibirapuera. Individuální volno. Nocleh a večere v centru města.

12.den » Paraty

V dopoledních hodinách přejezd do přímořského městečka Paraty. Turistické středisko, úžasně živé, nabitě spoustou obchodů a galerií, zároveň se zachovanou architekturou a

---

⁴⁸ Houpací síť

⁴⁹ Caipirinha - národní míchaný drink z cachaçy, 40% třtinová pálenka, podává se s ledem, cukrem a limetkami

skvělou atmosférou. V okolí Paraty se nachází na 65 ostrovů a 300 pláží. Prohlídka historického centra a přístavu. Individuální volno. Nocleh.

13.den » Paraty

Výlet do Národního parku Serra de Bocaina. Deštným pralesem k nádherným vodopádům. Návštěva výroby brazilských likérů. Odpoledne lenošení na plážích (Praia de Trindade, Praia de Sono). Nocleh.

14.den » Paraty

Vyjíždka na bárce po 3 okolních ostrovech s bufetem z exotického ovoce na palubě. Šnorchlování v průzračné vodě. Typický oběd na jednom z ostrovů. Koupání na odlehlých plážích. Transfer do Mangaratiby, výchozí místo pro plavbu na ostrov Ilha Grande. Nocleh.

15.den » Ilha Grande

Trajekt na ostrov Ilha Grande. Legendární ostrovní letoviště vděčící za svou nedotčenou krásu „sílám Zla“⁵⁰. Je tu hojnost překrásných tropických pláží a panenského atlantského pralesa. Trekking hustým pralesem s nádhernými výhledy přes pláže Praia de Palmas a Praia de Mangues k pláži Praia de Lopes Mendes, kterou leckdo považuje za nejlepší brazilskou pláž vůbec. Praia de Lopes Mendes se táhne v neuvěřitelné délce podél liduprázdného pobřeží, kde široko daleko není jediná budova. Návrat tradičním člunem podél pobřeží. Trajekt do Mangaratiby. Noční přejezd do Ouro Preto.

16.den » Ouro Preto

Příjezd do Ouro Preto, malebného městečka v horách, proslulého zlatou horečkou a těžbou drahých kamenů, které je skutečným klenotem portugalské kolonizace. Návštěva Museu drahokamů. Nocleh.

17.den » Ouro Preto – Mariana

Prohlídka města a jeho zlatem bohatě zdobených barokních kostelů, návštěva sousedního města Mariana, jehož obyvatelé jsou výhradně potomky černých otroků. Návrat do Ouro Preto. Noční přejezd do Rio de Janeiro.

---

⁵⁰ Kdysi pirátské doupe, poté kolonie malomocných, nakonec trestnice pro pachatele těch nejhorších trestných činů.

18.-20.den » Rio de Janeiro

Pobyt v Rio de Janeiru, návštěva dvou hlavních dominant města - vrchol Corcovado, ze kterého se ve výšce 710 metrů tyčí slavná socha Ježíše Krista a výlet lanovkou na Cukrovou homoli (390 m) tyčící se nad zálivem Botafogo, odkud se nabízí další působivé panorama. Procházka po nejznámějších plážích Copacabana a Ipanema, individuální volno a koupání. Prohlídka centra Ria, čtvrť Santa Teresa, fotbalového stadiónu Maracanã a zdejšího pralesa Tijuca. Fakultativně je možné navštívit tzv. samba show, na které jednotlivé taneční školy předvádějí své umění.

21 - 22.den » Rio de Janeiro - Odlet do ČR

Individuální volno. Transfer na letiště. Odlet do Prahy.

3.2.3. Kalkulace

Jelikož se jedná o individuální zájezd „šitý na míru“, výsledná cena bude vždy záviset na velikosti skupiny, zvoleném programu a rozsahu služeb.

Vzorové kalkulace jsou připravovány pro skupinu 4 osob ve třech alternativách:

1. Zájezd pořádaný CK s česky mluvícím průvodcem
2. Zájezd pořádaný CK bez průvodce
3. Individuální nezávislé cestování.

Cena zájezdu zahrnuje:

- leteckou dopravu Praha - São Paulo – Rio de Janeiro–Praha
- místní dopravu, včetně transferů z/ na letiště
- polopenzi
- 11x ubytování ve 2lůžkovém pokoji
- 4x ubytování v Pantanalu s plnou penzí a místním průvodcem
- veškeré vstupné a výlety uvedené v programu (Corcovado, Cukrová homole, Vodopády Iguacu, Pantanal, Paraty, Ilha Grande)
- pojištění léčebných výloh

U variant 1, 2 také

- zákonné pojištění CK
- komplexní pojištění včetně storna
- služby českého průvodce, informační materiály

Cena nezahrnuje: letištní taxu cca 4900 Kč

U variant 1, 2 je v kalkulaci rovněž zohledněn zisk cestovní kanceláře ve výši 15%.

Tabulka 14, 15, 16 – Kalkulace zájezdu

1. s CK s česky mluvícím průvodcem,
2. s CK bez průvodce,
3. individuální nezávislé cestování.

Kalkulace zájezdu s CK s český mluvícím průvodcem

Zájezd: **Brazílie** Číslo: **4 + 1** Datum:

Počet účastníků: 4
 Počet platících: 4
 Počet řidičů: 0
 Průvodce: 1
 Počet dnů zájezdu: 22
 Kurz BRL: 10
 Kurz USD:

Náklady celkem*:	217 759,80 Kč
Zisk CK**:	0,15 32 663,97 Kč
Celkové tržby:	255 640,21 Kč
Cena za osobu:	63 910,05 Kč

Letenka

	BRL	Kč	celkem:	
Letenka:	0	100000	celkem:	100 000,00
Letištní taxy:	0	5000	celkem:	5 000,00
				<i>letenka celkem:</i>
				105 000,00 Kč

Doprava

	BRL	Kč	celkem:	
Doprava dálková:	2250		celkem:	22 500,00
Doprava místní:	750		celkem:	7 500,00
Ostatní náklady:			celkem:	
				<i>doprava celkem:</i>
				30 000,00 Kč

Průvodce

Kč na den:	1 000			
počet dnů:	22			
jiné výdaje:				
				<i>průvodce celkem:</i>
				22 000,00 Kč

Pojištění

cena poj.léč.výloh:	34		celkem:	3 740,00
cena poj.na storno:			celkem:	0,00
				<i>pojištění celkem:</i>
				3 740,00 Kč

Ubytování

	počet pokojů	BRL		počet dní:	celkem:
1-lůžkový:	1	cena /os.: 30	300,00	11	celkem: 3 300,00
2-lůžkový:	2	cena /os.: 60	600,00	11	celkem: 13 200,00
3-lůžkový:		cena /os.: 0,00	0,00	počet dní:	celkem: 0,00
n-lůžkový:		cena /os.: 0,00	0,00	počet dní:	celkem: 0,00
					<i>Ubytování:</i>
					16 500,00
					<i>ubytování celkem:</i>
					16 500,00 Kč

Ostatní náklady

	BRL	Kč	celkem:	
Pantanal balíček	1 500	0	celkem:	15 000,00
Vstupy	500	0	celkem:	5 000,00
Piná penze	1 500	0	celkem:	15 000,00
Ostatní náklady	125	0	celkem:	1 250,00
				<i>ostatní nákl.celkem:</i>
				36 250,00 Kč

* zahrnuto pojištění CK proti úpadku

** Zisk s přihlednutím k Dani z přidané hodnoty

Kalkulace zájezdu s CK bez průvodce

Zájezd:	Brazílie	Číslo:	4 + 0	Datum:	
Počet účastníků:	4			Náklady celkem*:	157 479,84 Kč
Počet platících:	4			Zisk CK**: 0,15	23 621,98 Kč
Počet řidičů:	0			Celkové tržby:	184 874,25 Kč
Průvodce:	0			Cena za osobu:	46 218,56 Kč
Počet dnů zájezdu:	22				
Kurz BRL:	10				
Kurz USD:					

Letenka

	BRL	Kč		
Letenka:		80000	celkem:	80 000,00
Letištní taxy:		5000	celkem:	5 000,00
			<i>letenka celkem:</i>	85 000,00 Kč

Doprava

	BRL	Kč		
Doprava dálková:	1800		celkem:	18 000,00
Doprava místní:	600		celkem:	6 000,00
Ostatní náklady:			celkem:	
			<i>doprava celkem:</i>	24 000,00 Kč

Průvodce

Kč na den:	0			
počet dnů:	22			
jiné výdaje:			<i>průvodce celkem:</i>	0,00 Kč

Pojištění

cena poj.léč.výloh:	34		celkem:	2 992,00
cena poj.na storno:			celkem:	0,00
			<i>pojištění celkem:</i>	2 992,00 Kč

Ubytování

	počet pokojů	BRL			
1-lůžkový:	0	cena /os.:	30	300,00	počet dní: 11 celkem: 0,00
2-lůžkový:	2	cena /os.:	60	600,00	počet dní: 11 celkem: 13 200,00
3-lůžkový:		cena /os.:		0,00	počet dní: celkem: 0,00
n-lůžkový:		cena /os.:		0,00	počet dní: celkem: 0,00
					<i>Ubytování:</i> 13 200,00
					<i>ubytování celkem:</i> 13 200,00 Kč

Ostatní náklady

	BRL	Kč		
Pantanal balíček	1 200	0	celkem:	12 000,00
Vstupy	400	0	celkem:	4 000,00
Plná penze	1 200	0	celkem:	12 000,00
Ostatní náklady	120	0	celkem:	1 200,00
			<i>ostatní nákl.celkem:</i>	29 200,00 Kč

* zahrnuto pojištění CK proti úpadku

** Zisk s přihlednutím k Daní z přidané hodnoty

Kalkulace neorganizovaného zájezdu

Zájezd:	Brazílie	Číslo:	4	Datum:									
Počet účastníků:	4				<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">Náklady celkem*:</td> <td style="text-align: right;">152 379,84 Kč</td> </tr> <tr> <td>Zisk CK**:</td> <td style="text-align: right;">0 0,00 Kč</td> </tr> <tr> <td>Celkové tržby:</td> <td style="text-align: right;">152 379,84 Kč</td> </tr> <tr> <td>Cena za osobu:</td> <td style="text-align: right;">38 094,96 Kč</td> </tr> </table>	Náklady celkem*:	152 379,84 Kč	Zisk CK**:	0 0,00 Kč	Celkové tržby:	152 379,84 Kč	Cena za osobu:	38 094,96 Kč
Náklady celkem*:	152 379,84 Kč												
Zisk CK**:	0 0,00 Kč												
Celkové tržby:	152 379,84 Kč												
Cena za osobu:	38 094,96 Kč												
Počet platících:	4												
Počet řidičů:	0												
Průvodce:	0												
Počet dnů zájezdu:	22												
Kurz BRL:	10												
Kurz USD:													

Letenka

	BRL	Kč		
Letenka:		80000	celkem:	80 000,00
Letištní taxy:		0	celkem:	0,00
<i>letenka celkem:</i>				80 000,00 Kč

Doprava

	BRL	Kč		
Doprava dálková:	1800		celkem:	18 000,00
Doprava místní:	600		celkem:	6 000,00
Ostatní náklady:			celkem:	
<i>doprava celkem:</i>				24 000,00 Kč

Průvodce

Kč na den:	0			
počet dnů:	22			
jiné výdaje:			<i>průvodce celkem:</i>	0,00 Kč

Pojištění

cena poj.léč.výloh:	34		celkem:	2 992,00
cena poj.na storno:			celkem:	0,00
<i>pojištění celkem:</i>				2 992,00 Kč

Ubytování

	počet pokojů		BRL					
1-lůžkový:	0	cena /os.:	30	300,00	počet dní:	11	celkem:	0,00
2-lůžkový:	2	cena /os.:	60	600,00	počet dní:	11	celkem:	13 200,00
3-lůžkový:		cena /os.:		0,00	počet dní:		celkem:	0,00
n-lůžkový:		cena /os.:		0,00	počet dní:		celkem:	0,00
							<i>Ubytování:</i>	13 200,00
<i>ubytování celkem:</i>								13 200,00 Kč

Ostatní náklady

	BRL	Kč		
Pantanal balíček	1 200	0	celkem:	12 000,00
Vstupy	400	0	celkem:	4 000,00
Plná penze	1 200	0	celkem:	12 000,00
Ostatní náklady	120	0	celkem:	1 200,00
<i>ostatní nákl.celkem:</i>				29 200,00 Kč

3.2.4. Porovnání jednotlivých alternativ zájezdů

Tabulka 17 - Analýza zájezdů

	Zájezd CK s českým průvodcem	Zájezd CK bez průvodce	Individuální nezávislé cestování
Cena vlastního zájezdu	43 990 Kč +	26 900 Kč +	18 100 Kč +
Letenka	20 000 Kč	20 000 Kč	20 000 Kč
Cena zájezdu	63 990 Kč	46 900 Kč	38 100 Kč
Letištní taxy	+ 4 900 Kč	+ 4 900 Kč	+ 4 900 Kč
Cena včetně letištních tax	68 890 Kč	51 800 Kč	43 000 Kč

Z výše uvedené analýzy vyplývá, že modelový 22 denní zájezd pořádaný CK s českou mluvícím průvodcem pro skupinu 4 osob může být nabídnut za 63 990 Kč, včetně 15% zisku cestovní kanceláře. Nabídka téhož zájezdu bez průvodcovských služeb vychází na 46 900 Kč. => Náklady na průvodce na osobu představují 17 000 Kč.

Vezmeme-li v úvahu nabídku do Brazílie současných cestovních kanceláří, lze konstatovat, že velký okruh Brazílií je zpravidla pořádán na 14 – 17 dní odhadem za cenu ve výši 70 000 Kč.

Jak je z uskutečněného srovnání patrné, nejlevnější alternativou pro návštěvu Brazílie je nezávislé cestování. Nezávislost a nízká cena je však vykoupena nutností shromáždění mnoha informací, map a materiálů o dané zemi a vyšším rizikem z „cesty do neznáma“. Cestě předchází podrobná příprava, spojená se studiem a poznáváním dané destinace. Člověk stráví dlouhé hodiny hledáním a brouzdáním na internetu. Na druhou stranu člověk již o dané zemi ledacos ví, vyhne se nepříjemným překvapením jako např. zvyklostem ve stravování.

Na tomto místě však musím upozornit na skutečnost, že Brazílie je portugalsky mluvící země a bez znalosti portugalštiny či španělštiny se zde člověk neobejde. Tím nechci říci, že nelze necestovat, ale možnosti v oblasti komunikace a smlouvání o cenách jsou značně omezeny. Anglicky se ne vždy dá domluvit. Komunikuje-li člověk anglicky, je automaticky považován za „gringa“, bohatého amerického turistu a v tomto duchu směřuje také další jednání. Ceny jsou většinou pohyblivé. Obchodníci je určují sami dle typu zákazníka či podle nálady – výjimku tvoří potraviny, doprava, vstupy. Bez smlouvání to nejde. Tedy jde, ale většinou si člověk pěkně připlatí. První vyřčená částka, řekla bych, je

cenou spíše orientační. Danou věc většinou lze pořídit za cenu poloviční, která je oboustranně přijatelná, musí se ovšem trochu smlouvat a být nekompromisní.

3.3. Využití zjištěných charakteristik pro volbu Brazílie

3.3.1. 10 dobrých důvodů, proč navštívit Brazílii

- **Přírodní rozmanitost**
  - Brazílie je v mnoha pohledech přímo synonymem pro nádhernou nedotčenou přírodu. Díky své obrovské rozloze dokáže nabídnout téměř všechna lákadla, která přitahují turisty - nekonečné pralesy, obrovské vodní plochy, ekorezervace plné zvěře, hory s tropickou vegetací, rozsáhlé palmové háje a v neposlední řadě i jedny z nejkrásnějších pláží na světě.
  - Obdiv si jistě zaslouží i neuvěřitelné množství vodních zdrojů, zejména svou atraktivitou forem ztělesněných jak v průzračných mořských pásech s korálovou bariérou kolem severovýchodního pobřeží, tak i v unikátních jevech povodí Amazonky nebo nejkrásnějších vodopádech na světě Iguazu.
- **Protože ti, co přijíždí do Brazílie, se mění ve fanatické obdivovatele.**
  - 97% turistů, kteří navštíví Brazílii, prohlašují, že se brzy vrátí.
- **Protože v Brazílii je možné setkat se s lidmi z celého světa.**
  - Tisíce emigrantů z celého světa si vybrali pro život Brazílii. Není na škodu zmínit, že také oni se změnili ve fanatické obdivovatele.
- **Stabilizující se ekonomika**
  - Nízká inflace v posledních letech
  - Příznivé postavení na poli mezinárodních vztahů
  - Podpora rozvoje turistiky, zlepšování infrastruktury, rozvoj chartrových letů, růst rozsahu a kvality služeb cestovního ruchu
  - Nechybí výborné ubytovací zařízení Z 20 největších hotelových řetězců na světě se jich lze v Brazílii nalézt 16.

- **Brazilská města**
  - Brazilská města dokáží překvapit každého návštěvníka - svou velikostí, svou příjemnou atmosférou, nečekanou čistotou, propojením přírody a architektury, či zvláštním neopakovatelným promícháním architektury ultramoderní (vrcholem je nové hlavní město Brasília) s architekturou renesance, neoklasicismu či baroka.
- **Pláže**
  - Brazílie není jen slavná pláž Copacabana v Rio de Janeiru. Tato země se pyšní mnohem krásnějšími plážemi, po celém pobřeží Atlantického oceánu, s bílým pískem, křišťálově čistou vodou a ideálními podmínkami pro potápění a šnorchlování. Nádheru pláží doplňují nekonečné palmové háje sahající až k pobřeží. Pláže jižního a jihovýchodního pobřeží jsou stejně krásné, ale pobřeží není lemováno korálovým útesem.
- **Ceny**
  - Brazílie je jednou ze zemí, kde se i český turista může cítit pohodlně, nemusí mít strach, že jeho peněženka zapláče (pokud neskončí v rukou nějakého zlodějíčka). Posezení v restauraci, nákupy potravin, suvenýrů i dalšího zboží vyjde téměř vždy levněji než v České republice.
- **Jídlo a pití**
  - Brazilci servírují jedny z největších porcí na světě a jejich strava je velmi chutná a pestrá. Na své si přijdou milovníci ovoce a zeleniny, milovníci ryb a mořských plodů, ale zejména milovníci masa, které zde patří k nejkvalitnějším na světě. Téměř každý návštěvník si brzy po příjezdu oblíbí i typický brazilský nápoj caipirina, vyráběný z cachacy, což je destilátu z cukrové třtiny, ledu, cukru a limetek. O brazilské kávě se není jistě potřeba ani zmiňovat, je jedním z národních symbolů.
- **Kultura a sport**
  - Kdo by neznal jednu z nejslavnějších kulturních akcí - karneval v Rio de Janeiru. Je nezapomenutelným zážitkem zapojit se do nespoutaného veselí hudby, tance a v rytmu samby prožít několik dní a nocí. Nehledě na karnevalové kostýmy. To je nádhera, kterou nelze slovy popsat.

- Pokud Brazilci netancují, pak sportují. Parky, pláže, ale i zastrčené uličky ožívají denně skupinkami lidí, kteří hrají kopanou, volejbal, nebo jen běhají, či jezdí na kole. Tanec a pohyb prostě k Brazílii patří.
- **Lidé**
  - Brazilci překvapí každého návštěvníka svou srdečností a radostí ze života. Zdá se, jako kdyby neměli žádné starosti. Život mnoha obyčejných Brazilců však není jednoduchý, musí velice těžce bojovat o své živobytí, ale nikdo z návštěvníků není manipulován do pocitu, že za to může. Během posledního desetiletí se Brazílii podařilo výrazně snížit kriminalitu a zařadit se mezi země, jejichž bezpečnost je srovnatelná s evropskými či severoamerickými zeměmi. Ve velkých městech ale musí být každý návštěvník obezřetný (jako v jakémkoliv jiném velkém městě).

3.3.2. Alternativy cestování do Brazílie

Jak již bylo nastíněno, existují tři nejvyhledávanější alternativy zájezdů do Brazílie. Níže jsou porovnány z pohledu požadavků na zákazníka/turistu a pohledu přínosu pro zákazníka/turistu.

1. Pobytový zájezd do Brazílie s cestovní kanceláří

- Co zákazník získá:
  - Organizační zajištění cestovní kanceláří
  - Průvodcovské služby
  - Příznivá cena – možnost využití chartrových letů
  - Průměrná délka pobytu 12-13 dní
  - Poznání pouze místa pobytů
  - Fakultativní výlety za příplatky k ceně zájezdu
  - Snížení cestovních rizik
  - Nutnost přizpůsobení termínům zájezdu cestovní kanceláře
  - Minimální možnost změny itineráře
  - Minimální kontakt s místními kulturami (využití zajištěných služeb)
- Požadavky:
  - Minimální požadavek na jazykové vybavení

- Minimální požadavek na přípravu a plánování (zajišťuje CK)

2. Poznávací zájezd do Brazílie s cestovní kanceláří

- Co zákazník získá:
  - Organizační zajištění cestovní kanceláří
  - Průvodcovské služby
  - Návštěvu více destinací
  - Bližší poznání přírodních, kulturních, architektonických krás země, kultury a místních obyvatel
  - Snížení cestovních rizik
  - Nutnost přizpůsobení termínům zájezdu cestovní kanceláře
  - Minimální možnost změny itineráře, pevný program daný plánem CK
  - Omezený kontakt s místními kulturami (využití zajištěných služeb)
  - Minimální potřeba aktivní komunikace
- Požadavky:
  - Finanční náročnost – 200% nákladů individuálního nezávislého cestování
  - Adekvátní fyzické a psychické předpoklady
  - Minimální požadavek na jazykové vybavení
  - Minimální požadavek na přípravu a plánování (zajišťuje CK)

3. Nezávislé cestování

- Přínos:
  - Úspora finančních prostředků (výběr ubytování, flexibilní ceny)
  - Detailnější poznání země
  - Poznání a pochopení života, povahy, myšlení a problémů místních obyvatel. Aktivní komunikace.
  - Vlastní individuální program a jeho načasování dle potřeb
  - Délka pobytu dle přání
  - Operativní plánování itineráře
  - Kontakt s jinými kulturami
- Požadavky:
  - Jazykové vybavení
  - Organizační schopnosti

- Vyhledávání turistických informací
- Jsou ochotni postoupit větší riziko
- Orientace v neznámém prostředí a odlišné kultuře

3.3.3. Rady pro turisty

Obyvatelé Brazílie jsou většinou velmi přívětiví, je zde však veliký rozdíl mezi nesmírně bohatými a nepředstavitelně chudými, kteří bydlí s celými rodinami na ulicích nebo v chudinských čtvrtích. Z tohoto důvodu rovněž hrozí zejména ve větších centrech nebezpečí okradení.

- Před cestou je vhodné pořídit kopii dokladů a nosit s sebou jen tyto kopie (pozor při návštěvě argentinské strany vodopádu Iguacu je vyžadován originál pasu).
- Ostražitostí se vyhnete možnosti okradení.
- Ledvinka ani batoh nejsou k uložení peněz či dokladů ideální, protože příliš lákají pozornost, což dosvědčují případy většiny okradených českých turistů v Riu. Při delších cestách do vnitrozemí je dobré se ohlásit resp. ponechat dokumenty a letenky na některém ze ZÚ ČR v Brazílii.
- Návštěvy favel (chudinských čtvrtí) skýtají velká nebezpečí, nicméně některé cestovní kanceláře organizují tzv. favela tours, které slouží vcelku bezpečně k jejich poznání.

ZÁVĚR

Na světě najdete jen málo míst, která nabízejí tolik možností jako Brazílie. Brazílie je v mnoha pohledech přímo synonymem pro nádhernou nedotčenou přírodu. Díky své obrovské rozloze, klimatickým podmínkám a kulturní různorodosti dokáže nabídnout téměř všechna lákadla, která přitahují turisty - nekonečné pralesy, obrovské vodní plochy, ekorezervace plné zvěře, hory s tropickou vegetací, rozsáhlé palmové háje, uchvacující velkoměsta poskytující veškerý komfort i prvotřídní služby, ale také primitivně fungující venkov a v neposlední řadě i jedny z nejkrásnějších pláží na světě.

Je jisté, že Brazílie překvapuje v každém ohledu svou mimořádnou rozmanitostí, jak geografickou, tak kulturní, architektonickou, přírodní, sociální. Každý turista si zde najde to své, ať se jedná o milovníka přírody, vyznavače outdoorových aktivit, příznivce lenošení na pláži, obdivovatele rušných velkoměst či vášnivého architekta. Dokonce lze navštívit i oblasti, kam ještě téměř nepronikla civilizace.

Nabídka zájezdů do Brazílie vyžaduje zvláštní přístup a právě zvláštnosti Brazílie byly obsahem diplomové práce. Cílem bylo pomoci zájemcům přiblížit cestovní ruch v Brazílii, přírodní, historické, ekonomické, sociální a kulturní zajímavosti Brazílie a poskytnout základní orientaci. Dále pak upozornit na specifika cestování do Brazílie, nepřehlédnutelné zvyky a zásady, vyzdvihnout kulturní a přírodní atraktivitu této země a v samotném závěru analyzovat nabídku zájezdů do Brazílie na českém trhu a navrhnout modelový individuální zájezd.

Cestovní ruch v Brazílii v sobě skrývá obrovský potenciál, jenž ještě není ani zdaleka využit. Klíčovým momentem pro rozvoj cestovního ruchu se ukázal příchod nízkonákladových leteckých společností na brazilský trh. Fenomén rozvoje chartrových letů vyvolal boom cestování do Brazílie za velmi nízké ceny. Brazílie zaznamenala rekordní nárůst přílivu návštěvníků, desítky letů přivázejí do této exotické země každý den turisty ze všech koutů světa. V roce 2005 zavítalo do Brazílie přes 5 miliónů turistů, přičemž podíl Evropanů na tomto počtu činí více než 40%. Příliv turistů se meziročně zvyšuje o více než 10%. Z Evropanů cestuje do Brazílie nejvíce turistů z Německa, Portugalska a Itálie. Lze předpokládat, že s jistým časovým posunem se zvýšený zájem projeví i u českých turistů., stejně jako tomu bylo v nedávné minulosti, kdy rostoucí zájem o exotické destinace následoval s několikaletým zpožděním za turisty z nejnávybějších

evropských států. Od sklonku loňského roku nově existují i chartrové lety z Prahy do severovýchodního přímořského města, Fortalezy. Díky této skutečnosti jsou nyní zájezdy do této destinace výrazně cenově dostupnější i pro české turisty.

Většina turistů směřuje do severní části země, kde se bez pochyby nachází velice zajímavá místa a nádherné pláže. Nicméně tito turisté jsou, dle mého mínění, ochuzeni o rozmanitost a krásy střední a jižní části Brazílie. Je sice hezké pyšnit se tím, že člověk byl v Brazílii, když za celou dobu svého čtrnáctidenního pobytu poznal jen hotel, hotelový bazén, bar a v lepším případě hotelovou pláž, ale nesetkal se s plnou realitou brazilského života, rodinami žijícími na ulici, dětmi bojujícími o každodenní přežití... A Brazílie taková také je. Turisté jsou tímto způsobem izolováni od skutečného brazilského života, chybí kontakt s místními obyvateli a zdaleka nepoznají ducha této země. Zajímat se o nějakou oblast či zemi, dle mého názoru, znamená především poznat a pochopit život, povahu, myšlení a problémy tamních obyvatel.

Samozřejmě záleží co každý jedinec od dovolené očekává. Nabídka českých cestovních kanceláří je rozmanitá, nabízí od pobytových zájezdů, přes kombinované až po 20 denní Velké okruhy Brazílií. Pobytové zájezdy chartrovými společnostmi téměř výhradně do nejnámějších přímořských letovisek lze pořídit již od 22 000 Kč. Nabídka poznávacích zájezdů je široká, nicméně pro mnohé české turisty finančně nedostupná. Finanční náročnost a nedostatečná informovanost o Latinské Americe nestimuluje české cestovní kanceláře k rozšiřování portfolia a nabídky poznávacích zájezdů do Brazílie. Čas poznávacích zájezdů přijde až s růstem kupní síly českých občanů. V současné době finančně nejdostupnější způsob – nezávislé individuální cestování vyžaduje odpovídající organizační a jazykové znalosti a lze je realizovat za 50% nákladů oproti zájezdu s cestovní kanceláří. To vplynulo i z kalkulace modelového zájezdu.

Co říci závěrem: Brazilci často říkají, že jejich země je spíše kontinentem než státem a nejsou daleko od pravdy. Představa, že během pár týdnů poznáte tuto zemi je pouhým přáním. Můžete cestovat měsíce a roky a stále budete objevovat místa, která vás uchvátí. Většina lidí, kteří se vrací z Brazílie, již plánují kdy se tam opět vrátí, aby poznali další střípek z této bohaté mozaiky.

SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ

TABULKY

TABULKA 1 - DEVIZOVÉ PŘÍJMY A VÝDAJE NA CESTOVNÍ RUCH, 1999 – 2005	25
TABULKA 2 - PODÍL CESTOVNÍHO RUCHU NA EKONOMICE STÁTU, 1999-2005	26
TABULKA 3 - CESTOVÁNÍ ZA ÚČELEM TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU A REKREACE, 1998-2005	27
TABULKA 4 - VÝJEZDOVÝ CESTOVNÍ RUCH ČR	28
TABULKA 5 - BRAZILSKÉ EXPORTNÍ CYKLY	38
TABULKA 6 - ZÁKLADNÍ MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE	44
TABULKA 7 - VĚKOVÁ STRUKTURA OBYVATELSTVA	49
TABULKA 8 – STRUKTURA DOMÁCNOSTÍ	52
TABULKA 9 - VÝJEZDY Z BRAZÍLIE PODLE TYPU CESTY, V %, 1995 – 2001	65
TABULKA 10 - VÝJEZDOVÝ CESTOVNÍ RUCH DO ČESKÉ REPUBLIKY	66
TABULKA 11 - ANALÝZA CESTOVNÍCH KANCELÁŘÍ SPECIALIZUJÍCÍCH SE NA BRAZÍLII	78
TABULKA 12 - ANALÝZA POZNÁVACÍCH ZÁJEZDŮ	78
TABULKA 13 - ANALÝZA POBYTOVÝCH ZÁJEZDŮ	82
TABULKA 14, 15, 16 – KALKULACE ZÁJEZDU	89
TABULKA 17 - ANALÝZA ZÁJEZDŮ	93

GRAFY

GRAF 1 – MEZINÁRODNÍ PŘÍJEZDOVÝ CESTOVNÍ RUCH, 1950 - 2005	15
GRAF 2 - VIZE CESTOVNÍHO RUCHU 2020, MEZINÁRODNÍ PŘÍJEZDOVÝ CESTOVNÍ RUCH	19
GRAF 3 - DEVIZOVÉ PŘÍJMY A VÝDAJE NA CESTOVNÍ RUCH 1999 – 2005	25
GRAF 4 - CESTOVÁNÍ ZA ÚČELEM TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU A REKREACE, 1998-2005	27
GRAF 5 - INFLACE	43
GRAF 6 – STRUKTURA HDP	45
GRAF 7– DÉLKA ŠKOLNÍ DOCHÁZKY	50
GRAF 8 – NÁBOŽENSTVÍ	51
GRAF 9 - ROZDĚLENÍ OBYVATEL DO SKUPIN PODLE MĚSÍČNÍCH PŘÍJMŮ	52
GRAF 10 – VÝDAJE DOMÁCNOSTÍ	53
GRAF 11- PŘÍJEZDOVÝ CESTOVNÍ RUCH BRAZÍLIE	59
GRAF 12- MOTIV CEST DO BRAZÍLIE	62
GRAF 13 - KOMUNIKAČNÍ KANÁLY OVLIVŇUJÍCÍ ROZHODOVÁNÍ O CESTĚ DO BRAZÍLIE	63
GRAF 14 – ORGANIZOVANOST ZÁJEZDŮ DO BRAZÍLIE	63
GRAF 15 – EXISTENCE A PŘESNOST TURISTICKÝCH INFORMACÍ	64

OBRÁZKY

OBRÁZEK 1 - SCHÉMA POSTUPU PŘI POUŽITÍ SROVNÁVACÍ METODY	14
OBRÁZEK 2 – TYPOLOGIE CESTOVNÍHO RUCHU	24

OBRÁZEK 3 - VYMEZENÍ „ZÁJEZDU“ VE SMYSLU NOVELY ZÁKONA Č 159/1999SB	29
OBRÁZEK 4 – STÁTY FEDERACE	35
OBRÁZEK 5 - GEOGRAFICKÁ KONCENTRACE OBYVATELSTVA	48
OBRÁZEK 6 - PŘEHLED CK NABÍZEJÍCÍCH ZÁJEZDY DO BRAZÍLIE	77
OBRÁZEK 7 – PROGRAM ZÁJEZDU	84

POUŽITÉ ZDROJE

Knižní publikace:

- CLEARY, D.- Jenkins, D. – Marshall, O.: *Brazílie: The rough guide*, Přeložili Jaroslava Novotná a Zdeněk Hnilička. 1. vydání. Brno: JOTA, 2004. Edice Livingstone – průvodci (svazek 48). ISBN 80-7217-302-2
- GESTELAND, R.R.: *Cross-Cultural Business behavior*. 2. vydání. Copenhagen Business School Press, 1999. ISBN 87-16-13428-1
- HRABINEC, J.: *Společenskovední východiska zájmové brané činnosti*. Praha: Svazarm na VŠ, 1992. 426 s. ISBN 80-41387-22-7
- KLÍMA, J.: *Brazílie*. Praha, 1. vydání. Libri, 2003. ISBN 80-7277-176-0
- KLÍMA, J.: *Dějiny Brazílie*. 1. vydání. Praha: Lidové noviny, 1998. ISBN 80-7106-261-8
- MAAS, V. - BENTHUES, A. - NEUBERT H.J.: *100 Nejkrásnějších měst světa*, Přeložila Helena Pokorná a kol.. 1. vydání. Repo Productions CZ, 2002. ISBN 80-7234-266-5
- MACHKOVÁ, H.: *Mezinárodní marketing*, Praha, Oeconomica, 2003. ISBN 8024504960
- MALÁ, V.: *Cestovní ruch: vybrané kapitoly*. 1. vydání, Praha: VŠE, 1999. ISBN 80-7079-443-7
- KOLMAN, L.: *Komunikace mezi kulturami: psychologie interkulturních rozdílů*. 1. vydání. ČZU. Praha 2001. ISBN 80-213-0735-8
- LEWIS, Richard D.: *Cross Cultural communication*, Hamshire, Transcreen publications 1999. ISBN 0 9534398 0 2
- LUIS, L.S. A KOL., *Brazílie*, z angl. originálu „Brazil“ 6th Edition – 2005, Přeložil Petr Hlaváček a kol. 1. české vydání. Praha: Svojtka&Co, 2006. ISBN 80-7352-350-7
- NOVÝ, I.: *Interkulturální management: Lidé, kultura a management*. 1. vydání. Praha: Grada, 1996. ISBN 80-7169-260-3
- OSAVA, M.: *Brasil: Historia, Política, Sociedad, Economía, Cultura*, Madrid, Estudios de Política Exterior SA, 2004. ISBN 84-9742-322-4

- ŠRÁMKOVÁ, M.: *Zvláštnosti podnikatelského prostředí, obchodní a kulturní zvyklosti Brazílie..* Diplomová práce na Fakultě mezinárodních vztahů VŠE v Praze, 2005. Vedoucí diplomové práce Ing. Františka Müllerová
- ZAMYKALOVÁ, M.: *Mezinárodní obchodní jednání*, 1.vydání, Praha: Profesional Publishing, 2003. ISBN 80-8641 9-28-2

Periodika

- DVOŘÁKOVÁ, V. – KUNC, J.: *Sen o jiné Brazílii.* in: Listy, 2003, 1, str. 31 - 35, ISSN 1210-1222
- MANASEK, J.: *Překonávání rozdílů mezi kulturami v mezinárodním podnikání*, Moderní řízení 6/2002 str. 36-41
- VORLÍČKOVÁ, H.: *Brazílci si kupují na měsíční splátky i potraviny*, Hospodářské noviny, 07.06.2004, str.22
- NĚMEČEK, J.: *Úvodník*, Obchod Kontakt Marketing, 01.05.2004, str.1

Jiné zdroje:

- Doing Business in Brazil, São Paulo 2004 – Studijní vládní program (letní škola)
- Seminář Doing Business in Brazil pořádaný agenturou CzechTrade, Praha 2004
- Velvyslanectví ČR v Brasílii : *Souhrnné teritoriální informace za rok*. Dostupné na www: < <http://www.export.cz/index.asp?p=info>>
- Brazilský institut geografie a ekonomie: *Synthesis of Social Indicators 2004*. Dostupné na www: <http://www.ibge.gov.br/english/presidencia/noticias/noticia_impressao.php?id_noticia=317>
- CzechTourism: *Country report*., Aktualizaci provedl Martin Košatka, oddělení Public Relations a analýz, prosinec 2005. Dostupné na www: <http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/country_reports/brazilie.pdf>
- CzechTourism: *Kompendium statistik cestovního ruchu v ČR*. Martin Košatka, oddělení Public Relations a analýz, květen 2006. Dostupné na www: <<http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/kompendium2005.pdf>>
- Brazilský institut cestovního ruchu – EMBRATUR: *Estudo da demanda turística internacional 2003*“ („Studie mezinárodní turistické poptávky 2003). Dostupné na www: < <http://www.turismo.gov.br/dadosefatos>>

- Ministerstvo cestovního ruchu: *Plan Nacional de Turismo: Directrices, Metas y Programas 2003–2007*, Dostupné na www: <<http://institucional.turismo.gov.br/Mintur/UserFiles/File/planoNacionalEspanhol.pdf>>
- Zákon 159/1999 Sb, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu

Internetové zdroje:

- Brazilský institut geografie a ekonomie [online]. Copyright 2006. Governo Federal. [cit 30.5.2006]. URL <<http://www.ibge.gov.br>>
- Ministerstvo cestovního ruchu [online]. Copyright 2006. [cit 30.5.2006]. URL <<http://www.mre.gov.br/cdbrasil/itamaraty/web/espanhol/turismo/lazerneg/apresent>>
- Brazilský portál cestovního ruchu [online]. Copyright 2006. Governo Federal. [cit 2.6.2006]. URL <<http://www.turismo.gov.br>>
- Brazilský institut cestovního ruchu [online]. Copyright 2006. [cit 15.6.2006]. URL <http://www.braziltour.com/site/es/tour_produtos>
- Ministerstvo vnějších vztahů [online]. Copyright 2006. Governo Federal. [cit 12.7.2006]. URL <<http://www.dc.mre.gov.br/brasil/>>
- Stránky vlády [online]. Copyright 2005 Gobierno Brasileño. [cit 12.7.2006]. URL <<http://www.brasil.gov.br/espanhol/turismo/>>

Stránky mezinárodních organizací:

- CIA - The world factbook [online]. Copyright 2006, last update on 22 August, 2006 [cit 30.8.2006]. URL <<https://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/br.html>> ISSN 1553-8133
- UNWTO – World Tourism Organization [online]. Copyright©2006 World Tourism Organization. [cit 20.7.2006]. URL <<http://www.world-tourism.org/facts/>>
- Světová banka [online]. 2006 The World Bank Group, [cit 20.7.2006]. URL <<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/LACEXT/BRAZILEXTN/>>

České internetové zdroje:

- ACK CR – Asociace cestovních kanceláří České republiky [online]. Copyright 2006. [cit 20.6.2006]. URL <<https://www.ackcr.cz>>

- AČCKA - Asociace českých cestovních kanceláří a agentur [online]. Copyright 2006. [cit 20.6.2006]. URL <[https:// www.accka.cz](https://www.accka.cz)>
- CzechTourism – Česká centrála cestovního ruchu CzechTourism [online]. QCM, s.r.o. 2003. [cit 20.6.2006]. URL <[http:// www.czechtourism.cz](http://www.czechtourism.cz) >
- Ministerstvo zahraničních věcí republiky [online]. Copyright 2006. [cit 13.6.2006]. URL <<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/www.mzv.cz> >
- Ministerstvo průmyslu a obchodu [online]. Copyright 2005 Ministerstvo průmyslu a obchodu. [cit 20.5.2006]. URL <[http:// www.mpo.cz](http://www.mpo.cz) >
- Český statistický úřad [online]. Copyright Český statistický úřad, 2006. Aktualizováno dne 30.6.2006. [cit 7.7.2006]. URL <[http:// www.czso.cz](http://www.czso.cz) >
- Česká centrální banka [online]. Copyright© Česká národní banka, 2003-2006. [cit 30.8.2006]. URL <http://www.cnb.cz/financni_trhy/devizovy_kurz/kurzy_ostatnich_men/kurzy.jsp?mesic=8&rok=2006 >
- Česká agentura na podporu obchodu [online]. Copyright © 2004-2006 Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade. [cit 20.5.2006]. URL <<http://www.czechtrade.cz>>
- Česká agentura na podporu obchodu [online]. Copyright 1997-2006 CzechTrade. [cit 20.5.2006]. URL <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/brazilie/1000631/>>

Internetové stránky a katalogy cestovních kanceláří:

- ALEXANDRIA [online]. C.2006. [cit 3.8.2006]. URL <<http://www.alexandria.cz> >
- CESTOVNÍ KANCELÁŘ RUEFA REISEN [online]. © 2003 Cestovní kancelář RUEFA REISEN s.r.o. [cit 3.8.2006]. URL <[http:// www.ruefa.cz](http://www.ruefa.cz)>
- ČEDOK [online]. ©2004-2006 cestovní kancelář Čedok. [cit 3.8.2006]. URL <<http://www.cedok.cz> >
- EMMA AGENCY [online]. Copyright 2006. [cit 3.8.2006]. URL <<http://www.emma.cz>>
- ESO TRAVEL [online]. Copyright 2006. [cit 3.8.2006]. URL <<http://www.esotravel.cz> >
- EXIM TOURS [online]. Copyright Exim tours 2005. [cit 3.8.2006]. URL <<http://www.eximtours.cz> >
- FIRO TOUR [online]. Copyright 2006, FIROTOUR. [cit 3.8.2006]. URL <<http://www.firotour.cz> >

- MARCO POLO INTERNATIONAL [online]. Copyright 2004 Marco Polo International. [cit 3.8.2006]. URL <[http:// www.marco-polo.cz](http://www.marco-polo.cz) >
- SATUR [online]. Copyright 2006. [cit 3.8.2006]. URL <[http:// www.satur.cz](http://www.satur.cz) >
- SIAM TRAVEL [online]. Copyright 2006. [cit 3.8.2006]. URL <<http://www.siamtravel.cz> >
- SPORT-S [online]. Copyright 2006. [cit 3.8.2006]. URL <[http:// www.sport-s.cz](http://www.sport-s.cz) >
- WICOMT [online]. Copyright 2006. [cit 3.8.2006]. URL <[http:// www.wicomt.cz](http://www.wicomt.cz)>
- ACORD - CA [online]. c2006. [cit 3.8.2006]. URL <[http:// www.caacord.cz](http://www.caacord.cz)>
- AGMA TOUR-CK [online]. c2006. [cit 3.8.2006]. URL <<http://www.agmatour.cz>>
- ALINEA-CK [online]. c2006. [cit 3.8.2006]. URL <[http:// www.alinea.cz](http://www.alinea.cz)>
- JL TOURIST PRAHA, v. o. s. - CK [online]. Copyright 2006. [cit 3.8.2006]. URL <[http:// jltourist.sweb.cz](http://jltourist.sweb.cz)>
- Montana club - CK [online]. Copyright 2006 Montana club. [cit 3.8.2006]. URL <[http:// www.montanaclub.cz](http://www.montanaclub.cz)>
- VERANA -TOUR - CK [online]. Copyright 2006. [cit 3.8.2006]. URL <<http://www.verana.cz> >
- America Tours [online]. Copyright 2006 America Tours. [cit 3.8.2006]. URL <[http:// www.americatours.cz](http://www.americatours.cz)>
- CK Jihotransa [online]. Copyright 2006. [cit 3.8.2006]. URL <<http://www.alexandria.cz> >- www.jihotransa.cz
- CK Livingstone [online]. Copyright 2006. [cit 3.8.2006]. URL <<http://www.livingstone.cz>>
- CK Soleada [online]. Copyright 2005 Soleada [cit 3.8.2006]. URL <<http://www.soleada.cz>>
- Adventura [online]. Copyright Adventura 2006. [cit 3.8.2006]. URL <<http://www.adventura.cz> >

SEZNAM ZKRATEK

ALADI	Asociación Latinoamericana de Integración - Latinskoamerické integrační sdružení
BNDES	Banco Nacional de Desenvolvimento Econômico e Social - Národní banka pro hospodářský a sociální rozvoj
BID	Meziamerická rozvojová banka
BFR	Brazilská federativní republika
BRL	Brazilský reál (mezinárodní značení)
CA	Cestovní agentura
CK	Cestovní kancelář
CR	Cestovní ruch
ČR	Česká republika
DBB	Doing business in Brazil
EMBRATUR	Brazilský turistický institut
EU	Evropská unie
ETC	Evropská komise cestovního ruchu
FTAA	Celoamerická zón volného obchodu
FUNAI	Národní nadace pro Indiány
HDP	Hrubý domácí produkt
HNZ	Hnutí nezúčastněných zemí
IBGE	Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística - Brazilský institut geografie a statistiky
MERCOSUR	Mercado Común del Cono Sur - Společný trh Jižní Ameriky
MMF	Mezinárodní měnový fond
OSN	Organizace spojených národů
PZI	Přímé zahraniční investice
SELA	Sistema Económico Latinoamericano - Latinskoamerický hospodářský systém
TIAR	Meziamerickou dohodu o vzájemné pomoci
WTO	World Trade Organization – Světová obchodní organizace
WTO	Světová organizace cestovního ruchu
WTTC	World Travel and Tourism Council- Světová komise cestování a turismu

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1– Dotazník rozesílaný cestovním kancelářím
- Příloha 2 – Mapa Brazílie (srovnání velikosti ČR x Brazílie)
- Příloha 3 – Administrativní členění
- Příloha 4 – Struktura politického systému
- Příloha 5 - Složení vlády
- Příloha 6- Brazílská ekonomika v číslech
- Příloha 7 – Příjezdový cestovní ruch
- Příloha 8 – Návštěvnost Brazílie dle zemí původu a způsobu vstupu
- Příloha 9 – Charakteristika zahraničních turistů při návštěvě Brazílie
- Příloha 10 – Turistická lákadla
- Příloha 11 - Zastoupení ČR v Brazílii

PŘÍLOHY

Příloha 1– Dotazník rozesílaný cestovním kancelářím

Organizuje Vaše CK zájezdy do Brazílie?

- Ne   Ano
- Pobytové
 Poznávací
 Pobytové i poznávací

Kolik Vaše CK pořádala zájezdů do Brazílie?

- a. v roce 2002   0 ▼
b. v roce 2003   0 ▼
c. v roce 2004   0 ▼
d. v roce 2005   0 ▼
e. v roce 2006   0 ▼

Kolik Vaše CK uskutečnila zájezdů do Brazílie?

- a. v roce 2002   0 ▼
b. v roce 2003   0 ▼
c. v roce 2004   0 ▼
d. v roce 2005   0 ▼
e. v roce 2006   0 ▼

Kolik českých turistů s Vaší CK do Brazílie vycestovalo?

- a. v roce 2002
b. v roce 2003
c. v roce 2004
d. v roce 2005
e. v roce 2006

Jaký typ zájezdů převažuje v posledních letech?

- Pobytový   Poznávací

Jaká byla nejžádanější destinace? (možnost několikanásobné volby)

☐ Belém	☐ Foz Iguacu	☐ Recife
☐ Belo Horizonte	☐ Ilha Grande	☐ Rio de Janeiro
☐ Brasília	☐ Manaus	☐ Río Negro a Amazonka
☐ Fortaleza	☐ Pantanal	☐ Salvador
		☐ Sao Paulo

Poznámky a postřehy:

Příloha 2 – Mapa Brazílie (srovnání velikosti ČR x Brazílie)

Příloha 3 – Administrativní členění

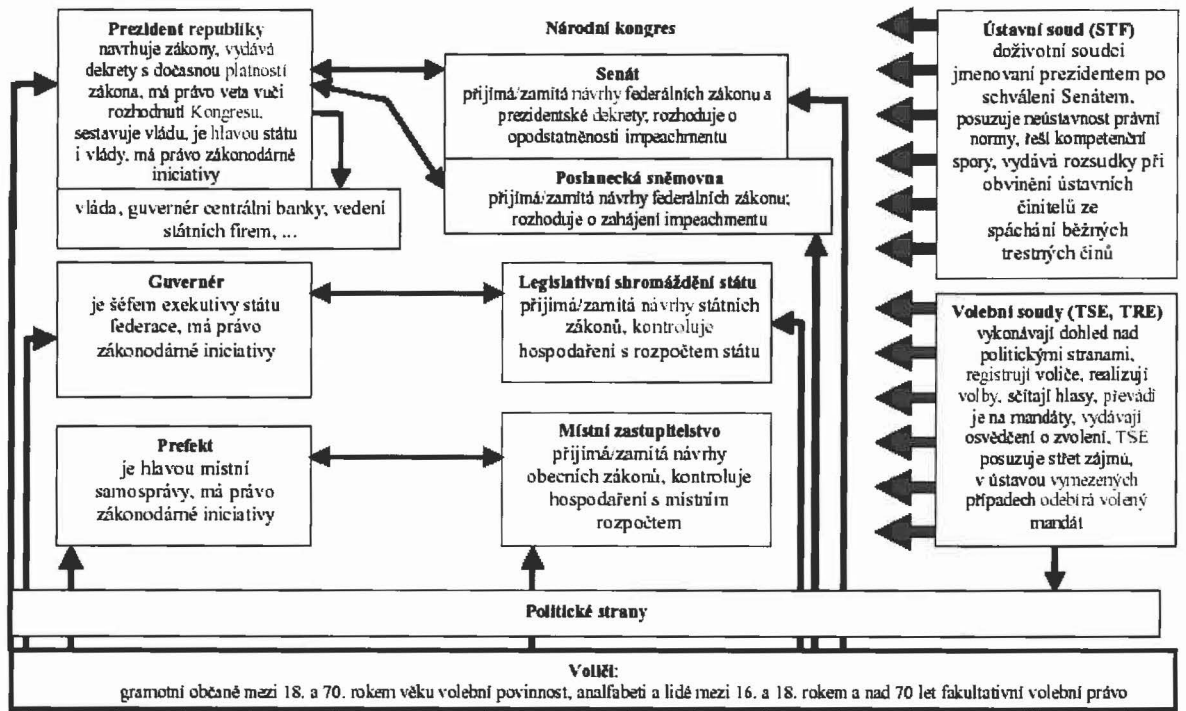
Acre (AC)	Maranhão (MA)	Rio de Janeiro (RJ)
Alagoas (AL)	Mato Grosso (MT)	Rio Grande do Norte (RN)
Amapá (AP)	Mato Grosso do Sul (MS)	Rio Grande do Sul (RS)
Amazonas (AM)	Minas Gerais (MG)	Rondônia (RO)
Bahia (BA)	Pará (PA)	Roraima (RR)
Ceará (CE)	Paraíba (PB)	Santa Catarina (SC)
Distrito Federal (DF)	Paraná (PR)	São Paulo (SP)
Espírito Santo (ES)	Pernambuco (PE)	Sergipe (SE)
Goiás (GO)	Piauí (PI)	Tocantins (TO)

Brazílie: Regionální ukazatele (v roce 2000)

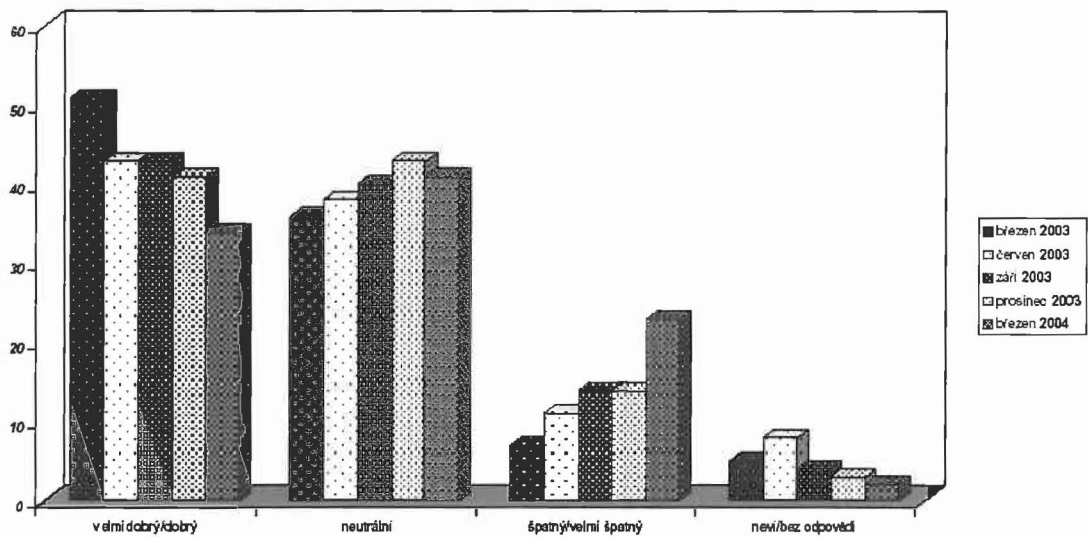
Region/state	GDP R\$ millions	GDP per capita	Branches	Area (‘000 km ²)	Branches/ ‘000 km ²	Population (millions)	Branches/ 100,000	Municipalities w/no services
North	50,650	3,907	557	3,853.3	0.14	12.90	4.32	269
Rondônia	5,625	4,065	24	237.6	0.10	1.38	1.74	25
Acre	1,703	3,037	13	152.6	0.09	0.56	2.33	14
Amazonas	18,873	6,668	120	1,570.7	0.08	2.81	4.27	40
Roraima	1,117	3,417	247	224.3	1.10	0.32	76.14	11
Pará	18,914	3,041	74	1,247.7	0.06	6.19	1.20	63
Amapá	1,968	4,098	13	142.8	0.09	0.48	2.73	11
Tocantins	2,450	2,110	66	277.6	0.24	1.16	5.70	105
Northeast	144,135	3,014	2,327	1,554.3	1.50	47.74	4.87	822
Maranhão	9,207	1,627	106	332.0	0.32	5.65	1.88	91
Piauí	5,330	1,872	727	251.5	2.89	2.84	25.57	187
Ceará	20,800	2,794	322	148.8	2.16	7.43	4.33	60
Rio Grande do Norte	9,293	3,343	241	52.8	4.56	2.78	8.68	122
Paraíba	9,238	2,681	147	56.4	2.60	3.44	4.27	175
Pernambuco	29,127	3,673	415	98.3	4.22	7.92	5.24	42
Alagoas	7,023	2,485	101	27.8	3.64	2.82	3.58	44
Sergipe	5,921	3,310	124	21.9	5.66	1.78	6.95	18
Bahia	48,197	3,680	144	564.7	0.26	13.07	1.10	83
Southeast	636,394	8,774	8,942	924.5	9.67	72.41	12.35	261
Minas Gerais	106,169	5,925	283	586.5	0.48	17.89	1.58	225
Espírito Santo	21,530	6,931	1,774	46.1	38.50	3.10	57.28	2
Rio de Janeiro	137,877	9,571	1,565	43.7	35.82	14.39	10.87	2
São Paulo	370,819	9,995	5,320	248.2	21.43	37.03	14.37	32
South	193,534	7,692	3,376	576.4	5.86	25.11	13.45	202
Paraná	65,969	6,882	1,250	199.3	6.27	9.56	13.07	63
Santa Catarina	42,428	7,902	1,344	95.3	14.10	5.36	25.09	44
Rio Grande do Sul	85,138	8,341	782	281.7	2.78	10.19	7.68	95
Central-West	76,542	6,559	1,194	1,606.4	0.74	11.64	10.26	107
Mato Grosso do Sul	11,861	5,697	261	357.1	0.73	2.08	12.56	13
Mato Grosso	13,428	5,342	510	903.4	0.56	2.50	20.36	47
Goiás	21,665	4,316	208	340.1	0.61	5.00	4.16	39
Distrito Federal	29,587	14,405	215	5.8	37.06	2.05	10.48	8
Brazil	1,101,255	6,473	16,396	8,514.9	1.93	169.80	9.66	1,661

Source: Instituto Brasileira de Geografia e Estatística (IBGE).

Příloha 4 – Struktura politického systému

Vývoj hodnocení výkonu vlády prezidenta Luly podle průzkumu veřejného mínění (v %)

Zdroj: IBOPE

Příloha 5 - Složení vlády¹

Ministr vnějších vztahů	Celso Luiz Nunez Amorim
Ministr financí	Guido Mantega
Ministr obrany	Francisco W. Pires de Souza
Ministr spravedlnosti	Márcio Thomaz Bastos
Ministr dopravy	Paulo Sérgio de Oliveira Passos
Ministr zemědělství, chovu dobytka a zásobování	Roberto Rodrigues
Ministr školství	Fernando Haddad
Ministr práce a zaměstnanosti	Luiz Marinho
Ministr zdravotnictví	José Agenor Álvares da Silva
Ministr rozvoje, průmyslu a obchodu	Luiz Fernando Furlan
Ministryně dolů a energie	Silas Rondeao Cavalcante Silva
Ministr plánování a rozpočtu	Paulo Bernardo Silva
Ministr spojů	Helio Calixto da Costa
Ministr sociálního zabezpečení	Nelson Machado
Ministr kultury	Gilberto Gil
Ministryně životního prostředí	Marina Silva
Ministr vědy a technologie	Sergio Rezende
Ministr sportu	Orlando Silva de Jesus Júnior
Ministr národní integrace	Pedro Brito do Nascimento
Ministr zemědělského rozvoje	Guilherme Cassel
Ministr turistiky	Walfrido Mares Guia
Ministr měst	Márcio Fortes de Almeida
Ministr sociálního rozvoje a boje proti hladu	Patrus Ananias de Sousa
Vedoucí Kanceláře prezidenta republiky	Dilma Rousseff
Generální tajemník prezidentského úřadu	Luiz Dulci
Tajemník pro komunikaci s vládou	Luiz Gushiken
Zvláštní tajemník pro ekonomický a sociální rozvoj	Jacques Wagner
Zvláštní tajemník pro lidská práva	Paulo Vannuchi
Guvernér Centrální banky	Henrique de Campos Meirelles

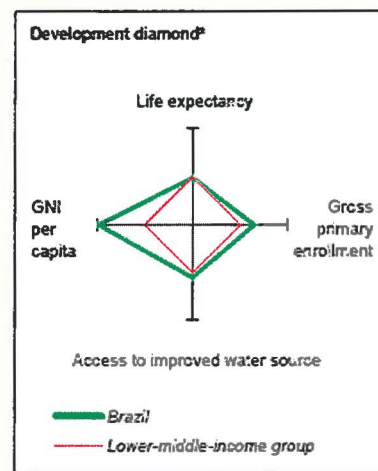
¹ www.mzv.cz - Souhrnná teritoriální informace za rok 2005, aktuální stav k 8.6.2006

Příloha 6- Brazílská ekonomika v číslech

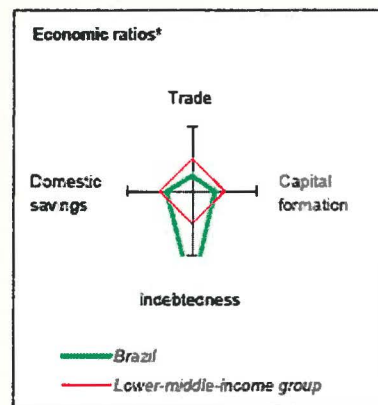
Brazil at a glance

3/14/08

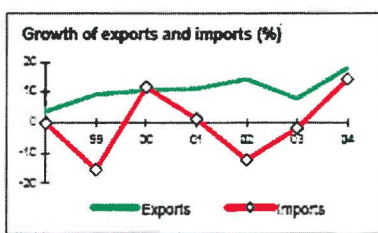
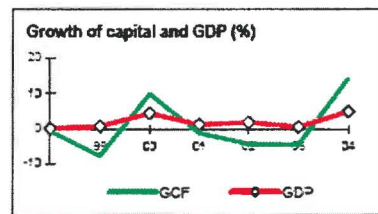
POVERTY and SOCIAL	Brazil	Latin America & Carib.	Lower-middle-income
2004			
Population, mid-year (millions)	178.7	541	2,430
GNI per capita (Atlas method, US\$)	3,090	3,000	1,560
GNI (Atlas method, US\$ billions)	551.6	1,948	3,847
Average annual growth, 1998-04			
Population (%)	1.2	1.4	1.0
Labor force (%)	1.5	0.9	0.7
Most recent estimate (latest year available, 1998-04)			
Poverty (% of population below national poverty line)	22	..	..
Urban population (% of total population)	83	77	49
Life expectancy at birth (years)	69	71	70
Infant mortality (per 1,000 live births)	33	28	33
Child malnutrition (% of children under 5)	..	..	11
Access to an improved water source (% of population)	89	89	81
Literacy (% of population age 15+)	86	89	80
Gross primary enrollment (% of school-age population)	140	123	114
Male	153	126	115
Female	144	122	113

KEY ECONOMIC RATIOS and LONG-TERM TRENDS	1984	1994	2003	2004	
GDP (US\$ billions)	209.0	546.2	605.7	604.0	
Gross capital formation/GDP	15.7	22.1	19.8	21.3	
Exports of goods and services/GDP	13.5	9.5	16.4	18.0	
Gross domestic savings/GDP	21.4	22.5	23.4	25.6	
Gross national savings/GDP	..	21.3	20.4	25.6	
Current account balance/GDP	-0.1	-0.3	0.8	1.0	
Interest payments/GDP	4.6	1.1	2.0	2.1	
Total debt/GDP	49.7	27.0	40.6	35.2	
Total debt service/exports	45.4	31.2	65.2	45.4	
Present value of debt/GDP	..	..	50.2	..	
Present value of debt/exports	..	..	292.1	..	
(average annual growth)	1984-94	1994-04	2003	2004	2004-08
GDP	2.0	2.1	0.5	4.9	3.3
GDP per capita	0.2	0.6	-0.7	3.7	2.1
Exports of goods and services	0.1	0.7	7.0	18.0	1.9

STRUCTURE of the ECONOMY	1984	1994	2003	2004
(% of GDP)				
Agriculture	11.5	9.9	10.2	10.4
Industry	45.7	40.0	39.9	40.0
Manufacturing	33.9	23.7	11.1	..
Services	42.6	50.2	50.0	49.6
Household final consumption expenditure	70.4	59.8	58.7	55.4
General gov't final consumption expenditure	8.3	17.0	19.9	18.5
Imports of goods and services	7.9	8.2	12.8	13.4
(average annual growth)	1984-94	1994-04	2003	2004
Agriculture	2.2	4.1	5.5	5.3
Industry	0.7	1.8	-1.0	6.2
Manufacturing	-0.7	1.2	2.7	..
Services	2.6	1.7	-0.7	-5.5
Household final consumption expenditure	1.3	1.0	-3.3	4.3
General gov't final consumption expenditure	4.6	2.8	12.7	0.7
Gross capital formation	3.7	0.8	-4.5	14.3
Imports of goods and services	7.1	2.0	-1.9	14.3

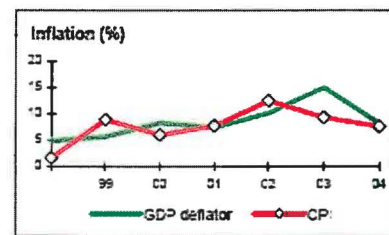

Note: 2004 data are preliminary estimates.

* The diamonds show four key indicators in the country (in bold); compared with its income-group average. If data are missing, the diamond will be incomplete.

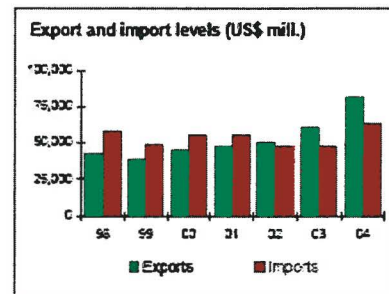
PRICES and GOVERNMENT FINANCE

	1984	1994	2003	2004
Domestic prices				
(% change)				
Consumer prices	192.1	2,075.9	9.3	7.6
Implicit GDP deflator	212.5	2,239.1	15.0	8.2
Government finance				
(% of GDP, includes current grants)				
Current revenue	9.1	18.8	23.7	..
Current budget balance	-1.4	-15.8	3.0	..
Overall surplus/deficit	-1.9	..	3.8	..

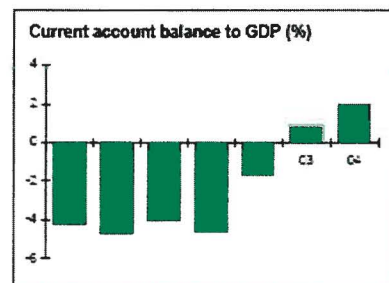
TRADE

	1984	1994	2003	2004
(US\$ millions)				
Total exports (fob)	27,004	43,545	60,832	61,466
Coffee	1,771	2,500	3,458	4,759
Soybeans	2,570	4,135	4,290	5,305
Manufactures	14,530	27,691	39,853	52,945
Total imports (cif)	13,917	33,079	48,291	62,809
Food	..	2,014	924	1,056
Fuel and energy	7,345	2,339	6,579	10,317
Capital goods	2,151	12,690	10,350	12,132
Export price index (2000=100)	85	99	97	106
Import price index (2000=100)	45	70	72	90
Terms of trade (2000=100)	185	141	128	120

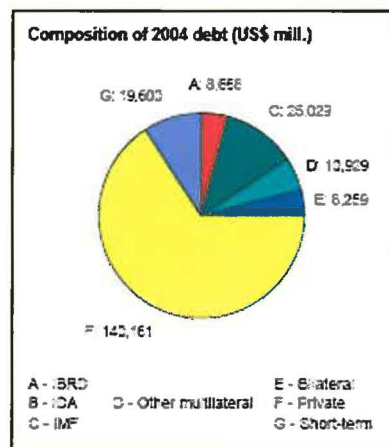
BALANCE of PAYMENTS

	1984	1994	2003	2004
(US\$ millions)				
Exports of goods and services	26,935	46,702	63,531	109,059
Imports of goods and services	17,595	40,131	63,088	60,069
Resource balance	11,343	6,571	19,883	28,990
Net income	-11,472	-10,648	-12,552	-20,520
Net current transfers	10	2,588	2,867	3,266
Current account balance	-119	-1,689	4,178	11,736
Financing items (net)	5,485	9,037	-15,851	-15,377
Changes in net reserves	-5,369	-7,348	11,473	3,639
Memo:				
Reserves including gold (US\$ millions)	11,995	38,508	46,298	52,935
Conversion rate (DEC, local/US\$)	6.72E+10	0.8	3.1	2.9

EXTERNAL DEBT and RESOURCE FLOWS

	1984	1994	2003	2004
(US\$ millions)				
Total debt: outstanding and disbursed	103,663	152,433	235,431	212,646
IBRD	3,969	8,311	8,588	8,665
IDA	0	0	0	0
Total debt: service	13,710	15,940	56,718	50,992
IBRD	669	1,683	2,010	1,843
IDA	0	0	0	0
Composition of net resource flows				
Official grants	41	89	82	..
Official creditors	1,536	-2,293	-2,272	-2,766
Private creditors	4,550	4,671	316	-17,735
Foreign direct investment (net inflows)	1,594	3,072	10,144	..
Portfolio equity (net inflows)	0	7,280	2,973	..
World Bank program				
Commitments	366	1,024	1,150	1,215
Disbursements	1,300	640	1,291	1,447
Principal repayments	332	1,346	1,833	1,564
Net flows	665	-706	-342	-116
Interest payments	336	537	377	260
Net transfers	631	-1,242	-719	-396

Příloha 7 – Příjezdový cestovní ruch

International Tourist Arrivals by Country of Destination													
	Series	International Tourist Arrivals (1000)						Market share in the region (%)		Change (%)		Average annual growth (%)	
		1990	1995	2000	2002	2003	2004*	1995	2004*	03/02	04*/03	90-95	95-00
Americas		92,803	108,994	128,160	116,637	113,093	125,767	100	100	-3.0	11.2	3.3	3.3
North America		71,743	80,664	91,505	83,306	77,417	85,846	74.0	68.3	-7.1	10.9	2.4	2.6
Canada	TF	15,209	16,932	19,627	20,057	17,534	19,150	15.5	15.2	-12.6	9.2	2.2	3.0
Mexico	TF	17,172	20,241	20,641	19,667	18,665	20,618	18.6	16.4	-5.1	10.5	3.3	0.4
United States	TF	39,362	43,491	51,237	43,582	41,218	46,077	39.9	36.6	-5.4	11.8	2.0	3.3
Caribbean		11,392	14,024	17,085	16,011	17,049	18,187	12.9	14.5	6.5	6.7	4.2	4.0
Anguilla	TF	31	39	44	44	47	54	0.0	0.0	6.8	14.9	4.7	2.4
Antigua, Barb	TF	206	220	207	198	224	245	0.2	0.2	13.1	9.4	1.3	-1.2
Aruba	TF	433	619	721	643	642	728	0.6	0.6	-0.2	13.4	7.4	3.1
Bahamas	TF	1,562	1,598	1,544	1,513	1,510	1,561	1.5	1.2	-0.2	3.4	0.5	-0.7
Barbados	TF	432	442	545	498	531	552	0.4	0.4	6.7	3.8	0.5	4.3
Bermuda	TF	435	387	332	284	257	272	0.4	0.2	-9.7	5.9	-2.3	-3.0
Bonaire	TF	37	59	51	52	62	63	0.1	0.1	19.2	1.6	9.8	-2.9
Br. Virgin Is	TF	160	219	272	282	271	332	0.2	0.3	-4.0	22.6	6.5	4.4
Cayman Islands	TF	253	361	354	303	294	260	0.3	0.2	-2.9	-11.6	7.4	-0.4
Cuba	TF	327	742	1,741	1,656	1,847	2,017	0.7	1.6	11.5	9.2	17.8	18.6
Curaçao	TF	219	224	191	218	221	223	0.2	0.2	1.6	0.9	0.5	-3.1
Dominica	TF	45	60	70	69	73	79	0.1	0.1	5.4	8.3	5.9	3.1
Dominican Rp	TF	1,305	1,776	2,978	2,811	3,282	3,450	1.6	2.7	16.8	5.1	6.4	10.9
Grenada	TF	76	108	129	132	142	134	0.1	0.1	7.5	-6.0	7.3	3.6
Guadeloupe	TCE	331	640	603	..	439	456	0.6	0.4	..	3.9	14.1	-1.2
Haiti	TF	144	145	140	..	..	..	0.1	..	..	..	0.1	-0.7
Jamaica	TF	989	1,147	1,323	1,266	1,350	1,415	1.1	1.1	6.6	4.8	3.0	2.9
Martinique	TF	282	457	526	447	453	471	0.4	0.4	1.4	3.9	10.1	2.9
Montserrat	TF	13	19	10	10	8	10	0.0	0.0	-12.6	14.1	7.9	-11.5
Puerto Rico	TF	2,560	3,131	3,341	3,087	3,238	3,541	2.9	2.8	4.9	9.4	4.1	1.3
Saba	TF	..	10	9	11	10	11	0.0	0.0	-9.1	10.0	..	-1.9
Saint Lucia	TF	141	231	270	253	277	298	0.2	0.2	9.3	7.8	10.4	3.2
St. Eustatius	TF	..	9	9	10	11	11	0.0	0.0	7.1	5.7	..	0.7
St. Kitts-Nev	TF	73	79	73	68	91	120	0.1	0.1	34.8	31.9	1.6	-1.6
St. Maarten	TF	545	449	432	381	428	475	0.4	0.4	12.3	11.1	-3.8	-0.8
St. Vincent, Grenadines	TF	54	60	73	78	79	87	0.1	0.1	1.2	10.4	2.1	4.0
Trinidad Tbg	TF	195	260	399	384	409	443	0.2	0.4	6.5	8.2	5.9	8.9
Turks, Caicos	TF	49	79	152	155	164	..	0.1	..	5.5	..	10.0	14.0
US. Virgin Is	TF	463	454	546	520	538	544	0.4	0.4	3.5	1.1	-0.4	3.8
Central America		1,945	2,611	4,346	4,703	4,899	6,771	2.4	4.6	4.2	17.8	6.1	10.7
Belize	TF	197	131	196	200	221	231	0.1	0.2	10.5	4.5	-7.8	8.4
Costa Rica	TF	435	785	1,088	1,113	1,239	1,453	0.7	1.2	11.3	17.3	12.5	6.7
El Salvador	TF	194	235	795	951	857	966	0.2	0.8	-9.8	12.7	3.9	27.6
Guatemala	TF	509	563	826	884	880	1,182	0.5	0.9	-0.5	34.3	2.0	8.0
Honduras	TF	290	271	471	550	611	672	0.2	0.5	11.1	10.1	-1.3	11.7
Nicaragua	TF	106	281	486	472	526	615	0.3	0.5	11.5	16.9	21.5	11.6
Panama	TF	214	345	484	534	566	652	0.3	0.5	6.0	15.2	10.0	7.0
South America		7,722	11,696	15,224	12,618	13,729	15,953	10.7	12.7	8.8	16.2	8.7	5.4
Argentina	TF	1,930	2,289	2,909	2,820	2,995	3,353	2.1	2.7	6.2	12.0	3.5	4.9
Bolivia	TF	254	284	319	334	370	405	0.3	0.3	10.8	9.5	2.3	2.4
Brazil	TF	1,091	1,991	5,313	3,783	4,091	4,725	1.8	3.8	8.1	15.5	12.8	21.7
Chile	TF	943	1,540	1,742	1,412	1,614	1,785	1.4	1.4	14.3	10.6	10.3	2.5
Colombia	TF	813	1,399	557	567	625	791	1.3	0.6	10.2	26.6	11.5	-16.8
Ecuador	VF	362	440	627	683	761	793	0.4	0.6	11.4	4.1	4.0	7.3
French Guiana	TF	..	..	..	65	..	..	..	..	..	..	..	..
Guyana	TF	64	106	105	104	101	122	0.1	0.1	-3.3	20.9	10.6	-0.2
Paraguay	TF	280	438	289	250	268	309	0.4	0.2	7.2	15.3	9.4	-8.0
Peru	TF	317	444	796	862	1,024	1,203	0.4	1.0	18.8	17.5	7.0	12.4
Sunname	TF	46	43	58	..	..	138	0.0	0.1	..	..	-1.3	6.2
Uruguay	TF	..	2,022	1,968	1,258	1,420	1,756	1.9	1.4	12.9	23.7	..	-0.5
Venezuela	TF	525	700	469	432	337	492	0.6	0.4	-21.9	45.9	5.9	-7.7

Source: World Tourism Organization (WTO) ©

(Data as collected by WTO November 2005)

Příloha 8 – Návštěvnost Brazílie dle zemí původu a způsobu vstupu

TURISMO RECEPTIVO

1- ENTRADA DE TURISTAS NO BRASIL — 2004 - 2005

1.1 - ENTRADA DE TURISTAS NO BRASIL, SEGUNDO O PAÍS DE RESIDÊNCIA PERMANENTE E VIAS DE ACESSO

PAÍS DE RESIDÊNCIA PERMANENTE	VIA AÉREA		VIA MARÍTIMA		VIA TERRESTRE		VIA FLUVIAL		TOTAL	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005
ÁFRICA	62.400	72.751	846	1.271	1.151	1.386	281	268	64.678	75.676
ÁFRICA DO SUL	31.208	34.696	426	817	737	822	44	45	32.415	38.159
ANGOLA	13.506	14.005	19	56	151	165	-	-	13.679	14.228
CABO VERDE	-	11.620	-	-	-	-	-	-	-	11.620
GUINÉIA	1.583	1.785	8	33	20	19	2	2	1.811	1.810
OUTROS	16.100	10.580	395	565	243	320	235	221	16.973	11.660
AMÉRICA CENTRAL	33.065	36.448	1.108	1.542	1.593	1.935	124	156	35.830	40.081
COSTA RICA	8.236	8.802	25	43	470	547	8	10	6.741	7.202
PANAMÁ	9.285	10.145	28	33	270	302	25	38	9.586	10.518
PORTO RICO	2.670	3.424	4	11	77	160	-	-	2.751	3.595
OUTROS	14.832	18.277	1.053	1.455	776	926	91	110	16.752	18.768
AMÉRICA DO NORTE	794.470	887.129	9.172	13.965	30.333	35.690	4.620	4.993	838.595	941.777
CANADÁ	61.702	68.372	810	1.362	3.520	4.381	883	965	66.895	75.100
ESTADOS UNIDOS	670.496	749.914	8.168	12.393	23.561	27.293	3.748	3.999	705.993	793.559
MÉXICO	52.272	68.843	174	250	3.252	4.016	9	9	65.707	73.118
AMÉRICA DO SUL	812.048	867.791	4.159	6.735	1.905.945	1.132.298	6.863	9.378	1.829.017	2.016.202
ARGENTINA	473.296	483.837	2.480	3.816	448.316	463.882	392	664	922.484	992.289
BOLÍVIA	31.979	34.814	3	4	28.216	33.763	41	59	60.239	68.670
CHILE	91.546	101.690	576	1.018	82.562	86.929	42	118	166.028	180.653
COLÔMBIA	35.499	39.854	110	179	8.534	7.188	20	31	42.163	47.230
EQUADOR	12.696	14.234	5	6	838	905	4	4	13.343	15.140
GUINÉIA FRANCESA	11.825	13.485	14	16	84	67	2.581	3.204	14.244	17.372
GUINÉIA, REPÚBLICA	684	553	2	8	2.566	2.689	-	-	3.221	3.248
PARAGUAI	30.868	38.415	8	26	170.456	208.471	3.432	4.116	204.782	248.030
PERU	40.720	43.034	232	388	15.564	16.507	131	312	56.847	60.251
SURINAME	2.807	2.852	-	-	80	82	32	41	2.899	2.755
JRUGUJA	52.613	55.544	696	1.107	258.239	284.805	184	191	309.732	341.847
VENEZUELA	27.775	31.496	35	59	16.421	17.002	28	38	44.257	48.598
ÁSIA	108.054	120.081	9.486	14.417	14.317	15.915	776	945	132.633	151.358
CHINA	14.887	18.072	870	1.323	426	502	122	120	16.365	18.017
CORÉIA	20.084	22.727	123	209	1.128	1.345	18	34	21.253	24.315
JAPÃO	50.335	58.421	278	483	10.184	11.158	9	24	60.806	68.068
OUTROS	22.746	24.881	8.215	12.422	2.579	2.910	827	787	34.166	40.960
EUROPA	1.714.841	1.907.372	27.840	41.059	83.880	111.119	7.883	9.671	1.834.164	2.069.221
ALEMANHA	263.021	271.371	4.521	8.357	24.419	28.575	2.128	2.295	284.889	308.598
AUSTRIA	17.069	18.140	302	488	3.507	3.777	156	153	21.034	22.568
BÉLGICA	26.950	30.783	119	275	1.413	1.590	87	93	28.549	32.741
DINAMARCA	13.806	18.818	617	1.004	1.084	1.735	85	115	15.655	19.672
ESPANHA	147.895	183.903	1.079	1.516	8.343	7.446	104	114	155.421	172.979
FINLÂNDIA	-	33.557	-	-	-	-	-	-	-	33.557
FRANÇA	213.700	239.317	1.901	2.425	7.539	8.910	1.020	1.447	224.180	252.090
GRÉCIA	8.521	8.807	2.734	3.527	1.172	1.389	278	383	10.703	12.108
HOLANDA	98.232	104.486	633	1.023	3.270	3.831	345	336	102.480	109.708
HUNGRIA	-	10.111	-	-	-	8.253	-	-	-	10.364
INGLATERRA	138.236	151.801	3.446	5.681	8.829	10.318	1.823	1.934	150.388	169.514
IRLÂNDIA	-	10.014	-	-	-	3.111	-	-	-	13.125
ITÁLIA	269.302	294.508	1.771	2.630	5.438	6.063	52	79	276.563	303.578
NORUEGA	21.282	23.786	791	1.457	1.404	1.490	83	79	23.560	26.612
POLÓNIA	-	18.170	-	-	-	3.365	-	-	-	19.535
PORTUGAL	334.595	354.504	403	880	1.900	2.163	90	93	336.888	357.940
SUÉCIA	36.247	43.833	250	389	1.184	1.402	148	140	37.809	45.764
SUIÇA	75.884	80.748	782	1.031	8.585	7.675	82	134	83.113	89.769
OUTROS	53.416	38.838	8.459	12.386	9.553	11.226	1.444	2.254	72.904	82.762
OCEANIA	18.006	19.272	239	379	4.660	6.297	67	75	22.972	26.023
AUSTRÁLIA	14.380	15.537	200	322	3.625	5.037	49	53	18.454	20.949
NOVA ZELÂNDIA	3.626	3.735	39	57	835	1.260	18	22	4.518	5.074
ORIENTE MÉDIO	22.480	24.811	586	733	8.386	9.478	107	116	32.159	35.138
ARÁBIA SAUDITA	789	881	2	7	9	13	-	-	800	851
IRAQUE	81	96	14	38	-	-	-	-	95	134
ISRAEL	17.326	18.878	38	78	8.887	9.133	42	49	26.065	28.138
OUTROS	4.282	4.978	532	810	290	332	85	87	5.169	5.887
PAÍSES NÃO ESPECIFICADOS	3.473	2.408	157	261	25	25	-	-	3.655	2.684
TOTAL	3.568.777	3.938.063	53.583	80.362	1.150.610	1.314.143	20.723	25.602	4.793.703	5.358.170

Fonte: DFF e EMBRATUR

Zdroj: Embratur a DFF

Příloha 9 – Característica zahraničních turistů při návštěvě Brazílie

SÍNTESE BRASIL – 2003					
VIAGEM					
Motivação					
Lazer	53,9				
Negócios / Congressos / Convenções	26,0				
Visitar familiares / Amigos	17,1				
Estudo / Ensino / Pesquisa	1,1				
Tratamento de saúde	0,5				
Religião / Peregrinação	0,5				
Outros	0,9				
Tipo de alojamento utilizado (%)					
Hotel	63,7				
Casa de amigos / Parentes	24,0				
Apartamento / Casa alugada	5,1				
Apartamento / Casa própria	5,4				
Camping	0,6				
Outros locais	1,2				
Outros dados					
Informação de amigos	61,9				
Internet	13,4				
Folders / Guias	11,9				
Televisão	7,2				
Revista	3,9				
Jornal	1,5				
Outros meios de comunicação	0,3				
Organização da viagem					
Sozinho	27,1				
Com a família	45,1				
Com amigos	25,2				
Outros	2,6				
Organização da viagem					
Não organizada por agência	76,8				
Organizada por agência	23,2				
Experiência					
Não era a primeira vez	67,1				
Era a primeira vez	32,9				
Satisfação					
Superou	31,7				
Atendeu plenamente	56,5				
Atendeu em parte	9,6				
Decepcionou	2,2				
Retorno					
Pretendiam voltar ao Brasil	97,2				
Não pretendiam voltar ao Brasil	2,8				
Cidades visitadas					
Rio de Janeiro – RJ	36,9				
São Paulo – SP	18,5				
Salvador – BA	15,8				
Fortaleza – CE	8,5				
Recife – PE	7,5				
Foz do Iguaçu – PR	7,4				
Búzios – RJ	6,0				
Porto Alegre – RS	5,9				
Florianópolis – SC	5,3				
Belo Horizonte – MG	5,1				
Consumo médio					
Consumo médio					
Gasto médio per capita dia (US\$)	87,99				
Renda média per capita ano (US\$)	30.568,60				
* 1ª viagem					
PERFIL SOCIO-ECONÓMICO					
Idade (%)					
De 18 a 27 anos	17,4				
De 28 a 45 anos	48,8				
De 45 a 65 anos	29,7				
66 anos e mais	4,1				
Grau de instrução					
Fundamental	2,6				
Medio	25,1				
Superior	72,3				
Profissão					
Engenheiro	9,3				
Estudante	7,0				
Comerciante	6,6				
Professor	5,3				
Empresario	4,9				
Administrador	4,2				
Aposentado / Pensionista	4,1				
AVALIAÇÃO (INFRA-ESTRUTURA URBANA, EQUIPAMENTOS E SERVIÇOS)					
Serviços de hotel (%)					
Avaliação	Higiene / Limpeza	Atendimento	Preço		
Excelente	42,7	43,9	31,1		
Bom	48,9	48,7	55,6		
Regular	7,0	6,1	11,2		
Ruim	1,8	1,3	2,1		
Serviços de hotel					
Avaliação	Higiene / Limpeza	Atendimento	Qualidade da comida	Preço	Correio típico
Excelente	25,5	33,5	35,8	32,4	44,0
Bom	62,2	58,3	56,2	51,3	50,4
Regular	10,7	7,1	7,3	13,6	4,9
Ruim	1,6	1,1	0,7	2,7	0,7
Serviços de informação					
Avaliação	Extensão da informação		Precisão da informação		
Excelente	28,1		29,2		
Bom	55,7		55,3		
Regular	12,6		11,3		
Ruim	3,6		4,2		
Serviços de transporte					
Avaliação	Atendimento	Pontualidade no cumprimento do itinerário			
Excelente	42,8	42,7			
Bom	49,9	47,3			
Regular	5,3	7,0			
Ruim	2,0	3,0			
Serviços de apoio					
Avaliação	Conservação	Sinalização	Postos de serviço de apoio		
Excelente	26,2	27,1	27,2		
Bom	57,0	59,0	56,3		
Regular	9,7	10,8	14,9		
Ruim	7,1	3,1	1,6		
Sinalização turística					
Sinalização turística			10,3		
Limpeza pública			10,1		
Segurança pública			9,3		
Comunicações			8,6		
Transporte urbano			7,9		
Táxi			5,0		
Diversões noturnas			3,4		

Zdroj: Embratur: „Estudo da demanda turística internacional 2003“

Příloha 10 – Turistická lákadla

Vodopády Iguacu – Pantanal - Rio de Janeiro

Příloha 11 - Zastoupení ČR v Brazílii

a) Velvyslanectví ČR v Brasília²

Embaixada da República Tcheca
Setor de Embaixadas Sul, Quadra 805, Lote 21,
Caixa postal 170, CEP 70359-970, Brasília – DF

tel.: ústředna: +55-61/242 77 85 nebo 242 79 05
konzulární pohotovost (mobil): +55-61/92280425
fax: +55-61/242 78 33
e-mail: brasilgia@embassy.mzv.cz
web: www.mzv.cz/brasilgia

b) Generální konzulát v Rio de Janeiru³

Consulado Geral da República Tcheca
Rua Maria Eugênia, 461, Humaitá - Botafogo
CEP 22261-088, Rio de Janeiro (RJ)

tel.: ústředna: +55-21/23 70 799, 253 78 238
konzulární pohotovost: +55-21/81511596
fax: +55-21/253 920 079
E-mail: rio@embassy.mzv.cz
Web: www.mzv.cz/riodejaneiro

c) Generální konzulát v São Paulu⁴

Consulado Geral da República Tcheca
Av. Morumbi, 635, Jardim Guedalla, CEP 05607-000, São Paulo - SP
tel.: ústředna: + 55-11/303 117 29, 303 189 97, 381 437 28

konzulární pohotovost (mobil): +55-11/96891805

---

² Diplomatická působnost pro celé území Brazílské federativní republiky. Konzulárně zpracovává státy: Distrito Federal, Goiás, Mato Grosso a Rondônia

³ Konzulární působnost pro brazilské státy: Rio de Janeiro, Espírito Santo, Bahia, Minas Gerais, Pernambuco, Paraíba, Rio Grande do Norte, Ceará, Piauí, Maranhão, Tocantins, Alagoas, Sergipe, Pará, Amapá, Roraima, Amazonas
Rozhodnutím ministra zahraničních věcí ČR se tento generální konzulát uzavírá k 31.12.2005. Jeho agendu přebírá velvyslanectví v Brasília a generální konzulát v São Paulu.

⁴ Konzulární působnost pro brazilské státy: São Paulo, Paraná, Santa Catarina, Rio Grande do Sul, Mato Grosso do Sul.

fax: +55-11/303 118 22

E-mail: saopaulo@embassy.mzv.cz

Web: www.mzv.cz/saopaulo

Honorární konzuláty:

HK Belém honorární konzul: Luis Eduardo Silva

Telefon: +55/91/32223432

E-mail: salvador@honorary.mzv.cz

HK Salvador honorární konzul: António Florisvaldo Tarzan Carneiro Lima

Telefon: +55/71/33125167

E-mail: salvador@honorary.mzv.cz

HK Joinville honorární konzul: Ingo Doubrawa

Telefon: +55/47/4511030

E-mail: doubrawa@docol.com.br

HK Manaus honorární konzul: José Joaquim Marques Marinho

Telefon: +55/92/2320922

E-mail: manaus@honorary.mzv.cz

Dne 26.4.2004 otevřela agentura pro podporu obchodu CzechTrade v São Paulo svou kancelář, která funguje pod hlavičkou generálního konzulátu:

Consulado-Geral da República Tcheca

CzechTrade São Paulo

Ing. Petr Klymec - Ředitel CzechTrade São Paulo

Brascan Offices, conjunto n°1509

Rua Joaquim Floriano n°466, Itaim Bibi CEP: 04534002, São Paulo, SP

Tel.: (+ 55 11) 2165 2284

Fax: (+ 55 11) 2165 2285

Email: sao.paulo@czechtrade.cz

Web: <http://www.czechtrade.com.br>